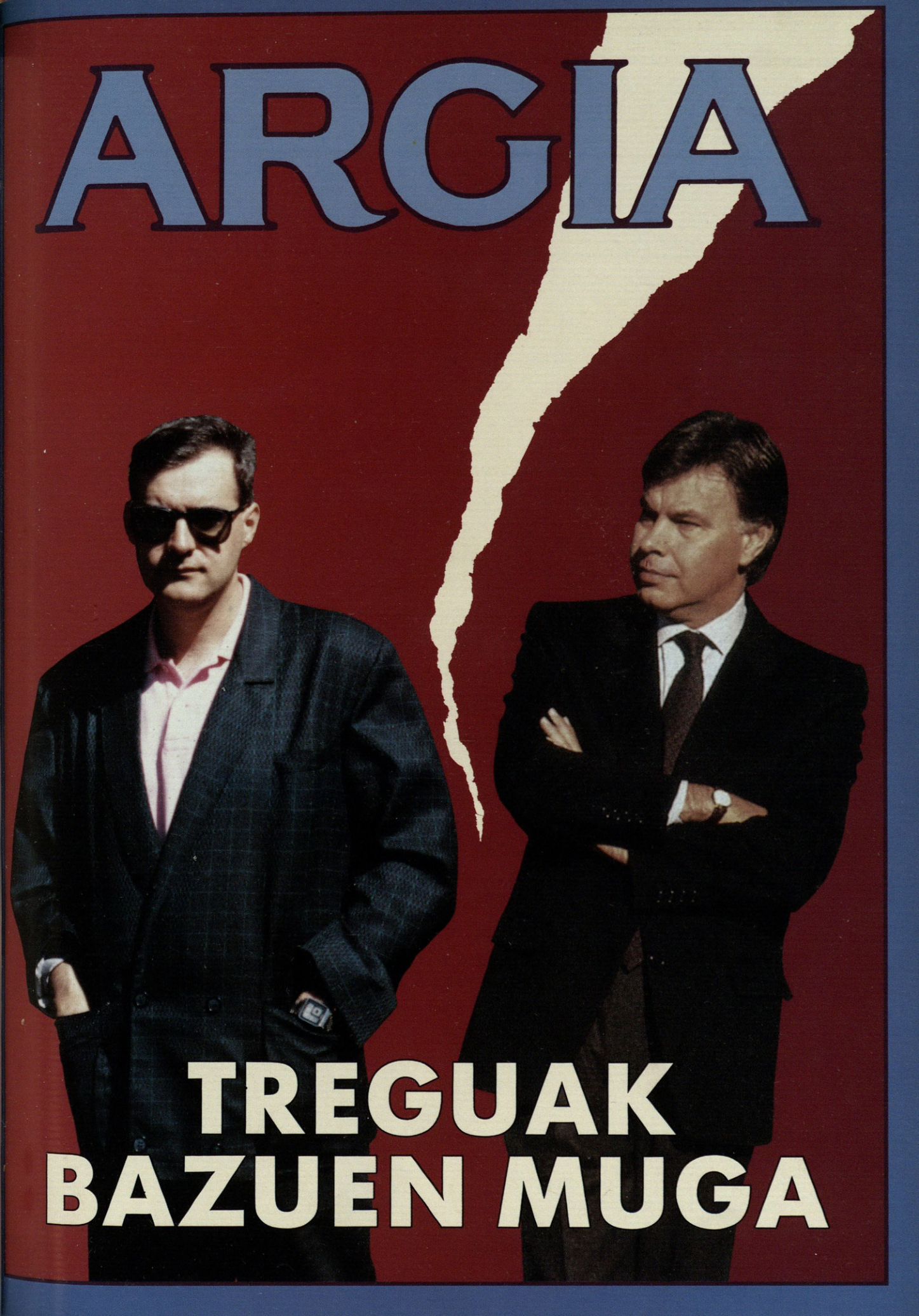

ARGIA

TREGUAK BAZUEN MUGA

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

**AUTO SERVICIO
DURANGO**
Retentxu kalea 30
DURANGO

**MERKEK
IGLESIAS**
TRINTXERPE

EKO AIETE
Grupo Etxadi. Telf.: 21 14 88
AIETE. DONOSTIA

**S. JUAN BAUTISTA
Kooperatiba**
Villas auzoa. Telf.: 55 01 99
HERNANI

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk. Telf.: 46 11 77
DONOSTIA

BETI MERKEK
Loiola kalea 12.
DONOSTIA

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g.
Telf.: 69 25 26. ASTEASU

**AUTOSERVICIO
VILLALBA**
Urkizu, 13. Telf.: 12 05 73—71 61 60
San Juan, 9. Telf.: 70 26 38
EIBAR

EKO TOLOSA
TOLOSA

Vivodist

1.239. zenbakia

4.- Astegiroa.

POLITIKA

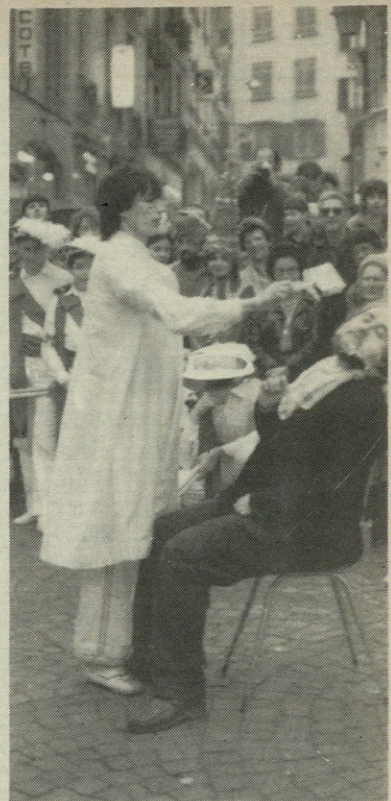
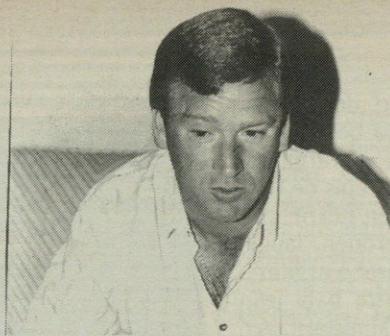
- 13.- EAren II. Kongresua joan den asteburuan. **I. Zubiondo.**
- 16.- Kronika politikoa. **I.Z.**
- 18.- Barrukoak ireki baino lehen kanpo mugak ixten ari Europa. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

- 20.- Euskal Eskola Publikoaren zutabeak eraikitzen Urola-Kostan. **I. Goikoetxea.**
- 22.- Torinoko Maindire Sainduaren adina. **M.J. Barandiaran eta I. Irazabalbeitia.**
- 24.- Anestesistak esnatu egin dira. **J. Oiz.**
- 36.- Javier Clemente: «Futbol-talde boteretsuei min egitea da nere helburua». **I. Murua eta B. Artola.**
- 40.- Eibarko eskupeten tiro fina. **I. Murua.**
- 43.- Zozomikoteak: apirilaren lehen bi egun txarrak. **J.J. Petrikoren.**

KULTURA

- 45.- Kultur ataria.
- 45.- Iparraldeko antzerkigintza, amateurrak maisu taularen gainean. **G. Arrese.**
- 49.- J.K. Igerabide: «Azken aldiko poesiagintzan ez dut aurre-pauso estetikorik somatzen». **D. Zuazalde.**
- 50.- Alberto Uribarri, Aizu! aldizkari komikigilea mintzo. **L. Agirre.**
- 51.- Suaz Blai, rock klasikoan oinarritutako talde berria. **P. Untzueta.**
- 51.- Azkena: «Tregarik ez dute ematen espainolistek». **Agüña.**

NEGOZIAKETA prozesua bideratzeko ALJERIAKO MAHAIKO ELKAR HIZKETA POLITIKOetan hitzartutako puntuen aurrean MADRILGO GOBERNUAREN deklarazioek TREGUA luzapena KOLOKAN jarri dute. Azken egun hauetako egoera lazgarriaren nondik norakoa mamitzen duen kronika politikoak hartzen du aste honetako alearen atentzio nagusia. Besteren artean aurkituko dituzu gainera: EA alderdiak iragan asteburuan burututako II. BILTZARRE NAGUSIAN jorratutakoari buruzkoa; ANESTESISTEK Osakidetzaren erabakiekiko piztu duten gatazkaren inguruko testigantzak jasotzen dituen; Eibarko ARMAGINTZA ofizioaren berri jasotzen duena; edota egungo IPARRALDEKO ANTZERKIAren panoramaren aztertzen saiatzen dena. Azkenik, aspaldidanik esperotako elkar hizketa aipatzeak mereziko du askorentzat: JAVIER CLEMENTE futbol entrenatzailearekin klubetaz, zuzendaritzetaz, Athletic-az eta bere inguruko zenbait polemikaz mintzatzeko aukera izan bait genuen.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrakoren, Pablo Sastre, Iñaki Uri, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermiñe Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparraldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpuru, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elozegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielan-jel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastortza, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izaguirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfonso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Martin, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealdei, J.L. Alvarez 'Txillardegi', Urederra, Aitor Zabalgoberria.

Diseinu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Lema 7

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoak: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia./ Diputazio kalea, 3, 1-ek. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Telefexa: (943)293613.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1989. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.500 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	430 libera.
Estatu Espainola.....	6.500 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.600 pezeta.
Airez.....	13.000 pezeta.

APIRILA
2
APIRILA
9

apirilaren 6an ilberri

eguzkia: (apirilaren 2an)
irten: 6,57
sartu: 19,40

mareak: (apirilaren 2an)
gora: 06,22 eta 18,30
behera: 12,27 eta 24,48

LIBURUAK

JOSU LANDA

G V E R O
partitua eta berceia,
LEHENBICICOAN
EMATENDA, ADITCEA,
cen bat calie eguiten duen, luca-
mendutan ibileceac, eguitceoen
gueroce urteceac.

*Bigertenen quidatenda, the altitenten, loca
mendaac, xitric, bere bala, yere eguitcei-
decei, luthnabi catema.*

*Elitencia faindute, Eliqaco Doctur etia-
ceci liburu dehoemeco exatice, Axular 5a,
taco erroceac vildece.*

*Metatice: canonic ad Dominum, & ne differe
de due in die, Ecclesi 5.*

BORDELEN,
G. MILANGES Errequeeren Imprenta,
calleja baishan,
M. D. C. XLIII.

Izena: Guero.

Egilea: Axular.

Argitaratzailea: Euskal-
tzaindia.

Ezaugarriak: Argitalpen
faksimila, zenbakitua,
621 orrialde.

Euskal literaturak duen
garantzi filologikorik haun-
dieneko liburu argitalpen
fakzimilez argitaratua izan
da Euskaltzaindiaren esku-
tik. Honela aurkeztu nahi
izan du Akademiak argital-
pena:

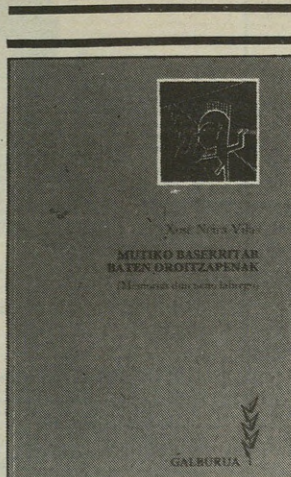
«Euskaltzaindiak, euska-

larien eta bereziki sortzaile-
kide zen Julio de Urquijo
jaunaren gogoia betez, Axu-
larren *Guero* birrargitara-
tzen du. (...) Fr. Luis de Gra-
nada, *Guero*-ren iturrietarik
bat baita, beronen lauga-
rren mendeburuan argitara-
pen hau babestu nahi izan
du Kultura Ministeritzako
Liburu eta Biblioteken Zu-
zendaritza Orokorrak».

Esan beharra dago ere
fakzimilezko ateraldi hau
egiteko, Gipuzkoako Foru
Diputazioko Julio Urkixo li-
burutegian dagoen aleaz
baliatu direla Euskaltzain-
diakoak, eta 1.500 ale zen-
bakituaz hornitu dela argi-
talpena.

Hau ez da «Guero»ren
fakzimila argitaratzen den
aurreneko aldia, 1910-1933
bitartean Urquijok zuzen-
tzen zuen RIEV aldizkarian
argitaratu bait zen lehenbi-
zikoz. Añibarrok RIEVen
bertan 1923-1933 bitartean
bizkaierazko bertsioa egin
zuela ere ezin dugu ahantzi.
Fakzimil osoa batera argita-
ratzen den aurreneko aldia
hauxe dugu ordea.

Bestalde, Axular-en lan
honek betidanik jaso duen
begirune filologikoaren fro-
gatzat gogora dezagun hi-
ruzpalau aldizkaritan pus-
kak argitaratu izan direla,
eta beronen inguruan 50tik
gora artikulua idatzi direla.
1954 urtean Manuel Leku-
naren ardurapean Euskal-
tzaindiak argitara eman
zuen laugarren argitalar-
diak ordurarteko nahasketa
asko garbitu zituen, eta ge-
rora Villasante jaunak Sara-
ko apaizaren liburuaz egin-
dako ikerketen eta argita-
raldien ondoren bazirudien
«Guero»ren argitalpenaz
ezer berri gutxi egin zite-
keela. Fakzimil hau argita-
ratzea zegoen eginkizun,
baina, eta hemendik aurre-
ra filologiako ikasleek zein
gainerako eusktzaleek ez
dute zertan fotokopiaz ba-
liatu behar izango lehenen-
goz 1643an argitaratutako
liburu honen gozatzeko.

Izena: Mutiko baserritar ba-
ten oroitzapenak.

Egilea: Xosé Neira Vilas.

Euskaratzailea: Andres
Urrutia.

Argitaratzailea: Labayru
lkastegia.

Literatura galegoan seku-
la gehien irakurritako na-
rrazioa euskarara iritsi zaig-
u. Andres Urrutia ondarru-
tarraren merezimenduz.
1961ean lehenengoz argita-
ratu zenetik hogeit urtera
ehun mila ale baino gehia-
go saldu ziren Neira Vilasen
liburu honetatik. Urte gutxi
barru espainierara eta por-
tugesera itzulia izan zen.
Galiziatik urruti bizi ziren
galegoentzat ere aurkikun-
tza izugarria izan zen liburu
hau: sotiltasun handiz ida-
tzita, Balbino umearen ibile-
rek uinbertso literario guz-
tiz erakargarria osatzen du-
te. Irakurleak errelato ho-
netan 40. urteen galiziar he-
rrietako ingurumaria sozial
eta moralak aurkituko ditu.
Baldintza sozial guztiz defi-
ziente eta armoniarik gabe-
ko horiek Balbino protago-
nistaren azioetarako esze-
nario aproposa suertatzen
dira. Halaber funtzio bikoit-
za betetzen du narrazioak:
Gerra Zibilaren ondoko he-
rri txikietako bizimodua
agertarazi, egileak berak
txikitan ezagututakoez ba-
liatuz; baina aldi berean
—eta hauxe izan zen bere
balio nagusia— istoriook ba-
tere bukolismorik eta erro-

mantizismorik gabe konda-
tuz.

Urrutiaren itzulpenari da-
gokiokez, sinpletasunera jo-
du, sarri errazkerian jausiz.
«Memorias dun neno labre-
go» oso estilo *naifean* idatzi-
tako liburu da, eta bere
sintaxia nahiz hiztegia erra-
za da itxuraz. Agerian age-
riko hari sinpleari estuan ja-
rraitzen zaio itzultzailea,
baina sintaxi edota morfolo-
giako zailtasunik ageri de-
nean, guztiz librera jotzen
da, jatorrian esaldi bakarra
dena bizpahiru esaldietan
moztuz euskararakoan.
Gauza bera beste zenbait
alorretan. Xosé Neira Vila-
sen liburuaren itxurazko
erraztasun horrek sakonean
daukan konplexutasuna
gainditu ez delakoan gaude.

Hala eta guztiz ere, hor-
txe bego literatura galegoa-
ren emaitza hau ere euska-
rara itzulita, tonto-tontoan
honez gero bihotzez hain
hurbila den literatura ho-
rren dozena bat liburu bait
ditugu euskaraz eskura.

Aldizkariaren izena: Kar-
mel.

Ezaugarriak: 188. zenba-
kia; 1989ko urtarri-
la-epaila.

«Karmel» aldizkariak aur-
tengo lehenengo zenbakia
argitaratu du. Julen Urkiza-
ren zuzendaritzapean kale-
ratzen hasi zenetik, hiruhi-
labetekari honek esfortzu
nabariak egin ditu azken ur-
teotan modernizatze bi-

dean, eta —eboluzio hori erabatekoa izan ez bada ere— bistan dira ekimen horien ondorioak: azala koloretan atera ezezik, eduki aldetik gaur egun kultura eta gogoetazko aldizkariak izan ohi direnetik oso hurbil dugu «Karmel». Ikus ditzagun, bestela, zenbaki honetan ageri diren zenbait artikuluren izenburua: «Euskal Irratiak: analisia eta kritika», «Euskerak klase sozialik bai?», «AEKren defentsan», «Emakumearen duintasuna», «Hizkuntzak eta komunikazioa», etabar.

Hala eta guztiz ere, «Karmel» tradizio handiko aldizkaria delako edo, orrialdeotan elizari buruzkoek edota literaturaren ingurukoek ere presentzia nagusia dute. Lau orrialde poesiaz hornitzeaz gain, hiruzpalau artikulua argitaratzen dira literatura eta filologi-gaien inguruan. «Karol Wojtyła ta Jose Maria Setien», «Espirituaren bizikizuna», «Kristautasunaren sarrera Euskal Herrian», eta «Karmeldarrak Iruñan orain lareun urte» artikulua izan daitezke, erlijioak «Karmel»en oraindik ere duen pisuaren seinale.

Zenbaki honetako artikulua garrantzikoena, dudarik gabe, euskal irratiei buruz egindako analisia-kritika da. Bere lorpen handiena halako analisisen falta eta beharra argi eta garbi agertzea da, hots, euskarazko irratigintzak jasaten duen kritika faltaz konturaztea. Gainerakoan, eta artikulua estatistikaz hornituta badator ere, Hego Euskal Herriko lau irradi euskaldunenak soilik hartzen ditu aztergai, eta horrek orokortasun dezente kentzen dio analisiari. Azkenik, irratietako musikari buruz edota tratamendu ideologikoaz ageri diren eritzi bitxiez deus esango ez badugu ere, irratigintzaren gaian oharkabea genuen hutsune handi horretaz ohartaraztea eskertu behar diogu «Karmel»i oraingoan.

GREZIAR HIRIA PERIKLES-EN GARAIA ATENAS

GEORGES GRAMMAT

Sailaren izena: Toki bat, gizon batzuk, historia bat.

Egilea: Askoren artean.

Euskaratzaileak: Kasildo Alkorta eta Imanol Zaldua.

Argitaratzailea: Mensajero.

Ezaugarriak: 5 liburuki, 60na orrialde, 595 peze-ta.

Irakaskuntzarako eta haurrengan pentsatuz argitaratzen den liburuaren mordoaren barruan, astero bada zer aurkeztu. Oraingoan «Ediciones Mensajero» dakarkiguna ideia arras bitxia da. Historia zaharra bederatzi urtetik gorako umeei azaldu ahal izateko, garai desberdinetako istorio bana kondatzen da, baina leku zehatz bat hartuz eta haren inguruan giza-kiak nola bizi ziren azalduz. Horrezaz gain, tamaina handiko liburuak dira, kolore bakarrekoak baina apaintasun dezenteak. Irudiek testuak baino espazio gehiago betetzen dute, eta komiki giroko marrazkiek haurrari informazioa emateko funtzioa ere betetzen dute, testuak baino hobeto askotan.

Historia gertatu zen tokitik eta sortarazi duten pertsonaiengandik kontatu ahal izateko argitaratu diren lehen bost liburukiak hauexek dira: «Historiaurre-

ko ehiztarien egoitza bat: Rouffignac», L.-R. Nougier eta V. Ageorges-ena; «Burdin aroko babes hiri bat: Biskupin», Gr. Sorberski-rena; «Greziar hiria Perikles-en garaian: Atenas», G. Grammat-ena; «Herriska bat Erdi Aroan: Luttrell», Sh. Sancha-rena; eta «Gurutza-tuen garaiko gotorleku bat: zaldunen «Krac»a», Ph. eta P. Brochard-ena. Euskarara itzuli dutenak Imanol Zaldua eta Kasildo Alkorta ditugu.

Argitaletxe estatala denez, argitalpen hau espainieraz eta katalaneraz ere egina da. Albin Mitchell-ek aurrena Estatu frantziarrean kaleratutako sorta hau hamabost liburuz osatua da, eta nonbait Mensajero-ko besteak ere argitaratzeko asmoa dauka. Ondorengoek leku hauek izango dituzte gai: Mesopotamia, vi-kingoen Groenlandia, Egipto, Soliman-en Estambul eta Kuzko.

Izena: Mutrikuko IV. Bertso-Paper lehiaketa.

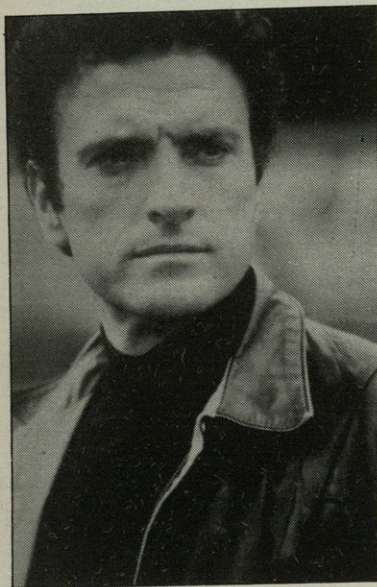
Egilea: Askoren artean.

Argitaratzailea: Mutriko-ko AEK.

Iaz laugarren aldiz antolatu zuten Mutrikuko AEK-koek Bertso-Paper Lehiaketa. Ohizko helburuaz antolatu ere: bertsozaletasuna suspertzea, bultzatzea... Ez dirudi, aitzitik, lau urteren

ondoren jasotakoarekin oso pozik daudenik, hitzaurrean bertan kexu ageri bait dira: «Mutrikuk badu zaletasunik, baditu bertsolariak, hona hemen frogarik onena. Noizko Bertso Eskola?». Epaimahaikoak honoko hauek izan ziren: Jesus M. Arrieta, Jon Azpillaga, Erroman Maiz eta Jesus M. Etxezarreta. Azken honek idatzitako hitzaurrean, AEK-koei bultzada eman eta herri txiki batean gertatu arren bertso-paperak nahiko maila onekoak direla ohartu ondoren, eritzi gogoangarria eskaintzen digu bertsozaleei pixka bat alfabetatzaren beharraz. Erreflexio hori guztiengana zabaltzerik ez badago ere, begibistakoa da Etxezarretak adierazitakoa, hots, zenbait bertsozaleri pixka bat alfabetatzeak ez lioke batere kalterik egingo.

Azkenik, eta liburuskaren argitaratzaileek hala eskatuta, irabazleak zeintzu izan ziren aipatuko dugu, bertan horren berri ahanzi egin bait zitzairen. Har ezazu beraz gogoan. Haur mailako 1. saria «Txantxangorria» deritzon lanarentzat, Oier Agirrezabalagarena. 2. saria, haur mailan ere, «Elur txuriari koplak» izenekoarentzat, Xabier Astigarragarena. Nagusien mailara pasatuz, 1. saria Markel Arizmendik jaso zuen, «Itsaso eta mariñelari» bertso-sailarekin. Maila bereko 2. saria Iñigo Andonegientzat izan zen, «Askatasunera» izenburuko bertso-paperak direla medio. Azkenik, aipamen berezirik ere izan zen, Frantzisko Lizardiren «Kai-alde»rentzat hain zuzen ere.

Asteazken gauean,
«Erraldoiak izango dira agian»: Bere emaztearen heriotzak jota, Justin Playfair legegizon aberatsak, fikziozko detektibe baten nortasuna hartzen du.

Errepikatzen diren abenturak

Larunbatez Spielberg-en abenturazko «Arka galduaren bila» pelikula izango dugu ikusgai, beste behin ere... entretengarria ez bairik gabe. Ordea, ez deritzogu batere onuragarria denik ETBrentzat filmeak halako erreztasunez errepikatzea. Hainbatetan gertatzen bait da!

Igandean, bazkal osteko zinea: «Montanako erregina». Emakume eta gizon batek, Montana lurraldeko aitzindariak, hango indiarren kontra gogor burukatu beharko dute. Emakumeakearen aita hilik suertatu ondoren berari utzitako lurak defendituko ditu. Zuzendaria: Allan Dwan. Antzesleak: Barbara Stanwick, Ronald Reagan eta Gene Evans.

Asteazken gauean, Zine Pantailan, «Erraldoiak izango dira agian». Bere emaztearen heriotzak jota, Justin Playfair legegizon aberatsak, errealtatetik urruntzeko asmoz, fikziozko detektibe baten nortasuna hartzen du. Hau dela-ta, bere anaiak zoroetxe batetan sartuko du. Zuzendaria: Anthony Harvey. Antzezleak: George C. Scott, Joanne Woodward eta Jack Gilford.

Larunbateko gaueko pelikulan, «Arka galduaren bila». 30. hamarkadan amerikar arkeologari eta ikertzaile batek, balio izugarria duen tresna bat erauzten die nazioei, Jainkoak aginteak idatzitako harrien zatiak gordetzen dituen kutxa majikoa hain zuzen ere. Zuzendaria: Steven Spielberg. Antzezleak: Harrison Ford, Karen Allen eta Ronald Lacey.

Katuaren kalejira

ETBn, asteartero musikari buruzko saio bat izaten dugu gauez, eta ordutegia aproposa da dudarik gabe. 'Katu kale' saioa oso atsegina suertatzen da sarritan. Dekoratu batzuk oso onak dira eta planoak orohar, ondo eta azkar aldatzen dira. Orijinaltasuna somatzen da. Egia da bestalde, mota honetako programak egitea beste batzuk baino askoz errezagoa dela. Lehenik estudioetako lana mugatuagoa delako bideo asko sartzen diren heinean, eta gainera marka eta etxe komertzialak dira hauek eman eta beraien kalitateaz arduratzen direnak. Baina hala ere estudio lanean ere gogoa jartzen dela nabari da. Edurne Ormazabalek, aurkezleak, patxadan eta naturaltasun dextentez hitzegiten du, eta bai jatzera eta baita dekoratua aproposak dira. Beste medio askotako musika saioetan, aurkezpena oso tonu komertzialean egiten da eta estudioan, dekoratu eta argi efektuek diskoteka kutsua hartzen dute.

Baina 'Katu Kale'ko zuzendariak dioenez, "pop-rockaren ispilua lortu nahi da" eta helburua aktualitatea omen da. Musika saio gehienetan, merkatuak eta azken finean marka eta interes komertzialek aldarrikatzen duten kalitatea eskeintzen da. Hemen esan behar da ETBri Madonna eta antzeko pertsonaien bideo arrakastatsu horiek ez zaizkiola sosik kostatzen, inbertsio modura planteiatuik bait daude. Baina ez dago musika mota hori bakarrik. Beste kalitate eta beste musika mota batzuk ere badira. Ziur gainera beste hauetako talde batzuri aurrekoei eskeiniriko laguntzak eman ezkerro, kanpai ezberdinek joko luketela.

Orain arte 'Katu Kale' nahiko atzean geratu da, agian komertziala ez den beste musika mota edota talde horiekin, baina duela hilabetetik hona, Euskal Herriko talde ezberdinekin grabazioak egiten hasi dira. Hori ETBren apostu on bat da, eta kalitatea hortik etor daiteke. Musika komertzial soila nahiko bagenu, edozein erdal telebista ipiniko genuke, baina horrekin batera Euskal Herriko talde ezberdinen islada bat eta orokorki aktualitate musikalaren berri jakin nahi badugu, ETB ipini eta 'Katu Kale'rekin konekta genezake. Talde, estilo eta kalitate ezberdinak agertu behar dira. Noski, grabazioetarako dirua beharko dela, baina ongi egin nahi den gauza guztietan berrondatea eta sosak jarri behar dira.

XABIER BENITO

Arrasaten arraunketan

13 Arrasateko Udalak hil honetarako paratu duen kultur programaketa-
ren esparruan, datorren ostegunean bertako Amaia antzokian Gonzalo Suárez zuzendari espaniarrarak osatutako "Remando al viento" izeneko luzemetraia ikus ahal izango dugu arratsaldeko 8,30etatik aurrera.

Donostiako kultur etxeetan

Hona hemen aste honetarako Donostialdeko kultur etxeek aurkeztzen diguten zinema eskaintza: Intxaurrondokoan batetik, hilaren 11ean "Vestida para matar" bel-
durrezko zinta arratsaldeko 7,30etatik aurrera; hilaren 13an berri, "La selva esmeralda" goizeko 11etan eta azkenik bi-
haramunean, arratsaldeko 6,30etan hasita "Cabaret". Altza-
koan bestetik, hilaren 11ean Felliniren "Amacord" arratsal-
deko 7etatik aurrera. Loiolakoan bestalde, hilaren 14ean "El
tío del mono" arratsaldeko 6etan. Azkenik Okendo kultur
etxean hilaren 11ean arratsaldeko 7,30etatik aurrera "El co-
lor del dinero" izeneko.

Azkoitian Wilder.— Aste honetarako, Azkoitiko Gaztetxe-
ko Zine-Klub Taldekideek Billy Wilder ipara-
merikar komeriagile ospe-
tsuaren "¿Qué pasó entre tu
padre y mi madre?" izeneko
filmea aukeratu digu. Hain
zuzen ere, igande honetan,
hilak 9, ikusgai izango dugu
arratsaldeko 8,30etatik
aurrera bertako Kultur
Etxeko areto nagusian.

FASen Perestroika.— Aste osoan zehar eta
Lankide Aurrezki Kutzaren laguntzaz, Bilboko
FAS zine klubak "Perestroikako zinema" izenburupean
eratutako sobietar zinemagintza berriari buruzko zi-
kloa pantailaratuko digu. Besteak beste, honako zinta
hauek ikus ahal izango ditugularik: Astelenez, hilak
10, Andrei Tarkovski-ren "El espejo"; biharamunean,
hilak 11, Glen Panfilov-en "Tema"; hilaren 12an, as-
teazkenean, Alexei Guerman-en "Control en los cami-
nos", ostegunean, hilak 13, Tengiz Abuladze-ren "Arre-
pentimiento"; eta azkenik datorren ostiralean, apirilak
14, Alexei Guermanen "Mañana fue la guerra". Pantai-
laratze guztiak arratsaldeko 7,30etatik aurrera San Bi-
zente kaleko aretoan.

Antzezlan salbazio

Zine amerikarrak, maila batean edo bestean, betida-
nik erakutsi izan digu gizarte amerikarra eredu
moduan. Baina aspaldi honetan, diru eta entresa mun-
duari loturiko gaiak jorratzen duten izen handiko filmak
eskeintzen ari zaizkigu, euren artean "Wall Street", "Tuc-
ker, gizon bat eta bere ametsa" edo azken hau berau,
"Emakume armak". Filma bakoitzak bere berezitasuna du
noski, baina guztiak eskalada sozialean oinarriturikoak.

Gaia, idazkaria den emakume batek —Melanie Griffith—
eskala sozialean igoteko erabiltzen dituen katomakoetan
datza. Ikuslea berehala kokatzen da filmaren testuingu-
ruan eta bukaera baino lehenxeagora arte —geroxeago
azalduko dut zergatik lehenxeagora arte— filmaren bar-
nean murgildurik jarraitzen du drama, batik bat Melani
Griffith—en antzezpen bikain eta deigarria segituz ('Globo
de oro' sariaren irabazlea berau filma honetan egindako
lanagatik). Berarekin, antzezle garrantzitsuenak, txantxe-
takoak ez diren beste bi erraldoi, Sigourney Weaver eta
Harrison Ford. Izan ere, filma honen gauzarik interesga-
rriena, primerako hirukote honen ekitea da.

Filmak Manhattan-eko ejekutiboen giroa ederto islada-
tzen du, honek tonu errealista bat ematen diolarik. Bukae-
ran filmaren bilakaera orokorra hautsi eta "...y comieron
perdices" duen amaiera horietariko bat jaurtikitzen digu,
eta jaurtiki diot, benetan horrela sentitzen delako. Bukaera
dezepzionagarria zalantza barik. Filmaren oinarria an-
tezpenean datza eta, esan bezala, berau, posizio soziale-
tan eskalatzeke egiten diren katomakoetan, katomako
hauen ondorioa hirukote hauen artean sortzen den harre-
man eta egoera korapilatsua delarik. Eta egoera hauek,
noizbehinka irrifarrea sortaraziz gain, deseroso jartzea
lortzen dute, zenbait unetan intriga sortarazten du. Alegia,
une zehatz batzutan benetan zaude zai pantailan gertatu-
ko denari. Filmaren alderdi interesgarriena aipatu hiroko-
tearen lana eta Melanie Griffith-ena batipat. Hala ere, la-
sai asko esan dezakegu, filma amerikana dela; baina be-
no horien artean ere badaude ikusgarriak direnak, hau
bat.

LUKAS

□"Emakume armak". Zuzendaria: Mike Nichols. Ekoizlea: Douglas
Wick. Ekoizle betearazlea: Robert Greenhut eta Laurence Mark.
Gidoia: Kevin Wade. Argazkilaritza: Michael Ballhaus. Muntai-
a: Sam O'Steen. Musika: Carly Simon. Antzezleak: Harrison Ford, Si-
gourney Weaver, Melanie Griffith, Alec Baldwin; Joan Cusak, Phi-
lip Bosco, Olympia Dukakis.

bertsoak

Mitxelena zenaren omenez

Larunbat honetan, apirilak 8, Irungo Urantzun Mitxelena zenaren omenez omenaldi bat eratuko da Euskal Kirolen Elkartearen eskutik, eguerdiko ordubatean, non kirolariek aparte, honako bertsolari hauek parte hartuko duten: Joxe Agirre, Joxe Lizaso, Imanol Lazkano, Anjel Larrañaga, Xanpun, Txomin Garmendia, Patxi Etxeberria, Lazka Txiki, Kosme Lizaso, Sebastian Lizaso eta Iñaki Murua.

Saio bat Barakaldon

Datorren asteartean, hilak 11, bertso saio bat plazaratuko da Barakaldon, arratsaldeko 8etan Kultur Etxean hain zuzen, non besteak beste, Aritz Lopategi, Juanjo Respalditza, Xabier Arriaga "Txiplas" eta J.K. Bazterretxe "Altzalei" bertsolariak kantari izango ditugularik.

Nafarroako Bertsolari Txapelketa.— Bigarren kanporaketa urratuz, igande honetan, hilak 9, Leitzako Zinema, arratsaldeko 4,30etatik aurrera, suertatuko da Baigorriko finaleko sortzikotean leku bat eskuratzearen bertsolari hauen arteko elkar lehiaren lekuko: Joxe Fermin Argiñarena, Joxemiel Argiñarena, Bautista Perurena, Anjel Martinikorena, Antonio Olano, Pako Zeberio eta Manolo Arozena.

Bota Punttuba!

Usurbilgo Paotxa irratiko "Bota punttuba" saiokoek eta Berreuskalduntze Taldeak antolatuta. Larunbat honetan, hilak 8, eta "Euskaraz blai" kanpainaren esparruan, bertso saio bat plazaratuko da frontoian, Imanol Lazkano, Joxe Mari Ize-ta, Lazkao Txiki, Mañukorta, Jon sarasua eta Sebastian Lizaso bertsolariek Bo-

ta Punttubakoek jarritako gaiak kantatu beharko dituztelarik.

Eibarko "Bomba" elkarteak atonduta, datorren larunbat-ean, hilak 15 bertso afari antolatuko da, non Sebastian Lizaso, Joxe Agirre eta Mikel Mendizabal (zeinak Bertsolari Elkarteari buruz hitzaldi bat botako duen) bertan izango delarik. Izen emateko 118064 zenbakira hots egin, hilak 12 bete baino lehen.

musika

Jaialdi ederra Seguran

apirila

8

Bizkor ibili beharko larunbat honetan Seguran, Baratze pilotalekuan gaueko 9,30etan, eratuko den musika saio ederra galdutako nahi ez baduzue; non besteak beste Segura, Idiazabal, Zegama eta Beasain-ko trikitilariak; txistu kontzertua, Goierriko bertsolarien iharduna, Mikel Dorronsoro mimo saioa eta azkenik, Kasianoren eskutik erromeria izango ditugun. Ederki asko lisfrutatzeko jaialdi beraz.

Nafar herrietan zehar Yanvalou

Haitiar erritmo mota bat izendatzen da "Yanvalou" hitzarekin. Horixe dugu hainbat herri nafarrek ikusi ahal izango duten entzunkizunen mamia. Latin-jazz doinuez eraturiko entzunkizun hau honako herrietan ikus ahal izango da: Astelenez, hilak 10, Tafallako kultur etxean; biharamunean, Korellakoan; asteazkenean, hilak 12, Sangotzakokan; biharamunean Azkoiengo Elkarte Parrokialan, biharamunean, Lizarrako Julián Romano kontserbatorioan; eta azkenik, hilaren 15ean, larunbatez, Elizondoko kultur etxean.

Lezoko III. Aste Pedagogiko Musikala. Joan den astean hasitako egitarauari jarraipena emanez hona hemen aste honetan entzungai izango ditugun plazaratzeak. Igande honetan Gurutz Donearen Enparantzan eguerdiko leian hasita Lezoko Txistu Taldearen entzunkisuna. Asteartean, hilak 11, Donostiako "Haizea" bostekoaren saioa arratsaldeko 8etan Gurutz Donearen Elizan. Hilaren 13an, ostegunez, ordu berean baina plazan "Lezoko doinua, Tomas Garbizuren doinuekin" izeneko entzunkizuna. Azkenik, hilaren 14ean, ostiralez, elizan ordu beren Errenteriako "Andra Mari" Abesbatzaren kontzertua.

Euskal doinuak.— Izenburu honen azpian Donostiako Arrano Beltza Euskal Tokiak eta Ilazki Euskaltegiak hainbat ekitaldi paratu dituzte, igande honetarako, hilak 9. Goiz partean Konstin hasiko den jaialdian, txalaparta emanaldia, bertso saioa (Imanol Lazkano eta Loidisaltxe II.a, Trikitia kaleetan zehar (Billabonako trikitixa eskolakoak) eta ondoren herri bazkaria Arrano Beltzan, ostean trikitixa eta bertsoak jarraituz. Bazkarirako izen emateak: 425213 tfnoan. Asteazken eta ostegunean bestalde Trikitixa eta Txalapartari buruzko hitzaldiak Arranon.

ikastaroak

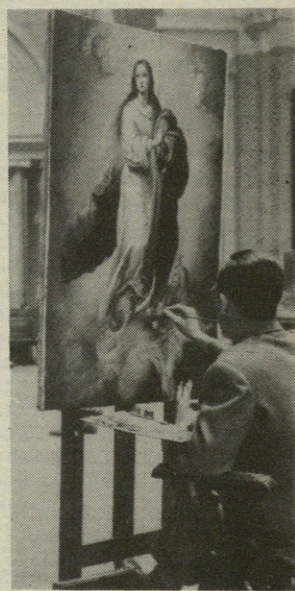
●Antzerki ikastaroa.

Maskarada antzerki taldeak apirilerako antzerki ikastaro batzuk antolatu ditu. Ikastaro hauek luzera begira planteiatu den Euskal Teatro Eskola izeneko egitasmoaren barruan kokatu behar dira. Eskola honen xedeak, euskararen hedapena kultur tresna gisa eta teatroaren mundurantzko hurbilketa izango dira. Lehenengo epe batean bi ikastaro emango dira: "Maskaragintza" eta "Aktorearen sormen lana". Ikastaroak apirilaren 10ean hasiko dira, hiru astez, astean hiru egun eta egunean hiru ordu iraungo dutelarik. Ikastaroak Barrainkua kaleko Udal Kultur Aretxean izango dira. Informazio gehiago jaso nahi duenak, honako telefono honetara jo dezake: 4120509.

●**Irakasle elkarteen eskutik.** Irakasle elkartek aste honetarako bi ikastaro berriren hasiera iragartzen du, "Hizkuntzaren didaktika" eta "Soziolinguistikari" buruzkoak hain zuzen ere. Lehen Donostiako Irakasle eskolan eta bigarrena Lasarten burutuko dira, irakasleak M.Jesus Iñarra eta Txilardegi izango direlarik. Ordutegiari dagokionez, Hizkuntzaren didaktikari buruzkoa, asteazken eta ostiraletan 6,30etatik 8,30etara izango da, Soziolinguistikari buruzkoa, ostegunetan 7etatik 9etara izango delarik. Ikastaro hauen egitaraua, honako helbide honetan aurki ditzazkezu: Amezketaarren plaza 12- 8F; 455100 tlf.

●**Pintura tailerra.** Frederic Amaten gidaritzapean pintura tailer bat izango da Artelekun maiatzaren 1etik 31a bitartean. Ikastaroa astelehenetik ostiralera bitarteanburutuko da, bertan izango diren ikasleak, gehienez 20 izango direlarik. Pintura ezagupideak dituzten pertsona guztiek eman dezakete izena; eskaera, inskripzio orria, curriculum vitae laburra eta eginiko obraren kolorezko hiru argazki edo diapositiba, neurria adieraziz, aurkeztu behar delarik Artelekun apirilaren 21a baino lehen: Loiola auzoa, Kristobaldegi 14, 470021-453662 tlf. Onartuen hautapena tailerraren arduradunak egingo du, onarpen hau pertsonalki jakinaraziko delarik.

ihardunaldiak

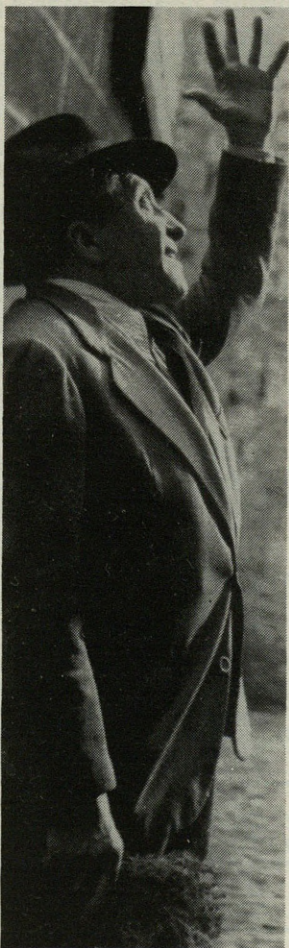
Folklore eta herrien nortasuna. Iruñako Ortzadar euskal folklore taldeak V.Folklore eta kultura tradizionalari buruzko ihardunaldiak antolatu ditu. Aurtengoan aztertuko den gaia, "Folklore eta Herrien Nortasuna" izango da, gai honen inguruan dabilzan ikertazileak elkartzea delarik helburua. Lanen bat aurkeztu nahi duen orok ikerlanaren titulua eta edukinaren laburpena antolatzaileei jakin araziko die antolatzaileei abuztuaren 15a baino lehen. Lanak makinaz idatzirik, espazio bikoitzez eta DIN A4 tamainako orrietan, aurkeztuko da, irailaren 30 aurretik. Pertsona hauentzat ez da beharrezkoa izango kuota ordaintzea, gainontzeko partaideek 1000 pezetako kuota ordaindu beharko dutelarik. Ihardunaldi hauei buruzko informazio gehiago jaso nahi duzenok, honako helbide honetara jo dezakezu: Ihardunaldien idazkaintza, Descalzos kalea 65 behera; 31001 Iruñea.

EGUNA	Ap. 14			9,06	BEASAIN(S)	11,48	ZALLA	13,18
HERRIA	ORDUA			10,06	(I)	12,06	BALMASEDA	14,00
IRUÑEA	19,00			10,54	ORDIZIA	12,12	OTXARAN	14,24
IRUÑEA	21,00			12,18	ITSASONDO	12,24	GARAPE	15,12
BURLATA				12,42	LEGORRETA	12,36	SOMORROSTRO	16,12
ATARRABIA	21,18			13,12	IKAZTEGIETA	12,48	* MUSKIZ	16,30
OSTIZ	22,18			14,18	ALEGI	13,06	ABANTO	16,54
OLAGUE	22,54			14,30	ALTZO	13,18	GALARTA	17,24
	Ap. 15			15,54	AMEZKETA	13,54	ORTUELLA	17,36
BELATE MENDATEA	00,12			16,12	ALBALZISKETA	14,18	TRAPAGA	17,48
ARRASKAKO BENTA	1,12			17,42	ZALDIBI	15,00	PORTU	18,00
IRURITA	2,06			18,24	ORDIZIA (gurut)	15,18	SANTURTZI (S)	18,12
ELIZONDO	2,24			18,54	LAZKAO	15,48	(I)	
MUGAIRE	3,12			19,36	ATAUN (S. Martin)	16,12	PORTU (S)	18,36
DONEZTEBE	3,36			20,54	(S. Grego.)	16,36	(I)	18,48
SUNBILA	3,56			21,54	LIZARRUSTI	17,24	SESTAO (S)	19,00
IGANTZIKO BENTA	4,48			23,06	ARBIZU	18,06	(I)	19,18
LESAKA	5,18			23,18	ETXARRI	18,18	BARAKALDO (S)	19,36
BERA	5,54		Ap. 18	1,24	ALTSASU	19,12	(I)	20,06
IRUN	7,24			2,42		19,24	GURUTZEA (S)	20,24
ANDERREGI	7,54			3,18	ARAIA		(I)	20,36
OIARTZUN	8,06			4,24	AGURAIN	22,00	LUTXANA	20,48
UGALDETZO	8,18			5,00	DULANTZI	23,18	RONTEGI-ASUA	21,18
ORERETA	8,30			6,12		Ap. 20	DERIO	21,54
	9,00			7,36	MAEZTU	01,00	LARRABETZU	22,48
PASAIA	9,12			9,00	KANPETZU	02,36		Ap. 22
ALTZO	9,24			9,24	BIANA	05,18	MUXIKA	00,18
HERRERA	9,36			9,54	OION	06,06	UNTUXA	01,30
TRINTXERPE	9,48			10,12	ASSA	06,54	MUNITIBAR	02,12
PASAI SAN PEDRO	10,00			10,30	LAPUEBLA	07,42	AULESTI	02,48
DONIBANE	10,06			10,54	BIASTERI	08,18	MARKINA	03,42
LEZO	10,24			12,06	ELTZIEGO	08,54	ONDARRUA	04,54
GANTZURIZKETA	10,48			12,18	ESKUERNA	09,42	LEKEITIO	06,18
HONDARRABIA	11,36			12,42	SAMANIEGO	10,06	EA	07,24
IRUN	12,00			13,00	URIZAHARRA	11,48	IBARRANGELU	
	12,12			13,12	ZANBRANA	13,00	ARTEAGA	08,42
MUGA	12,24			13,42	RIBABELLOSA (PL.)	13,48	GERNIKA (S)	09,06
HENDAIA	12,30			13,54	KOMUNION	14,12	(I)	09,18
LOHITZUNE	14,06			14,12	LANTARON	14,18	BERMEO	11,00
SENPERE	15,30			15,06	FONTETXA	14,48	MUNGIA	12,48
ARBONA	16,42			15,36	BERGUENDA	15,12	GATIKA	
MIARRITZE	17,30			15,42	ESPEJO	15,36	ANDRAKAS	
ANGELU	18,00			15,54	GESALTZA	16,00	PLENTZIA	14,24
BAIONA	18,12			16,54	POBES	16,42	ALGORTA (S)	15,48
BAIONA	19,12			17,36	LANGRAITZ	17,36	(I)	16,00
USTARITZE	20,30			18,30	GASTEIZ	18,30	NEGURI	16,06
KANBO	21,12			18,36	GASTEIZ	20,30	ERROMO	16,24
HAZPARNE				19,00	ZAITEGI	21,42	ERANDIO	
	Ap. 16			20,24	MURGIA	22,12	SAN INAZIO	17,36
DONAPALEU	1,24			20,42	IZARRA	23,00	BILBO	
MAULE	3,48			21,54		Ap. 21	BOLUETA	20,36
GARAZI	8,00			22,00	URDUÑA	00,24	BASAURI	21,06
ARNEGI Muga	8,48			22,42	AMURRIO (S)	01,06	GALDAKAO	21,36
LUZAIDE	9,06			23,24	(I)	01,18	ZORNOTZA	23,30
IBAINETA	10,42			23,30		02,48		Ap. 23
ORREAGA	10,54				OROZKO	04,12	DURANGO (S)	00,30
AURITZ (Burgete)	11,12			0,42	ARTEA	04,12	(I)	00,42
GARRALDA	11,54			1,00	IGORRE	04,42	EIBAR (S)	02,30
AGOITZ	14,00			1,36	LEMOA	05,18	(I)	02,42
IRUNBERRI	16,00			3,00	USANSOLO	05,42	ELGOIBAR	03,24
ZANGOTZA	17,24			3,48	GADAKAO	06,06	MUTRIKU	05,00
S. MARTIN UNX	20,00			4,42	ZARATAMO	06,48	DEBA	05,24
TAFALLA	21,00			5,24	ARRIGORRIAGA	07,06	ZUMAIA	07,00
ARTAJONA	22,12			5,42	UGAO	07,30	GETARIA	07,42
MENDIGORRIA	23,12			6,36	ARRANKUDIAGA	07,54	ZARAUTZ (S)	08,06
	Ap. 17			7,06	ARETA	08,06	(I)	08,18
LARRAGA	00,12			7,30	LAUDIO (S)	08,18		
BERBINZANA	00,48			7,54	(I)	08,30	UŠURBIL	09,54
VERGALJO	1,30			8,24	OKONDO	09,30	AÑORGA	10,12
FALTZES	2,42			9,06	ARRESPALDITZA	10,24	DONOSTIA-ANTIGUO	10,30
AZKOIEN	3,36			9,54	ARTZINIAGA	11,30	DONOSTIA	
MARTZILA	4,00			10,24	MUGA	11,42	Boulevard	13,00
KAPARROSO	5,24			11,24	GORDEXOLA	12,12		
					SODUPE	12,36		
					GUEÑES	13,00		

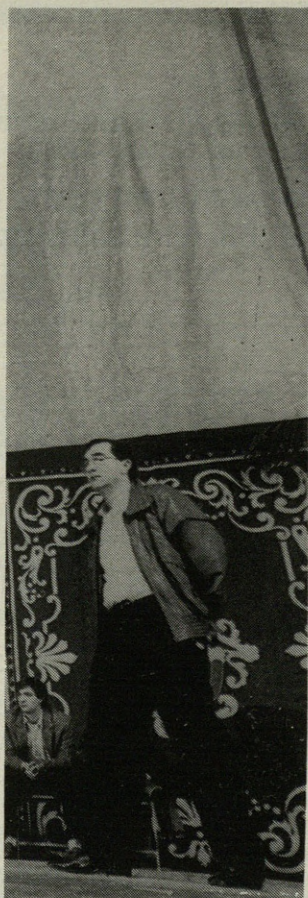
lehiaketak

□ **Literatur sariketa.** Donostiako liburutegi eta kultur etheen patronatuak "Donostiako liburutegi nagusia" gaztetzako literatur lehiaketaren XXII. edizioa antolatu berri du, bertan 15-18 urte bitarteko gazteak aurkeztu daitezkelarik. Gaia librea izango da, eta lanak orijinalak edo argitaratu gabeak beharko dute izan. Hiru dira lehiaketa honen atalak: ipuiak, poesia eta saiakera; azken hau Euskal Herria eta ilustrazioa gaiaren inguruan jorratu behar delarik. Lanaren orijinala eta hiru kopia aurkeztu behar dira, 2 espaziotara eta alde baten bakarrik makinaz idatzia. Lanak Patronatuko Liburutegi Nagusian, konstituzio plazan aurkeztu beharko dira, edo Donostiako 196 posta zenbakira bidaliz.

□ **Argazki lehiaketa.** Legazpiko Ikatza argazkilariei elkarteak eta Izadi Zaleak mendizale elkarteak argazki lehiaketa bat antolatu berri dute, gaia librea izango delarik; natura, mendiari (bere edozein alderdietan) harreta berezia eskainiz. Lanak beste inongo lehiaketan aurkeztu gabeak eta paper txuribeltzea beharko dute izan, irudien tamaina txikiena 18x24koa eta handiena 30x40koa izango delarik. Atzekaldean, izenburua eta egilearen datu pertsonalak jarriko dira, telefonoa eta zer elkarteko bazkidea den, bere kasuan. Lanak honako helbide honetara igorri behar dira apirilaren 16a baino lehen: "Ikatza" argazkilariei elkarteak, kultur etxea; 20230 Legazpi.

□ **Eskolarteko bertsolarien IX. txapelketa.** Euskal Herriko ikastolen elkarteak eta Gipuzkoako Foru Aldundiak honako lehiaketa hau antolatu dute. Gipuzkoako kanporaketan parte hartzeko epea apirilaren 15ean bukatzen delarik. Gipuzkoako edozein ikastetxetan dabiltzan neska-mutikoak har dezakete parte kanporaketa honetan, kanporaketa bi motatakoa izango delarik: bapatekoa eta bertsopaperetan. Txapelketa honek hiru sail izango ditu: ikastetxe barruko aukeraketa, eskualdetako kanporaketa eta azken saioa, hau Donostiako Carmelo Balda pilotalekuan jokatu delarik ekainaren 3an. Finaleko saioa bukatzean, arratsalde pasa bat antolatuko da leku berean. Izena emateko Gipuzkoako ikastolen elkartera jo daiteke.

mendi ibilaldiak

□ **Iratxo:** Gorbeara egingo dute ibilaldia Irurtzongo mendigoizaleek apirilaren 16ean.

□ **Aitzgorri:** Gazteentzako ibilaldi neurtua izango dute Beasaingo mendigoizaleek apirilaren 16ean.

□ **Goikogane-Mendiko lagunak:** Nerbioi garaiko mendizale elkarteek Mortzera egingo dute ibilaldia apirilaren 16ean.

□ **Arrola:** Apirilaren 16ean gazteentzako ibilaldi neurtua izango dute Antzuolako mendigoizaleek.

□ **Xabier:** Murgia-Gorbeia-Barazar bira egingo dute Donostiako mendigoizale hauek apirilaren 16ean.

□ **Alaitz:** Orira egingo dute irteera Tafallako mendigoizaleek apirilaren 16ean.

□ **Euskalduna:** Andoingo mendigoizaleek Andoain-San Lorenzo-Berastegi gaztetxoentzat ibilaldia egingo dute apirilaren 16ean.

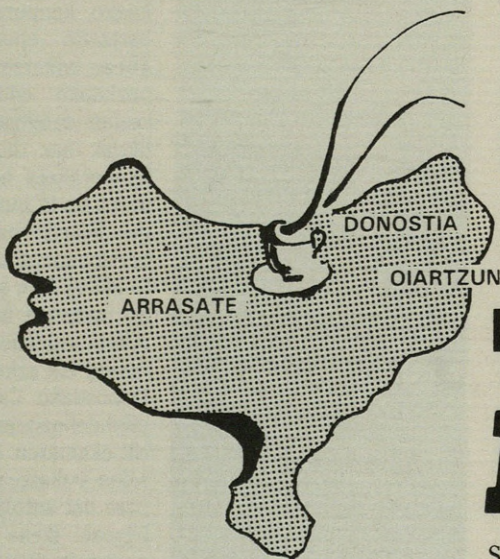
□ **Lagun Onak:** Umeen bigarren ibilaldia neurtua izango dute Azpeitiako mendigoizaleek apirilaren 16ean.

□ **Aldatz Gora:** elkarteko ibilaldi neurtua izango dute apirilaren 16ean Bilboko mendigoizale hauek.

□ **Edurtza:** Babiora egingo dute ibilaldia Gasteizko mendigoizaleek apirilaren 16ean.

□ **Iruñea:** Goñi-Beriain-Unanua bira egingo dute Iruñako mendigoizaleek apirilaren 16ean.

Zure etxeko kafea.
 Zaporea, lurrina,... bereziena...
 kolombiarra ehunetik ehun.
 Kolombiako kafearen agiria duen
 Euskal Herriko etxe bakarra.

LA CASA DEL CAFE

San Martzial, 19. DONOSTIA Tel: 42 45 12—35 49 14

**HAR EZAZU
 ASTERO
 ZURE ETXEAN
 BETE
 TXARTELA
 LEHENBAIT
 LEHEN**

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK.....
 HELBIDEA.....
 HERRIA..... D.P.....
 HERRIALDEA..... TLF.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

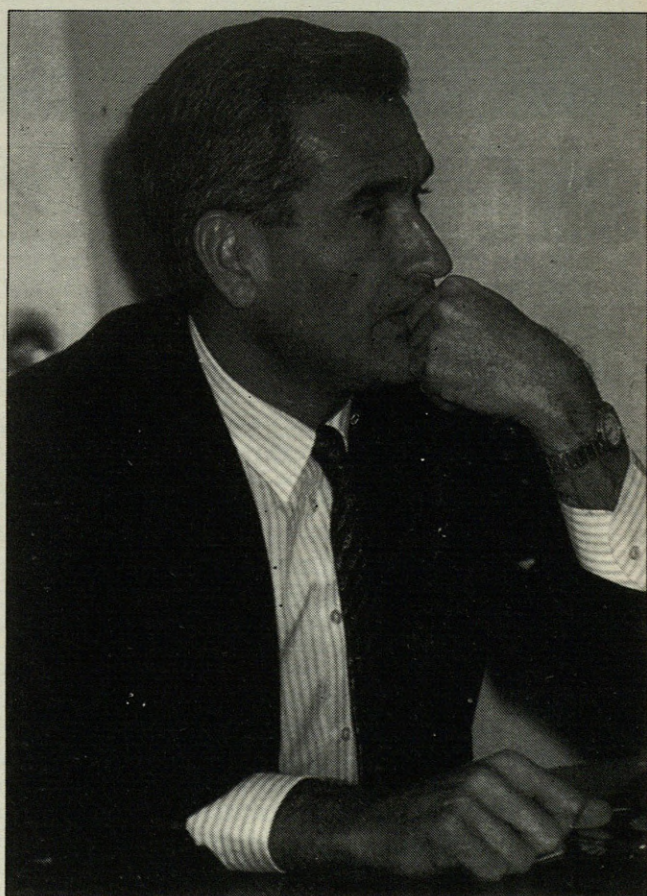
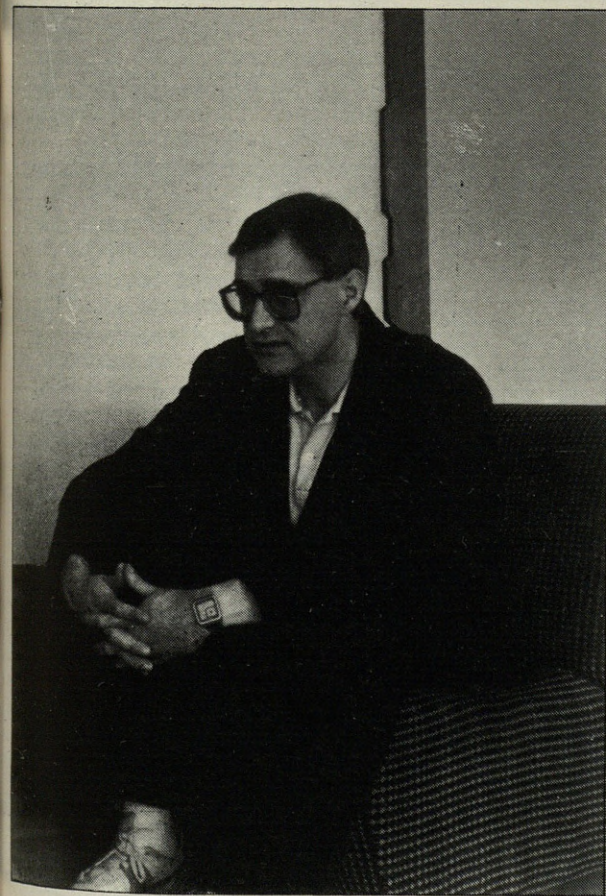
BANKU/AURREZKI KUTXA.....
 SUKURTSALA.....
 KONTUAREN ZENBAKIA.....

ETArekin sinatua Madrilgo Gobernuak berretsi ez

Treguak bazuen muga: Aljerren hitzegindakoaren balioa

Zoratzeko moduko bi aste Euskal Herriko aktualitate politikoa jarraitzen dugunontzako, astearte eguerdiz ETArekin — «ETAk irekitzat dauzka fronte guztiak» — erabakitzeko. Ia astebete lehenago ETBk segurutzat ematen zuen akordio berria Aberri Egunaren biharamonean zehaztu zen, eta hura kunplitu ez delako eman du bukatutzat ETAk bere menia. Elkarrizketen jarraipena bera Martxoaren 27an plazaratutakoa berrestearen baldintzapean dago.

Apirilaren 4ean amaitu den tregua joan den hilabeteko bi bilkuraren itzalak eta talde politiko ezberdinen borondateak baldintzatutako bizi laburra izan du. Martxoaren 18ko manifestaldiaren inguruan sendotasun handiagoa eman nahi izan zitzaion duela hamalau hilabete Ajuria-enean HB ez beste alderdiek sinatu akordioari, besteren artean ETA eta Madrilgo Gobernuaren arteko negoziaketaren ezintasuna aldarrikatuz.

Antton Etxebeste eta Rafael Vera berriro nola eserrera, hori da orain gakoa.

Egunotan 77.eko giro beretsua usaintzen hasiak dira Hego Euskal Herriko errepede nahiz bazter frango.

Aberri egunean Herri Batasunak sekulako jendetza —gertutik ikusi zutenen eritziz Bilbokoa baino ugariagoa— bildu zuen Iruñean, zazpi herrialdeetatik luzatu den ibilaldia burutzeko, Auto-determinazioaren errebindikazioaren kariaz, eskubide horren garantiarik gabe konponketarik ez dela oihukatuz. Bi manifestaldi horiek eta atzetik Estatu Espainoleko indar faktikoez egiten duten presioak marrazten dute markoa; marko horretan, Aljer, Parise, Madrid eta «Euskadiko zokoren bat»en arteko joan etorriak.

Hitzetan diferentzia baina ez hitz hutsetan

Hiru komunikatu ezagutarazi ditu ETAk apirilaren 4ekoaren aurretik, eta lehenengotik hirugarrenera, astelehenetik ostegunera, gertakizunak orduz ordu aldatzen ziren. Lehen agiria, astelehenean: ETAk Gobernuaren ordezkariekin izandako elkarrizketen berri ematen du, eta zortzi puntutako akordio bat jakinerazten. Asteartean, Corcuera ministrari espainiarrak bere bertsioa emango du. Asteazkena: ETAk salatzen du Madrilek ez duela akordioa-

ren bere zatia bete, elkarrekin erabakitako bederatzigarren puntuaren idazkera eta mamia aldatuz; hogeitalau ordutako epea Corcuerearen agiria aldatzeko. Asteazkena: 72 ordutako epe berria, azken eskaintza bezala.

ETAren agiria plazaratzeren eta Corcuerek bere bertsioa emateren arteko orduak garrantzizkoak izan ziren. Alderdi gehienek beren poza eta agiriaren balorazio positiboa agertzen dute. Salbuespen bat: Partido Popular eskuindarra, militarren eta indar ekonomikoaren ahots bezala ulertzen dena. «ABC» egunkariak «indignidad nacional» deitu zuen sozialisten jokabidea. Goizeko kontsulten ondoren ezagutarazten du bere idatzia Corcuerearen ahotik Gobernuak.

Corcuerearen hitzen eta asteazkenean —ia mundu guztiaren sospresarako— ETAk jakineraziko duen agiri berriaren arteko ezberdintasunek markatuko dituzte ondoko egunak eta seguruenik asteak ere. Diferentziak «semantikoak» direla dioten eta bakearen truke bi agiriak alderatzen dituen TVE telebista espainolaren alderantziz, CDSko ordezkaria da ezberdintasunak mamitsuak direla argudiatuko duen lehena.

Partiduen sospresa eta presioa

ETAren hirugarren agiriaren ondoren, egun horietan politikariek egindako balorazio eta eritziak luzatuz doaz. Horiei buruzko zenbait kontsiderazio labur egin beharra dago. Herri Batasuna: ETAk garbi utzi du soka motzetik berak daramatzala aurrera elkarriketak, eta horrek arazo bat baino gehiago sortu die Ezker Abertzaleko politikariei. Astelehenean Corcuerearen idatzia ren balorazio optimista egitea ez da harriagarria, inork espero ez zueneraino iristen bait zen. Deigarriagoa da asteazkenekoa, batik bat KASen lehen agiria, ETAren hirugarrena eta KASen bigarrena datozenean. ETA da, beraz, negoziatzen duena, kalkuluak egin dituen, eta konbertsazioaren efikaziak zorrotz garantizatu nahi duela dirudi.

PSOE isilik dago, esan daiteke HBA ETArekin egiten duen legez sozialistek Corcuerari gauza bera egiten diotela: il-do beretik doazelako segurtasunean estalkia eman. PNV eta EE: Ajuria-eneako hitzarmenak eta elkarriketa politikoez dituzten muga estuak gogoraerazi dituzte eta esan daiteke Aljerren beste estadio batera pasatzearen kontrako belerantziarik handiena beraiek erakutsi dutela Euskadin. Eusko Alkartasuna: Gobernuak behingoz aitortu behar du zertara iritsi den ETArekin, honen bertsioa ontzat ematen du hasieratik baina tregua haustekotan ETAren kontrako kanpainari ekingo diola abisatzen du, astebeteren buruan. Partiduen arteko mahaiari etekina aterako liokeela uste du, batera edo bestera.

Estatu mailan hasieratik erantzunik gogorrena PPk eman du, eta berarekin batera —nahiz eta diplomazia handiagoz— Convergència i Unió-k, CDSk eta Izquierda Unidak Gobernuari eman dioten txeki zuriaren aldean. ETAk bere ultimatum argitaratu ondoren, Juan Carlos erregeaganaino iritsi dira gertioak. PPko Fragak hautsitzat eman nahi ditu elkarrizketak: «Era una trampa de ETA al Gobierno». Seguruenik euskaldun asko harritu du Ardanzen hizkera gogorrek, EEkoa —«miliak» erreabilitatetik urruti daude, zer nahi duten ez dakite...— kalkuluetan sartuko zen bezala.

Iniziatiba, nekea, kontrola

Aberri Eguna pasa eta bigarren astean zenbait gauza argitu dira egunen joanean. Hasteko: ETAk Aljerreko akordioaz emandako bertsioa ontzat ematen du mundu guztiak. Hau da, ETAk bigarren agirian publikatutakoa erabaki zutela elkarrekin Antton Etxe beste, Iñaki Arakama eta Belen Gonzalezek batetik eta Juan Manuel Eguiguren eta Rafael Verak bestetik; eta Corcuerek Madrilen bertsio aldatu bat es-

PSOE, Ardanza eta errege espainola, denak mugitu dira Aljerreko berrien bueltan.

kaini zuela. Hortik aurrera balorazioak.

«El País» egunkarian sinpleki esplikatzen da gertatutakoa, beti ere iturri fidagarrietatik edan dutela garantizatu ondoren —espainolak aerotaxian joaten omen dira...—: hogeitamar ordu luze negoziatzen arituz, Vera eta Eguia-garay nekatuak omen zeuden. Negoziazaila hobeak bidali beharko dituzte.

EE ingurukoa den Luis R. Aizpeolearen eritzirako, «el Gobierno trató de esquivar la ruptura con el mantenimiento de la ambigüedad en su nota». Rafael Verak dauka gakoa: «La 'línea Vera'

—partidaria de estirar al máximo las conversaciones con ETA, pero sin ceder en los principios democráticos— estaba a punto de salvar su prueba de fuego, pero el comunicado de ETA...». Hitz lauz esanda, ezer berririk gabe menia luzatzea lortu nahia.

Iniziatiben gerran ikusten du gakoa «Diario 16»eko kronista den Carlos Dávila-k: «...una tregua que días antes, hasta el pasado lunes, estaba asegurada... (...) el Gobierno español la dominaba, la controlaba». Eta aurreraxeago «...la necesidad etarra de recuperar la

iniciativa perdida...». Dávila-ren ustez, ETak behar ditu Aljeriagandik bertan segi ahal izateko segurtasuna, Frantziagandik hiru burukide presoak Aljeriara bidaltzea eta Espainiagandik negoziaketaren alderako apostu ausartago bat.

Haustura iragartzen

Aipatu Carlos Dávila beraren hitzetan, PSOE ez dago guzti horretarako behar dituen kondizioetan. Batetik Ajuria-enea, Iruñea eta Madrilgo hitzarmenak sinatu zituzten partiduek presio egiten diotelako eta PPk abisua argi eta garbi eman diolako. «El País» egunkariak igandean, ETaren ultimatumak luzatzeko egunean, honela zabaltzen zuen lehen orria: «Los partidos exigen al Gobierno que se mantenga inflexible ante el nuevo ultimátum terrorista». Guzti horrengatik, igandean bertan Carlos Dávila-ek ondorio hau ateratu zuen: «Por eso, y aunque la tregua no esté rota del todo, las predicciones de éxito son más bien escasas».

Gogor eta moderatuen arteko tirabirak aipatu dira ETA-KAS-HBri begira, negoziaketarako bidea modu ezberdinetan ikusten duten taldeak omen dituztelako. Gogor eta moderatuen arteko tirabira hori gainerako partiduetan marrazten dituzte kronistek. Eusko Alkartasunaren jarrera batetik, PSOEren isiltasuna bestetik, PNV eta EEren presioak beste alde batetik eta PPren gogortasuna azkenik. Baina etenik ez dute erakutsi partiduko horiek.

ETAri dagokionez, akordio baten bidean aurrera egiteko aukera ez du galdu nahi izan, azken ultimatumarekin demostratzen duenez. Baina bidea zein fasetan dagoen argitzea ere nahitaezkoa zuen, denbora alferrik ez galtzeko eta geroko bere sinesgarritasuna zaintzeko, Haustura iragartzen duen agirian ere elkarriketekin segitzeko baldintza bakartzat Aljerren Aberri Egun bezperatan erabakitakoa ipintzen du.

Hitzarmen antiterroristaren sinatzailleen presioa jasan edo aitzakiatzat erabili ditu PSOEak, justu Frantzia ere bere baldintza betetzeko oztopo handiegirik gabe ageri zenean? Aginte faktikoen morroin den PSOEri PNV, EA eta EE babesa ematen eta txaloak jotzen ari direla dio ETak bere azken agirian. Irtenbideak itxi eta enfrentamentu zibilaren arriskua gertuago ikusi da astearte eguerditik aurrera. Negoziketarako bidea etenik dago ala borabehera bat da? Edozein modutara ere, fase berri hau nahasiagoa izango dela dirudi. Bigarren menia ekainaren 24a arte luzatuko omen zen. Ez daude San Juanak iritsirik.

IÑAKI ZUBIONDO

Ajuria-eneako hitzarmena tiraka soluzio negoziatua eten arte

Bi ezberdintasun azpimarratu ditu komentaria politiko orok Aljerren sinatutakoaren eta Corcuerak Madril-en azalduaren artean. Batetik, Konstituzio espainolaren eta Estatutoaren bezala Amejoramentuaren erreferentzia egiten du Gobernu espainiarrak, Gasteiz, Iruñea eta Madril-en alderki politikoei sinatutako akordioena bezala. Bestetik, fase hau soluzio «pactada eta definitibaren» ataria izendatzen da Madril-en, eta ETak azaldu dokumentuan «que desemboque en una solución política negociada» ageri da.

Azken honi dagokionez, hitzari zehazki atxiki nahi izan zaiola dirudi ETA, zenbaitek uste duenez, gauzak gaur argitzea hobe dela kalkulatu ez eta datorren udan, PSOEren benetako borondatea ere sondatuz. Deigarria da, beste ezberdintasunari dagokionez, Ajuria-enean bakera-tzearen izenean sinatutako hitzar-

mena negoziaketaren oztopo zenbateraino bihurtu den ikustea.

Honi dagokionez, Komunitate Autonomoan eliz jerarkiarekin PNVk azken asteotan daraman borroka azpimarratzekoa da. Azken urteotan eskutik hartuta ibili diren arren, gauzak hoztuak dirateke. Joseba Arregik duela gutxi artikulua batean ebanjelioaz eta moralaz gutxiegi eta politikaz eta gizarteaz sobera mintzo direla egotzen zien gotzaiei. Horri lotu behar zaio Ardanzak Martxoaren 18ko manifestaldia zela eta egindako salaketa, gotzaiek ETaren tregua aipatzen zutelako eta manifestaldia berriz ez. Tirabirak batez ere Gipuzkoan zentratua dirudi. EArekin, behar bada, gotzaiek ere Ajuria-eneako hitzarmena erlatibizatu egingo zuten. Enfrentamentu zibilaren usainez?

I.Z.

*Hauteskunde bezperan burutu du EAK
II. Biltzarre Nazioanala*

Letorkeen egoeraren aurrean EAK egitura-hariak lotu

Eusko Alkartasuna sortu zela bi urte bete dira aurrean eta alderdi honen estatutuen arabera, datorren urterako pentsaturik zegoen kongresua urte batez aurreratu behar izan dute. Ez du Jose Angel Cuerdak ahorik ireki, ez eta lerro ofizialerekin bat ez zetozen Gipuzkoako zenbait herrik eragin handirik izan, baina hala ere, Garaikoetxeak larunbatean erakusten zuen aurpegi luzea, alderdiak egungo Euskal Herriko esparru politikoan sustraiak errotzeko dituen arazoen adierazletzat har daiteke.

EAK botua emateko eskubidea zuten 696 konpromisario bildu zituen Bilboko Izaro zineman.

Martxoak 31n eta apirilak 1 eta 2an Eusko Alkartasuna alderdiak bere II. Biltzarrea burutu du Bilboko Izaro zinemaren, 'Abertzaletasun Aurrerakoia' lema pean. Alderdiek ospatzen duten biltzarre gehienetan bezalatsu, oraingo honetan ere, Carlos Garaikoetxearen exekutibak ongi josiak eraman ditu aske gelditzen zitzaizkion hariak. Ez zuen, ez, ezusterik nahi eta kongresua baino hilabete lehentxeago buruturiko Asanblada Orokorra Bilbon sor zitezkeen iskanbila guztiak baretzeko helburua ederki bete zuela igaro asteburuan frogatu ahal izan da.

Bestalde, Europako parlamenturako hauteskundeak gainean ditugunean, komunikabideek kongresu honekiko izan duten tratamendua ez zen EAKoen gustoko izango eta, alderdiak zein nolako bazterkeria paira dezakeen gogoan jasoko zuen Garaikoetxeak. «Gaur Express» egunkari berria martxan ez egotea EAri zein nolako kalte egin ari zaion begi bistakoa denez, Biltzarre honen ondoren egunkari horrek dituen 'arazo tekniko' en konpontzeari derrigorrez ekin behar diotela agerian utzi du.

Sozialdemokrazia eta autodeterminazioa

Hiru izan dira Izaro zinemara eraman diren ponentziak: politikoa, estatutuena eta programatikoa. Lehenengoren ponenteak Carlos Garaikoetxea eta Angel Larrañaga izan baziren ere, biltzarkideen aurrean azaldu eta defendatu zuen bakarra Larrañaga izan zen. EAren lehendakariak ez zuen larunbateko debate bizian esku hartu, bera eta

Abertzaletasun Aurrerakoia

Barne antolaketarako ponentziak sortu zituen militanteen interbentzio bizienak. Patxi Ormazabal mahaiburuak emendakinen eztabaida prozesua moztu behar izan zuen, giroa baretu eta ordena ezartzeko.

Inazio Oliveri ondoko gela batean eztabaida amaitu arte batzarturik izan bait ziren. Ponentzia politiko honetan Euskal Herria zapalduko herria denez, nazionalismoak izateko arrazoia duela eta honen barnean aukera desberdinak daudela azaltzeaz gain, Autodeterminazio eskubidea Herri honek ezagutua behar duen berezko eta tajuzko eskubidea dela azpimarratu eta Euskal Herria Iparraldeko hiru herrialdez eta Hegoaldeko lauez osatua dagoela onartzen da. Ponentzia honek ez zuen ia kontrako eritzirik jaso Osoko Bilkuran.

Juan Porres-ek defendatu behar zuen —'behar zuen' diogu, ez bait zen aretoan agertu— ponentzia programatikoa E Aren proiektua sozialdemokratatzat jotzen da; hau ere, Osoko Bilkuran ia debaterik izan gabe eta inork kontrako botorik erakutsi gabe onartu zen.

Barne antolamenduan ez adostasunak

Estatutu eta barne antolakuntzaren inguruko emendakinak botatutzerakoan sortu ziren eztabaida bizienak. Zenbait korrante agertu zen eta Begoña, Mungia, Meñaka, Zornotza, Zarautz, Deba eta Antiguok bultzaturiko emendakinak —non honetan adierazten bait zen zerrrenda itxi eta blokeatuak kendu behar diren eta EAko kargu aukeraketa guztietarako zerrrendak beti

irekiak izan beharko duten— 274 baieztatu lortu zituen, aparatoaren testuaren alde 236 botu agertu ziren artean. Ponentziaren testuaren kontra onartu zen emendakin bakarra izan zen. Hala ere, alderdiaren funtzionamendurako aldaketa nabarmenik suposatzen ez badu ere, aipatu tendentzia desberdinen adierazle izan daiteke. Inaki Cabases-ek defendatu zuen ponentzia honen alde 463 konpromisarioek eman zuten botua eta 21ek kontrakoa. Aipatu beharra dago kongresuko larunbat arratseko lan-egun garrantzitsu honetan orotara 696 konpromisario zegoela.

Exekutiba berriak gaitasuna erakutsi beharko

Ponentzia hauen onartzearekin Eusko Alkartasunak hauteskunde bezperan bere definizio politikoa zehaztea eta egitura mugikor bezain operatiboak erdiestea lortu nahi izan du. Hau da, PNV eta HBtik desberdinduz —batez ere, lehenengotik— bere abertzaletasunak (abertzaletasun klasikoaren printzipioen defendatzialea) egungo esparru politikoan 'leku' bat izatearen arrazoia argitu nahi izan dizkio bere militantzari, eta bidenabar, hauteskundearen ondoren sor daitekeen egoera berriaren aurrean —pakto berriak sinatu beharra eta— pertsona klabe zenbait exekutiban ezartzea lortu du.

Zerrrenda irekiak izan arren, aurreko exekutibaren lerro jarraitzailetzat definitu da aukeratu berria baina Pierres Xarriton, Cuerdo, Manuel Ibarrondo eta Markel Izagirre bezalako pertsonen utzi dute beren kargua. Carlos Garaikoe txekak lehendakaritzan, Inazio Oliverik Idazkaritza Orokorra eta Joseba Azkaragak instituzioen alorrean jarraitzen dute; Eusko Jaurlaritzako Sanitate kontseilari-ohi den Angel Larrañagak finantza alorra eskuratu du eta Hego Euskal Herriko kooperatibismoan sare zabalak dituen Jesus Larrañaga ekonomia alorraren arduradun izanen da. Juan Jose Pujanak euskara alorra eta Juan Porres-ek Egitasmo eta Azterketarena hartu dute eta Inmaculada Boneta eta Idoia Urbistondo izan dira hautatutako emakume bakarrak.

Lerro ofizialarekin bat ez zetozen eta exekutiba nazionalera aurkeztu ziren Blasco eta Agustín Eizagirre-k ez zuten konpromisario gehienek konfidantza eskuratu, nahiz azken orduko negoziaketa eta konponketa batzuren atzetik aritu.

Eusko Alkartasunak 'Abertzaletasun Aurrerakoia' lema pean burutu duen II. Biltzarre Nazional hau zerbait konponitzeko balio izan duen ala proiektuak aurrera egingo duen ekaineko hauteskundeek erakutsiko dute.

N.A.

Etorkinentzat lege berriak Espainian eta Frantzian

Barrukoak ireki baino lehen kanpo mugak ixten ari Europa

Espainia eta Frantzia, Europako gaineratiko estatuen antzera, beranduenera 1993an Elkarte barruko mugak ezabatuko direla eta, hamabi estatu partaideetatik kanpoko inmigrante zein errefuxiatu edo bisitalariei, egundaino ez bezalako trabak ipintzen ari zaizkie. Frantzian, betidanik kanpotikako langile gehiago izan delarik, urteak daramatzate horri buruz legearen gainean legea idazketan. Espainian berriki hasi dira behar horretan, estatu barrura heldu diren inmigranteengatik baino gehiago, Elkartera sartzeko afrikarrek bere territoria korridore gisa erabili dezaketelako.

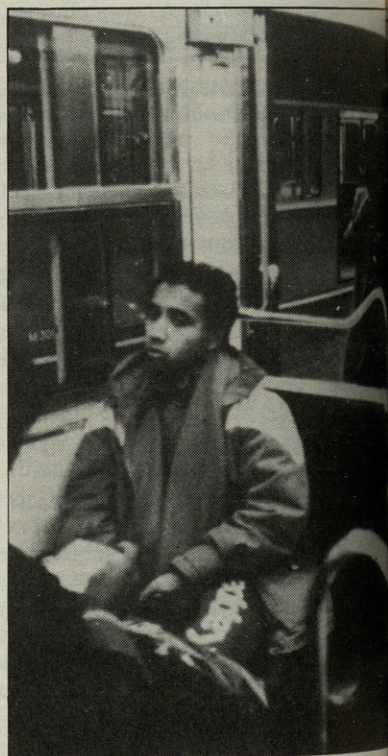
Inmigranteentzat gaizki jartzen ari badira gauzak, errefuxiatuentzako arere gaizkiago jarri dirateke. 1793an, iraultza famosoaren ondorioz, egin zuten frantsesek berena «*terre d'asile*» zenaren aldarrikapena. Salbuespenak salbuespen, horren ospea izan du ordudanik Estatu horrek. Munduko bigarren gerraren ondoren, 1946an, aldiko beharrrak zirela medio, «*droit d'asile*» ezagutu zen formaz, 1958ko konstituzioak paperetaratatu zuelarik ezagupen hori.

‘Sobera errefuxiatu’

Azken hamarkada honetan berriz atzera pauso nabarmenak suertatu dira «eskubide» horietan. Europa guztian zehar, ekonomiaren krisi globalarekin batera eta eskuin xenofobo lehiatsu baten bultzakadaz, gobernuak alarmak piztu dituzte, eta piztu edo bideratu ez dituztenetan, ez dute bederen korrante oldarkor horri kontra egiteko behar bezalako neurriak erabaki.

Alarmatzen dira zeren eta, diote, sobera inmigrante, sobera errefuxiatu bait da egun Europan. Mundua bere orokortasunean hartuta berriz, hirugarren munduko estatuetan askozaz ere errefuxiatu gehiago dagoela errepertzen dugu, eta bistan denez askozaz ere baldintza kaskarragoetan bizi dira haiek. 800.000 errefuxiatu dago Europan (170.000 Frantzian, 9.000 Espainian); dena Somalian bakarrik daudenak baino gutxiago dira hamabierrefuxiatu dago orain munduan: 5 milioi Afrikan, 3 Pakistanen, Iranen beste bi...

Europan behinik behin, ez dute gehiagorik nahi. Eta bestelako etorkinekin baino zorrotzago dira: hala paperak ukatzeko orduan nola, esate batera, modu batez edo bestez atzerriratzeko garaian; «urgentzia absolutu»zko prozedurak, erabat lege kanpoko eta euskaldunekin hain modu lotsagarrian erabili dutena baina beste herritako beste errefuxiatu batzuek ere pairatu dutena,

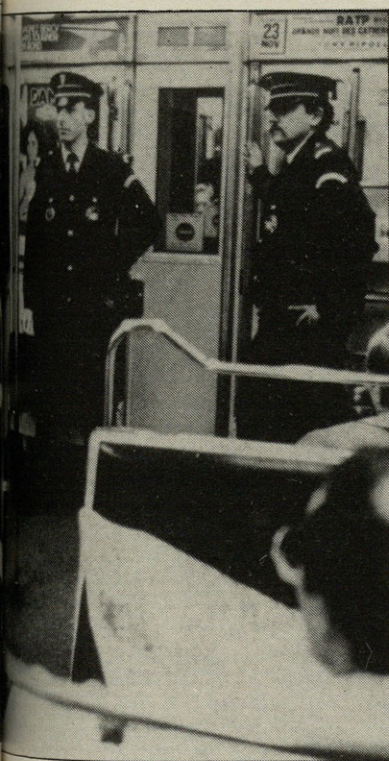
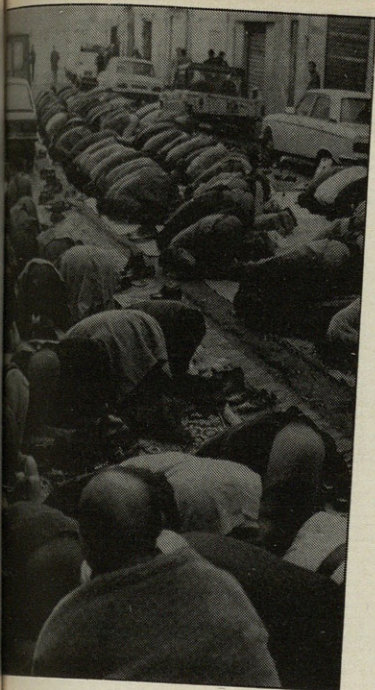

Pariseko metroan: kontrolatu egin behar

normal gertatzeko arriskuan dago, zerbait legeziz gizonen ustez.

‘Pasqua’ eta gero

Arabiar inmigrazio masiboaz batera heldu ziren Frantziara arrazakeria seinalerik txarrenak, «parasitoez» josita zirela salaketak. Frantziak 1984ko urriaren 10ean «inmigrazio klandestinoa ga-

jendea.

lerazteko» lehenbiziko neurriak hartu zituen. Esaterako, etorkinen familiak, umeak edo emazteak, ezin etorri zitezkeen, «Office national de l'immigration»aren baimenik gabe. Horrekin batean, esan bezala eskuinaren presioaz eta ezkeraren uzkeriaz halako erasoa antzeman zen gizartean, zenbait udal-txetan adibidez eskolak ixtera heldu zirelarik, bertako etorkinen proportzioari gehiegizko erizita.

Marseilleko karrika batean, otoi egiteko denboran.

1986ko irailekoa berriz «Pasqua legea» da. Harekin etsenplu, Elkartekide edo Suizako ez zirenentzat *visa* derrihortzen zen. Neurri gogor multzo bat zen, urte hauetan oso kritikatu eta oraintxe Eliseoan eztabaidatzen ari dena. Antza denez, legearen punta batzuk kamusten ari dira, besterik gabe. Martxoaren 29garren honetan «komunikazio» bat irakurri zuen Pierre Joxek, badirudi besteak beste etorkinarekin familiak ezin etorri hura atzera botako dutela, halaber frantses batekin ezkontzen den atzerritarrek automatikoki (eta ez, orain arte bezala, urtebeteren buruan) izango omen du hemendik aurrera hamar urtetarako «*carte de résident*» delakoa. Baina Mitterrandek oso garbi esan du, «frantses guztientzako gutun» baten bidez, aski izango dela 86ko lege haren aplikazio «*humanoago*» bat. Segur, atzerriratzeak, mugara eramateak, «*carte de séjour*»-en ukapenak segituko dute. Alegia, Pariseko gobernuak beharrezko erizten dio esku gogorra izateari. Halere esperantzak piztu dira etorkinen artean, eta urtariletik ari omen dira lagun asko beren situazioen erregulartze bat eskatzen, alferrik kasu gehienetan, zeren eta esan dugunez, ez bait da funtsean Pasqua legerik aldatuko.

'Hegoaldeko muga'

Orain, Espainiaren txanda ailegatu da. Martxoaren 9koa da Madrileren erabaki berria, 1990eko martxotik aurrera, marokiar, aljeriar eta tunisiarrei *visak* eskatzekoa. Ez omen da, dio Espainiako gobernuak, neurri «estugurri» bat izango, «kontrol neurri soil» bat baizik. Algeciraseko muga da bereziki kontrolatu nahi dutena, bertatik uda oroz milioi erdi bat lagun pasatzen bait da.

«Legez kanpoko etorkinak, drogen trafikoa eta terroristen joan-etorri librea» galerazi nahi omen du Espainiak *visa* behar horrezaz. Europak ez bide du «*indeseable*»rik nahi, eta egitura berrian Hegoaldeko mugak Espainiak, Portugalek eta Greziak zaindu behar omen dituzte partikulazki. Horretaz da biltza ardurati espainiarrak, «*ingeles, nederlandar eta gaineratikoek gurekiko konfiantza izan dezaten*». «*Garantia ekonomikoak*» ere eskatzekoa omen da Espainia hemendik aurrera pasalari horiei.

PABLO SASTRE

Demokraziaren mugak

Parlamenturako hauteskondeez beste pauso bat aitzin eman du Gorbatxevek. Susmoa badut mendebaldean aitortzen dena baino askoz ere gehiago ikasteko bagenukeela hauteskunde haietaz, bestela ez dut esplikatzeko haien mekanismoaz hain informazio gutxi nola zerbitzatzen diguten. Izan ere, anekdotez baizik ez zaizkigu ari: Ieltsinek Moskun irabazi duela, halako hiritan halako jeneralak galdu duela... Bueno, baina, jakin gura luke irakurle edo berriemate apalak, hura «demokrazia» ote dugu jadanik, edo ez da —sujeritzen dena— gure alde honetakoa bezain perfektua oraindik, edo zer pentsatu behar dugu? Adibidez: beharrezkoak al dira partidu politikoak behar bezalako demokrazia batean? Interesatuko litzaidake jakitea, zeren eta hemengo partiduen funtzionamendu demokratikoaz neure dudak bait ditut. Ea enteratzen garen beste baterako. Bitartean, ez da honekin fiaziorik dudarik baina, nazionalitate edo nazioen gorabeherak ematen du berriz ere zer pentsa. Armenian masiboa izan da «Karabaj batzorde»ak dei egindako abstentzioa. Karabajek berak, Armeniarekiko batzearen aldeko hautakideei eman die botoa. Baltikoko errepublikak, Lituania batipat, oso «aparatuaren aurkako», «perestroikaren aldeko» azaldu dira (hemengo komunikabideen interpretapenean); boto nazionalista, norainoko nazionalismoa den ez dakigu zuzen baina tentsio gogorren berri badugu, hizkuntza dela eta esate batera. Gorbatxevek behin eta berriz esan izan du, errepublika horietan azaltzen ari diren zenbait joerarekin ez dagoela ados, badakigu badela independentismo gorde samar bat, eta noski batasunaren puntu horixe litzateke —«estatu arrazoiengatik»— perestroikak inoiz iritsi ezin izango dituenetako bat.

Fanxin

Berriki eginiko ikerketek
ez zuela Kristo bildu frogatu

Torinoko Maindire Sainduaren adina

Katoliko askorentzako Torinoko katedralean gordetzen den maindirea Kristoren gorpua bildu zuena da. Joan den urtearen bukaeran Torinoko maindirea Erdi Aroan eginkoa zela aldarrikatu zen prentsa-medioetan. Karbono(13)-z eginiko datazioek horrela adierazten zuten behinik behin. Maindirearen jatortasunaz askok genuen susmo txarra baieztatu da zientziaren erreminten bidez.

Jakina denez Torinoko maindireak, Maindire Saintuak katolikoek aburuz, gurutzean hil den gorpu baten atzeko eta aurreko irudiak pintaturik dauzka. Kristau katolikoek irudi horiek Kristoren gorpuak utzitakoak direla sinesten dute.

Hala ere, maindirearen lehenengo aipamen historikoa 1350.eko hamarkadakoa da, izan ere Frantziako Lirey herrian publikoak erakutsi bait zen aurreneko aldiz. Maindirearen zaintza Saboiako Dukeek hartu zuten bere esku.

1578.ean Torinora eraman zen eta 1694.az gero Torinoko Katedraleko Erret Kaperako aldare berezi batean gordetzen eta gurtzen da.

Maindirearen inguruan betidanik egon da eztabaida: alde batetik, maindirea Kristo bildu zuena dela sinesten duten sinesdunek (fede-kontua da)

“Maindire

*Saintuak katolikoek
aburuz, gurutzean
hil den gorpu baten
atzeko eta aurreko
irudiak pintaturik
dauzka”*

eta bestetik horrelakorik ezinezkoa dela uste dutenak. Elizari, maindirearen auzia konpontzeko zientzielariak azter zezaten baimena eman behar zuela eskatu zaio behin baino gehiagotan. Azken urteotan eskaera hori ozenagoa izan da zientziak gauzen aintzinasuna neurtzeko tresna indartsuak garatu dituelako.

Azterketa zientifikoen historia

Torinoko maindirearen arazoari egin zitzaion lehenengo hurbilketa zientifikoa 1898.ean izan zen *Secondo Pia* argazkilariak erretratoa egin zionean. Maindireko irudiak argazki baten negatiboa zirudien. Horretan oinarriturik bi biologok, maindireko irudia pintura bat ez zela, gorpu batek utzitako aztarna baizik ondorioztatu zuten.

Hurrengo azterketak 1969 eta 1973.ean egin ziren. Bi data hauetan, maindireko lihofarien karbono(13) bidezko datazioa egitea posible zen baina ez zen egin. Datazioa egiteko behar zen maindire-lagina oso haundia zen (500 cm² gutxi gorabehera) eta Elizak ez zuen baimenik eman. Baimena ez ematearen arrazoia ez zela hori izan, frogatzen gero maindirea maula zela ikusiko zenaren beldurra baizik esan zuten batzuek.

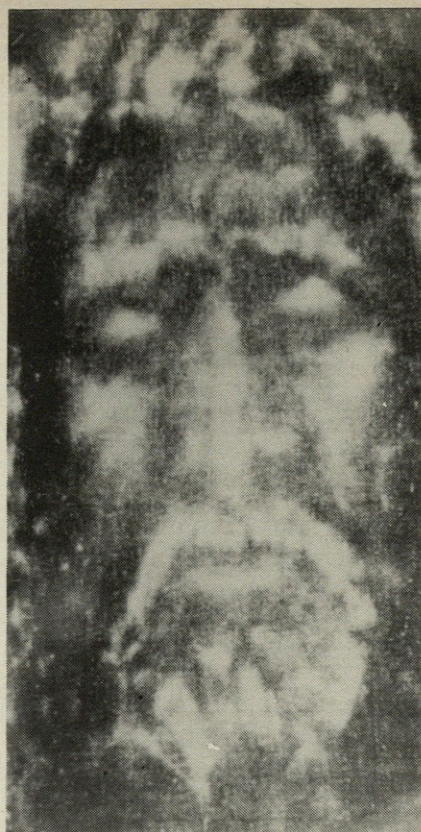
Dena den 1970.eko hamarkadanurrerapen haundia egon zen analisiaren teknologian eta bi teknika berrieri esker posible bihurtu zen zentimetro karratu gutxiko laginak zaheztasunez azterzea.

1986.ean erradiokarbono bidezko datazioan lanean ari diren mundu osoko zazpi laborategi bildu ziren Torinon eta maindirea aztertzeko protokolo bat proposatu zuten. Aita Santuaren aginduz maindirearen zaintzaile den Torinoko Artzapezkuak azeleragailu/masa-espektrometro teknikaz baliatzen diren hiru laborategien eskaintza onartu zuten.

Lagin-erazketa

1988.eko apirileko 21aren goizaldean Torinoko Katedraleko sakristian egin zen laginen erazketa. Maindirea moztu zenean laborategietako ordezkarri bana, bi ehungintz aditu, *British Museum*eko ordezkaria, Torinoko Unibertsitateko fisikari bat eta *Anastio Balles-trero* kardinala Torinoko artzapezkua present ziren.

Lagina maindirearen behe-ekerraldetik hartu zen eta bere neurriak 10mm x 70mm ziren. Ohialezko xingola hau ondoren 50 mg pisatzen zuten hiru laginetan zatitu zen. Laginak aldamean dagoen *Sala Capitolarera* eramanean dagoen *Sala Capitolarera* eramanean ziren, aluminio-paperean bildu eta

Erradiokarbono bidezko dataketa erabakikorra izan da Maindire Saintu izenekoaren adina ezagutzeko prozesuan

“**Laginen azterketa estatistikoak 1260-1390 inguruan kokatzen zuten ohialaren ehoketa**”

zigilatutako altzairu herdoilgaitzeko kuxta banatan gorde ziren.

Kontrolerako beste hiru ohial-puska antzeko moduan paketatuta ziren. Oihial-puska hauek adin ezagunakoak ziren: K.a. 11. mendeko lihozko ohiala Egiptoko hilobi batean aurkitutakoa; K.a. 2. mendeko momia egiptotar baten lihoa; eta Frantziako Var herriko Saint Maximin Basilikan gordetzen zen St Louis d'Anjou-ren kapako hari batzuk. Kapa hau 1290-1310tan egin da gutxi gorabehera. Kontrolen funtzioa maindirearentzako laborategiek lortu behar zuten adinaren fidagarritasuna ziurtatzea zen.

Lan-prozedura

Lehenago esan dugun bezala azeleragailua akoplatua duen masa-espektrometria erabili da. Teknika honen muina azaltzea ez da zaila. Lagina ganbara batean erre egiten da. Laginean dagoen materia organikoa, lihoaren zuntzak kasu honetan, karbono(IV) oxido bilakatzen da. Lortutako karbono(IV) oxidoa azeleragailuan ionizatua izan ondoren eremu magnetiko bortitz batean zehar pasazten da eta beren masa/karga erlazioaren arabera karbono-isotopoak banantzen dira. Makinak kontagailua duenez karbono-isotopo bakoitzetik zenbat dagoen esaten du.

Jakinaenez, erradiokarbono bidezko datazio-metodoak, karbonoaren 13 pisu atomikoko isotopo erradioaktiboan oinarritzen dira. Karbonoa duten konposatuetan karbono(13)-a etengabe ari da erradioaktiboki desintegratzen. Bere desintegrazio-abiadura ezagunaenez jatorri organikoko lagin batean une jakin batean dagoen karbono(13)-ko kantitatea jakinik, puntu horretara iristeko zenbat denbora behar izan duen determinatzen da.

Landareak bizi diren bitartean etengabe ari dira karbonoa, karbono(IV) oxido moduan, atmosferatik hartzen eta fotosintesiaren bidez landare-ehunak osatzen dituen materia organikoa sintetizatzen. Bizirik dagoen bitartean landarearen ehunetan dagoen karbono(13)-ko proportzioak konstante dirau nahiz eta karbono(13)-a desintegratzen aritu, eta atmosferan dagoenaren berdina da. Baina landarea hiltzen denean, desintegrazioaren bidez galtzen duen karbono(13)-a ezin du berreskuratu eta gero eta urriagoa egiten da isotopo hau. Datazio erradiaktiboaren bidez urritasun hori neurtzen da. Torinoko maindirearen kasuan, ohiala egiteko erabili zen lihoa moztu zenean hasi zen karbono(13)-aren urritze-prozesua.

Teknika hauek erabiliz Arizonako, Oxfordeko eta Zuricheko laborategiak emaitzak *British Museum*era bidali ziren eta bertan egin zen laginen azterketa estatistikoa. Maindirearen inguruan (1260-1390) kokatzen zuten ohialaren ehoketa.

Beraz erradiokarbono bidezko dataketa erabakikorra izan da Maindire Saintu izenekoaren adina ezagutzeko prozesuan.

M.J. BARANDIARAN
INAKI IRAZABALBEITIA

Azkenean tenka gatazka bihurtu

Zumarragako sorpresaz hasiz, esan dezakegu orain dela urte t'erdiko doze-na erdiko plantila ez dela lurrindu ka-sualitatez. «Izan ere denak 9 hileko kontratuekin zeuden, eta interinoa iza-te ez da batere erakargarri. Are gehia-go probintzialdean baldin bada. Horre-la, piskanaka, mediku hauek beste le-kurantza abiatu dira: bai han behin be-tiko plaza lortu dutelako bai etxetik gertuago zeukatelako» Azkenean mar-txoaren 22an, bajaz, geratzen zen ane-stesista bikoteak huts egin zuen eta Do-nostialdera jo behar izan zuten. Donos-tian laguntza eskaera egun batetik bes-tera izan zen, ezarrita zeuden turnoak kontutan hartu gabe. «Nahiz eta oso plantila urria izan (24koa berez 35koa izan behar zuenean), nola ahala, jarri-tako oztopo eta inposizio guztiak gain-ditu nahiean eta norberaren erredura irentsiz, aurrerantza gindoazelarik, hi-ru taldekide eskatzen digute, erresiden-tziaren martxa makala, baina normala zapuztuz (3 kirolfano itxiaz)». Bestalde, «ez gaude Zumarragaren kontra, izan

ere ondo martxatuko balitz lan gutxia-go izango genuke, baina ezin dugu onartu egoera bat gehiago zapuztea, tamalez konponduko ez den beste bat partxeatzen saiatzeko».

Donostiarrek bestalde ez deritzote egokia Arrasateko ospitaleak bizitzen duen egoerari. «Bertako anestesisten es-kariei purrust eginda gero, orain Admi-nistrazioak behartzen du egunero beste ospitaleetako mediku bati joaten, horre-la ihardun honek behar duen jarraitu-suna deuseztatuz. Egunero anestesista desberdina bere lan molde ezberdinare-kin, finean zabarkeri bat». Zumarraga-ko aferari berriro helduz, esan behar, eta hala salatu egin dute Donostiako Erresidentziakoek azkenean geratu di-rela 3 lankide horiek gabe «Osakide-tzak esan baitzien Vascongadetako sa-nitate plublikoan beraien etorkizunak berea egingo zuela onartzen ez bazu-ten bi hilabetetarako trasladoo».

Konponbiderik?

Arazo honi irtenbide bat ematea erraza ez bada ere, —besteak beste orain arte egungo medikuntza ikasketa joerak beste bidetik doazelako (espe-zialitate nagusiak gailentzen direlarik),

eta bestetik nahiz eta MIREk plaza deialdi gehiago egin oraintxe, heme-dik 4 urtetara izango genituzke aneste-sista berriak kondizioetan—, soluzioa ez da atomizazioa, zeren eta horrela arazo larrienak ez lirateke konponduko eta bestalde egoera hoberenean leude-kenek maila hori galduko luketeelako. Argi dago beraz arazo honek luzera ja-ko duela. Prolema bat dugu zeina ane-sisteen ustez «Administrazioaren erantzunkizuna den. Guk ohartarazi-bait genion orain dela 4 bat urte. Ez du-te jaramonik egin gure eskaerei. Dena hitz politak baina emaitzak ezdeus-kan dira, eta orain Zumarragako asun-to honekin piztu da gatazka, gu (pres-tsaren laguntzaz) bihozkaibe batzu be-zala aurkeztuz. Izan ere administrazio-tza, bizitzarekin jolastu ezin dugula ja-kinda, bizkarra eman digu beti (hala ere, nahiz eta greban egon hainbat elbe-keta egin ditugu)».

Orain adi egon behar Irunaldean ge-ta daitekenarekin, zeren bertan ere ebaketak egiteko erabakia hartu bai-ta. Nondik aterako anestesistak? Era-bada.

JOXAN OL

ARGIA

K O M I K I A

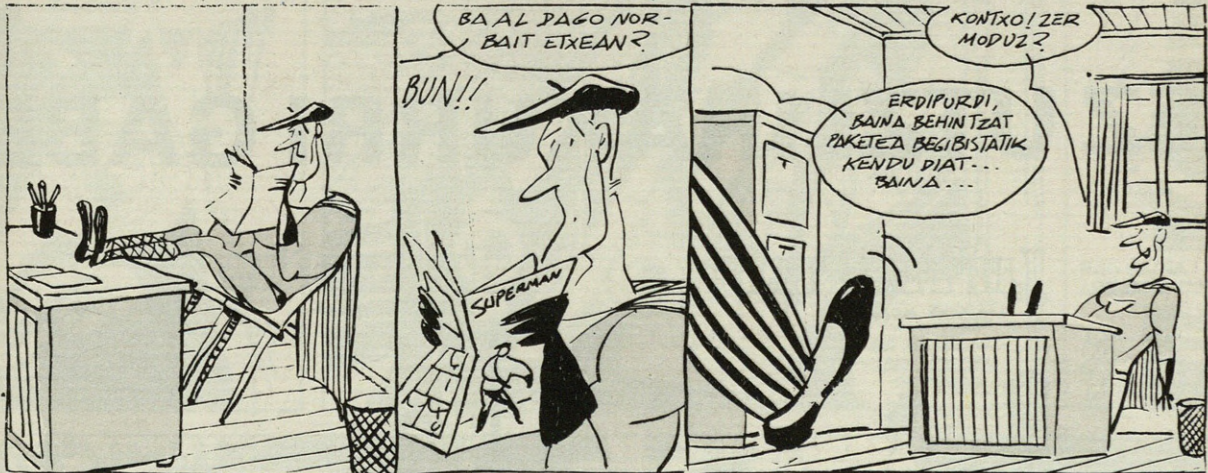
143. zenbakia

BOKARTA

MORAU + MATIN

MAFIA!!

EMAKUMEAK BOKARTA KOTRE-
TIK BOTA ETA PAKETE'A KEN-
DU EGIN DIO

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

**kirolzaleen
zerbitzutan**

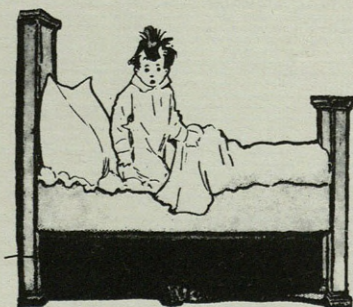
miner

donostia

☎ 271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

LITTLE NEMO
WINSOR MCCAY

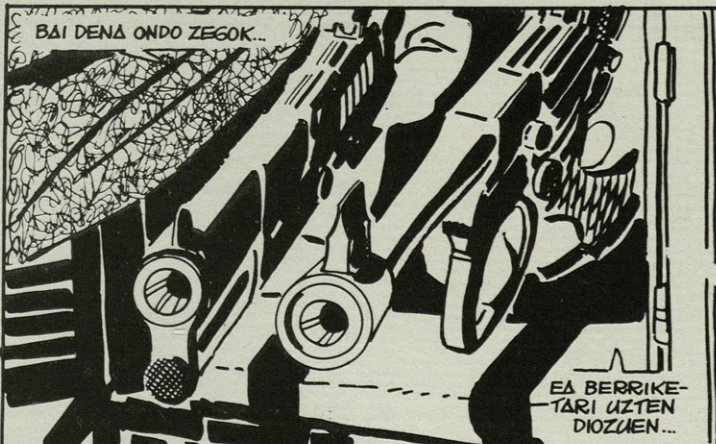

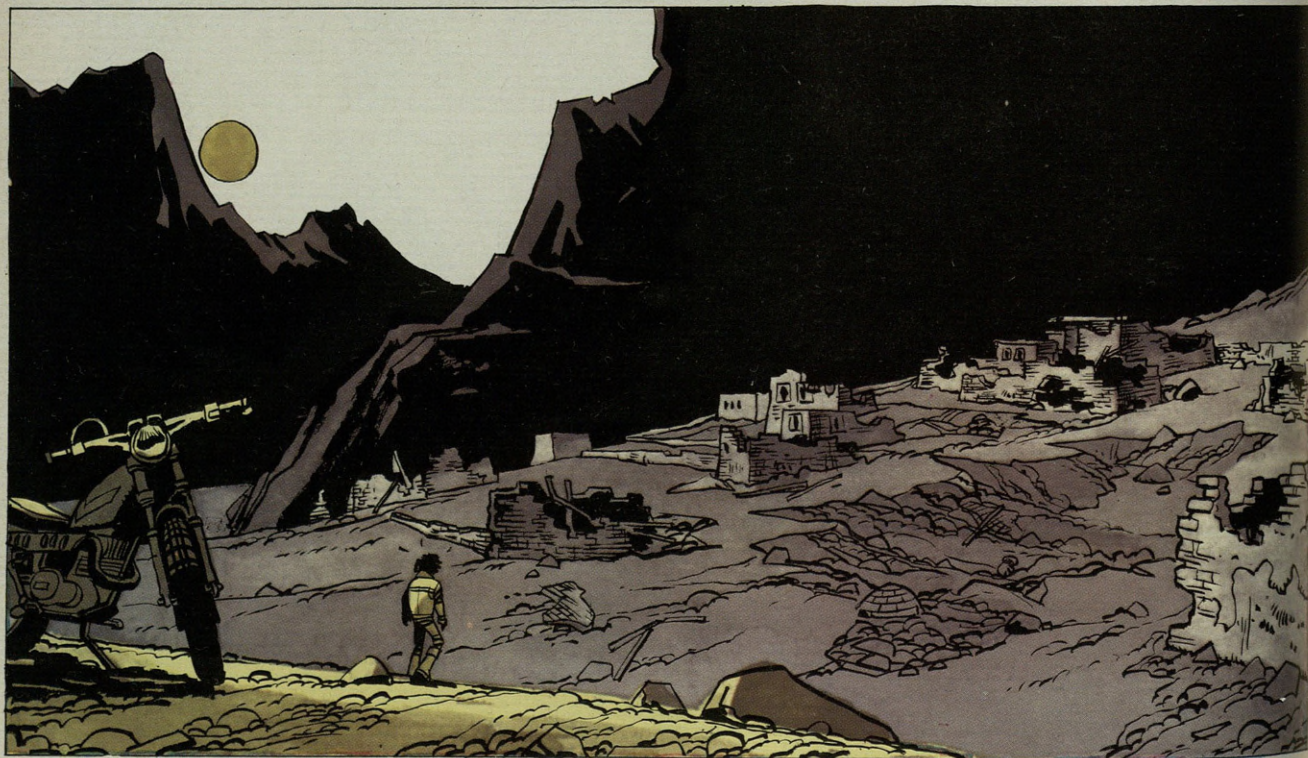
LITTLE NEMO
WINSOR MCCAY

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

0nddoak eta buruak

JONATHAN...

Antxeta
Argitaletxea

GERO, EZ DUGU ELKAR IKUSIKO GEHIAGO ERRE-FUXIATUEN HERRI HORRETARA ITZULTZEN BAZARA... URRUTI DAGO

EZ TIBETA HAINA!... BADA KIZU, NIRE HERRIA BERRIZ IKUSI NAHI DUT, EGUN BATEZ!...

ZER? EZ ZARA BETI SUIZAN EGONGO?...

EZ! BAINAN EZ ESAN EZER, SEKRETUA!! DA!!

ORI BAINA!! HITZ EMATEN DIZUT EZER EZ ESATEA, BAINA TIBETARA JOATEN BAZARA ZUREKIN ETORTZEN NAIZ!!

ADIO, SAICHA!

7 TIBETIAR ERREFUXIARI GAZTE HIMALAYA IRAGAN NAHI DUTE GERRAN DAGOEN BEREN HERRIRA BERRIRO JOATEKO

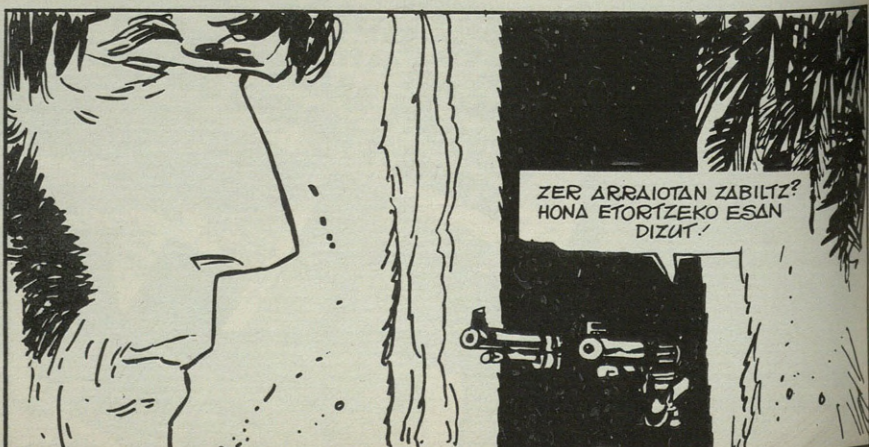
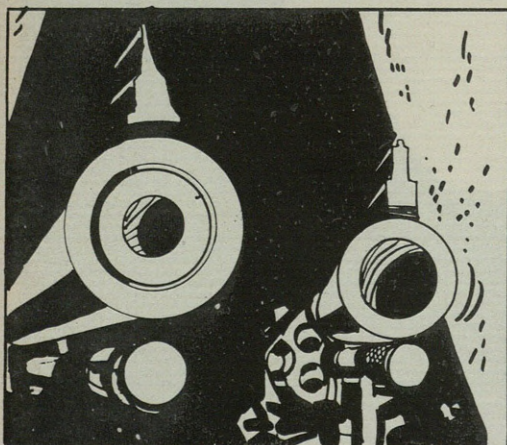
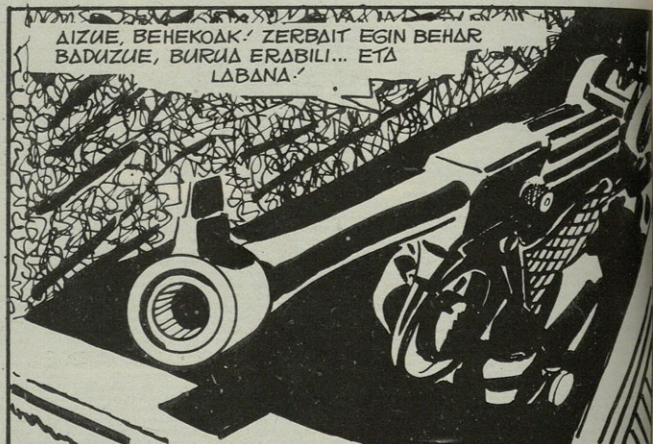
KATHMANDUTIK AURREAN. PO KHARA EKARREKO DITUEN HEGAZKIN SAICHA TASHI, MEDIKUNTZAKO IKASLEA, EXPEDIZIOKO EMAKUME BAKARRA

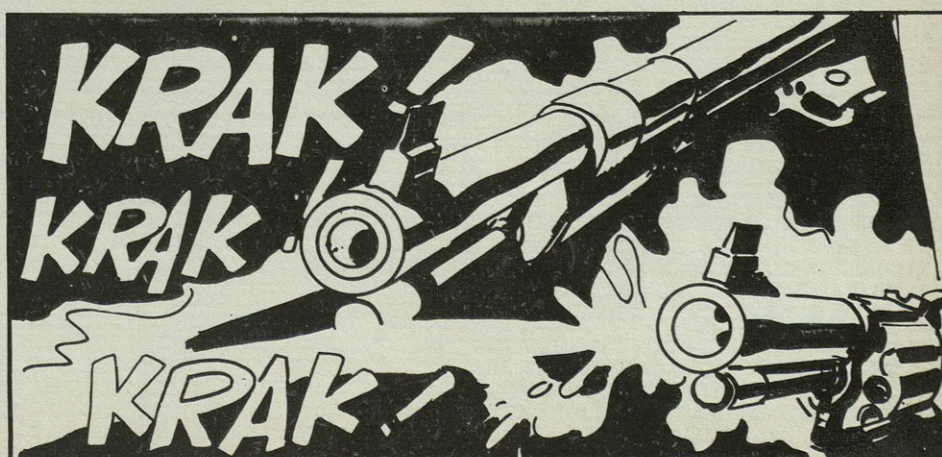
NANG-PO TSENG

TASH CALAY

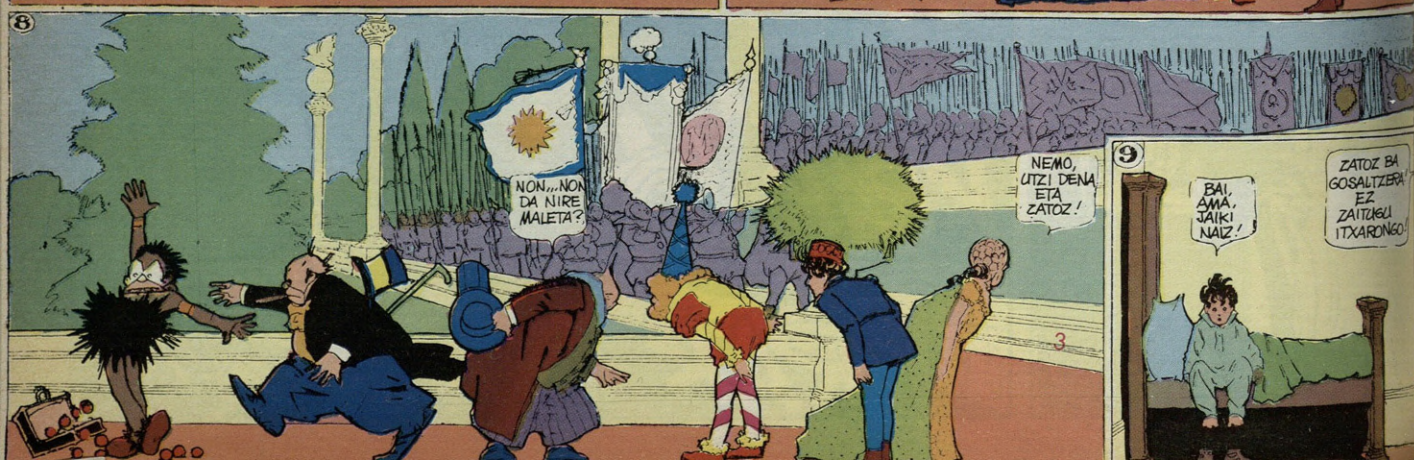
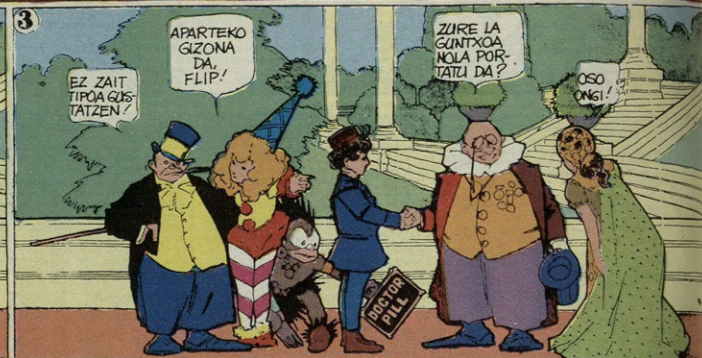

SAICHA!

1 LITTLE NEMO IN SLUMBERLAND

/DATZI HEMEN BURURATZEN ZAIZUN
ASTAKERIA

ATZERAKA ALDERANTZIZ ALDREBES GOAZ

Bai, halaxe da. Atzeraka, gibelka, alderantziz, aldrebes goaz. Euskal Herriko populazioaren %77a erdaldun hutsa da, erdara besterik ez daki. Konturatu ala ez, euskaldunoi erdara inposatu egiten digutē. Zenbat aldiz entzun behar izan dugu: "háblame en castellano por favor"? Euskaldunok %23a izanik ere eguneroko erabilpenean %5a besterik ez da euskaraz.

Hala ere, populazioaren %80a euskararen alde ageri da eta Ibilaldia. Herri Urrats, Nafarroa Oinez edo KORRIKA bezalako ekitaldietan gero eta lagun gehiagok hartzen du parte.

Orduan, ze..., euskara atzeraka, ala? Jakina, atzeraka eta gibelka. Alperrik ari gara umeak euskara ikastea aski dela pentsatzen badugu. Alperrik ari gara euskararen alde hitzez agertzen ez badugu gero nonahi eta noiznahi erabiltzen, ez badiogu alfabetatzeari ekiten. Mila saio egin arren euskara atzerantz doa eta erdara aurrerantz. Frantsesa eta Española euskaldunon hizkuntza itotzen ari dira. Zer egin dute Euskal Herriko administrazioek prozesu hau gelditzeko, areago, alderantzizkoa bilakatzeko? Aski da "euskara aurrera doa", "inoiz baino gehiago egiten dugu" aldarrikatuz norberaren burua zuritzea, berreuskalduntzeko Plangintza Orokorra bultzatzeko ahalmenik ez badago?

Euskal Herriko populazioaren %77a erdara hutsez bizi da. Euskaldunok, ostera, ezin gaitzek euskara hutsez bizi, eta are okerrago dena, Euskara hutsez bizitzea ilegala ere bada. Hor dago Aulestiko Udalaren kasua. Euskal Herriak ez du eskubiderik Euskaraz bizitzeko. Hemen zerbait oker dabil. Oso oker gainera.

AURRERA korrika

Ezin dezakegu atzeraka segi. Euskal Herriak Euskara hutsez bizitzeko eskubidea lortu behar du Euskarak galdutako eremuak berreskuratu behar ditu, aurrera jo, aitzina ibiltzen hasi, Euskal Herriaren hizkuntza nazionala bilakatu arte. Azkar. Zitzu bizian.
Lasterka. KORRIKA!

Euskal Herriak *dek*

**«Ingeles
entrenatzaileak
ekartzeko kontu
hori
presidenteen
esnobismoa
besterik ez da.
Gauza bat da
entrenatzaile
ona izatea, eta
Kendall bada,
eta Toshack ere,
oso onak, baina
hemengoa
ulertu behar da,
ze hau ulertu,
Kendall
adibidez orain
hasi da hau
ulertzen»**

**«Ez da posible
gaur egun
euskal
selekzioa egitea,
ze espainiar
Federazioaren
esku bait gaude.
Soluzio bakarra
Euskadi nazio
bezala ulertuz
gero letorke;
baina bitartean,
selekzioa
egiteko
ahaleginetan
aritzea,
denbora galtzea
da»**

ERANTZUNA: Hori presidentearen kontuak dira, aditzera eman nahi zuen eta halaxe egin du. Nik esan nion beste-ari baimena eskatzeko, berak jakin bitartean ez zitekeela kaleratu alegia nire izendapena; esan zioten eta gero kalera- tu zen... nik ez nuen ezer ere esan.

GALDERA: Zer dela eta egin duzu urte- beteko kontratua?

ERANTZUNA: Hemen, Bilbon, proban eduki ninduten urte batez, eta gero urte gehiagorako hartu ninduten, baina gero farre egiteko, eta honetarako nahiago dut urtez urte egin eta horrela ez dago arazorik. Begira, Bartzelonan egon zen sasoi bat, non Gil-ek nigatik 100 milioi ematen zituen, eta ez ninduten joaten utzi, ze sozioek, antza denez, ez zuten karneta berri-ri nahi nik berritzen ez ba- nuen, eta horregatik jarraitu nuen kluba- rekin; gauzak gaizki joan direnean jen- dea ahaztu egiten da, eta nazkatuta na- go, pexetero deitzen naute, eta paso egiten dut pailazo horietaz, denak bait dira pailazo batzuk, futbole- an pailazo as- ko dago...

GALDERA: Direktiboez ari zara?

ERANTZUNA: Hor denetarik dago: bat- zuk oso onak, futbolaz oso kezkatu- rik daudenak, beste batzuk figura gisa da- biltzanak, gauzak ondo daudenean ba- karrik poztu- ren direnak, eta futbole- an onetik eta txarretik pasa beharra dago, eta ez dute hori onartzen. Athletic- en ere halakoak ziren eta segitzen dute bizpa- hiru kenduta, ze ni zesatu ninduten be- rek ez dimititzeagatik, jende presentatu ezina...

GALDERA: Pentsatzen al duzu noizbait Athletic- era bueltatzea?

ERANTZUNA: Oraingo buruek alde egindakoan bai, baina bitartean ez da posible, berek bait dute zartaia heldule- kutik hartua.

GALDERA: Esaten da Español- era joan zinela gero Bartzelonara salto egiteko. Gauza bera egin nahi al duzu Atletico de Madrid- era joanda?

ERANTZUNA: Aizu, Bartzelonara joate- ko puntu- puntuan egon nintzen, baina azkenean ez ninduten fitxatu. Orain, nire helburua Atletico de Madrid- en urte on bat egitea da, gero bertan berri- tu edo beste norabait joan... Egia esan ez dakit, futbola oso nahasgarria da, segun nola doakizun...

GALDERA: Beti aukeratu izan dituzu euskal jokalariek besteen aldean; zerga- tik?

ERANTZUNA: Gehien ezagutzen ditu- danak direlako, baina ez da besteak bai- na hobeak edo txarra- goak direla uste

dudalako. Nik txikitandik ikusi ditut jo- katzen eta badakit zer eman dezaketen.

GALDERA: Zer dela eta dago hainbe- ste jokalaria euskaldun lehengo dibi- sioan?

ERANTZUNA: Batipat beren errendi- menduari dagokionean kasik maila go- rena ematen dutelako; besteek aldiz, mentalitatea desberdina dute, erosoa goak dira, hemengoak lan handia egitea du eta hori du bere filosofia.

GALDERA: Zeintzu dira, beraz, zure us- tez euskal futbolaren ezaugarriak?

ERANTZUNA: Oldarkortasuna eta inda- rra dira ezaugarri nagusienak. Besteak, jokalaria madrildarrak, andaluziarrak, ka- taluniarrak... teknikoki hobeak izaten di- ra baina gutxiago ahalegintzen dira.

GALDERA: Zer eritzi duzu euskal eki- poek lantzen duten politikaz, harrobia dela...

ERANTZUNA: Horrek zailtasun ugari sortera- zten du, urte batzutan oso talde ona izan dezakezu, beste urte batzutan ber- ritz, aldrebesagoa, oso zaila izaten da erregulartasunari eustea.

Beste lekuetan zergatik ez den horrela egiten? Hemengo parte hartze maila beste lekuetakoaren aldean oso handia delako; izaerak ere asko egiten du, he- men jaio eta Bilbon jokatu nahi izatea, helburu hori izatea oso da garrantzitsua.

GALDERA: Zer iruditzen zaizu ingeles entrenatzaileak hona ekartzea?

ERANTZUNA: Gaizki, gaizki, presiden- teen esnobismoa da hori. Donostian adi- bidez, miserableki bota zuten Alberto Ormaetxea eta nirekin gauza bera egin zuten, Iribar nire lekuan jarritz, eta gero Iribarrek kasik segundara bidali zuen ekipoa, eta orduan, kritikak itzaltzeko kanpoko figura bat ekarri zuten; azken batean, jende-ari begira egiten dira fitxa- jeak, jendeak hau eta hura esan dezan. Baina gauza bat da entrenatzaile ona izate- a, eta Kendall bada ona, eta beste bat hemengoa ulertzea, ze ulertu, Kendall adibidez orain hasi da hau ulertzen. Ha- lere, joan den urtean kanpaina oso ona egin zuen, aurtengoa ber- ritz, ez da hain orekatua izan. Nik horretaz goraipatzen dut Kendall- ek egindakoa, baina berak ez daki nola atera zukua Bilbori, niri ere gauza bera gertatuko litzaidake Ingla- terrara joanez gero, ze asko jakinda ere oso zaila izaten da.

GALDERA: Zer eritzi duzu euskal se- lekzioari buruz?

ERANTZUNA: Ez dela posible gaure- gun, espainiar Federazioaren mende gaude eta. Noiz izango litzatekeen posi- ble? Soluzio bakar- ra etorriko litzateke Euskadi nazio bezala ulertuko balitz, ir-

landako kasuan gertatzen den bezala, Eskozian... Baina ez gaude puntu horretaraino autodeterminatuta, ez daukagu gure azpiegitura propioa, eta beraz, gaurko egoeran selekzioa egiteko ahalgintetan aritzea denbora galtzea da, Gobernu Zentralaren esku gaude bai futbolearen eta bai bestela ere.

GALDERA: Zertan ikusten duzu zure etorkizuna?

ERANTZUNA: Atletico de Madrid-en bakarrik pentsatzen dut orain, hain zuzen ere azken urteotan ez du ezertxo ere egin ekipo honek, eta handietarikoa da, beti bi ekiporik boteretsuen atzetik ibiltzen bait da. Honen aurrean nire helburua boteretsuei min egitea litzateke, eta nire datorren urteko lana hori izango da.

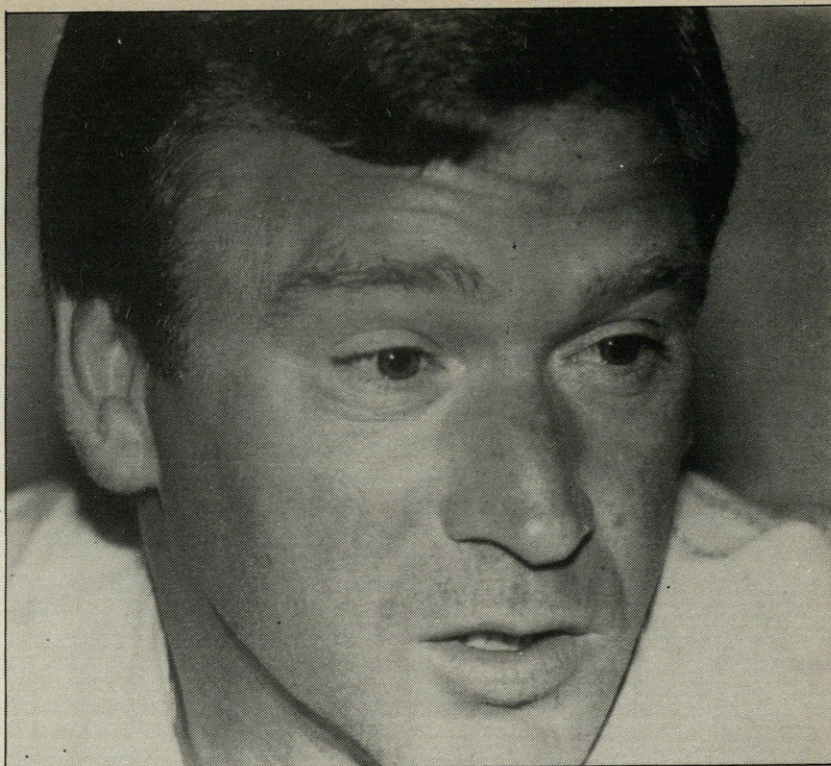
GALDERA: Zer falta du zure ustez Athletic-ek?

ERANTZUNA: Ba al dakizu zer falta duen? Bi boteretsuengandik gertu egoatea, baina zera, espainiar ligan bi monstruo daude, eta horietarik gertu egoatea...

GALDERA: Zer dela eta mugitzen du futbolak hainbat diru eta hainbat jende?

ERANTZUNA: Futbola delako kiroletan errege. Orain, adibidez, Bilbon, egundoko motibazio falta dago, ni falta naiz eta... Nik gehiago motibatzen nituen, horrek arazo bat sortu zuen arren, ze azkenean hainbeste eskatzen nien —eta egia esan ez zen posible bestela liga irabaztea—, jendea nazkatu egin bait zen, baina beno, gure helburua txapeldun izatea zen... ni zesatzeko aritu zirenak gainera Herri Norteko gaztetxoak izan ziren, 2000 lagun, HBkoak denak, eta begira non dagoen orain Manolo Sarrabia, ziurrenik ni izan naiz bera ulertu duen bakarra, oso jokalaria ona izan da baina bere akatsak ere bazituen, figura izan nahi zuen beti, eta hori ezin da, eta ni joan nintzenetik galdu egin da, eta pena da, hark ondo segi zezakeen eta.

I.MURUA
B.ARTOLA

“Luxuzko
eskupetak inbertsioa
dira orain, behin
erosiz gero, ziurtatuta
dute balioa, eta dirua
hor dute beti”

ra-irteera guztien azalpen zehatza deklaratu behar bait du kuartelean. «*Que no se entere nadie*» eta hola jarduten dute erosleek. *Detaile* kuriosoak ikusiak ditut... eskupeta eman eta, gizon famosua eta injinierua izanik, permisoko paperak etorri eta, «oficio» eta, «labrador». Gero, eskupetak nora joango diren eta, Madrilgo direkzioari ez dute ematen,

Sevillako kintapuñetako herri txiki bateko direkzioarekin joaten da, gero handik Madril edo kanbiatuko ditu...».

Inbertsio modura baino ehizerako erosten dituztenek, bestalde, ez dituzte banaka erosten, binaka baizik —baita hiruak ere batzutan—. «Zerbitzariak arma kargatzen duen bitartean tiroa bota ahal izateko erosten dute bikotea, eta luzaroan jardunez gero eskupeta berotu daitekeelako hirugarrena». Eskupetak eroslearen neurriara egiten direnez, eskupetek neurri berberak izan behar dituzte.

Intxaurrondoa onena

Merkatuaren saturazioa baino oztopo latzagoa bide da kalitatezko egurraren eskasia. Intxaurrondo egurra da erabil-

«Diarm», porrotaren kronika

Krisia, 70.eneko hamarkadaren erdian hasia zen demandaren jeitsiera geldiezin batekin. Produktzioa, hala ere, ez zen gutxitu eta honek igoera larriagotu baino ez zuen egin urte batzutan. 1978an, Eibar eta eskualdeko eskupeten lantegietan 2.010 langile zeuden; 1983an, 1.106, esateko erdia.

Gauzak horrela, norbaitek ideia argitsua izan zuen: sektorea «birmoldatzea» eta hainbat enpresa lante-

gi bakar batean biltzea. Honela sortu zen «Diarm», eskupeta berpiztu behar zuen saioa.

Proiektua 1984ean onartu zuen Eusko Jaurlaritzak eta ondoren une hartan ziren 67 tailerretatik, 27 «Diarm»en integratzen dira. Hauen artean, Eibarko «Sarasketa» edo «Aguirre y Aranzabal» bezalako lantegi garrantzitsuak.

«Diarm» 1988ko udazkenean itxi zen betirako. Saiakera berpiztatzailea porrot haundia izan da. Batek, izugarriko zorretan sartu zen lantegia hasieratik, eta bestetik, batu zireneko enpresen langileetarikoa hainbat eta hainbat ezin izan zituen bere plantilaren barne hartu «Diarm»ek.

Zor eta polemiken artean bizi izan da hiru urtez «Diarm», eta bere itxieraren inguruan badira istiluak oraindik ere. Eskupetaren merkatuari, bestalde, mesede txikia egin izan dio birmoldaketa prozesu honek, korapilotik atera nahian produktzio merkeaz bete bait du merkatua.

Etorkizuna ezin ilunagoa da: konpetentzia giro honetan oraindik tailer gehiago itxiko direla ziurra da. Gainera, EEBB, Alemania edo Italiako kontsumozko eskupetak askoz ere konpetigarriagoak dira eta haien aurkako burruka zaila da. Irtenbide bakarra, askoren ustetan, artisautza-aren produktzio murriztuan datza.

tzen duten bakarra, eta ez da batere erraza egur moeta honez jabetzea. «Espainiako bazter guztiak pasatuta dauzkagu ondo. Segi, segi eta segi... topatu arte», sekretu profesionala omen da hau ere, «nola esango dut ordea 'holakoetan zegok eta handik hartzen dizkiat', besteak joango dira atzetik eta... ez, ez, hori ere sekretua da, 'alto secreto' da arbolak non dauden».

Topatzen dituen intxaurrondoak eskuratzeko ere prolemak dituzte antza denez. «Nik milioia eskeinuta daukat batetik, baina jabea konforme badago ere Diputazioak ez du lagatzen. Gero lagundu egin behar dela... Arbola zahartu egiten da, eta goitik behera sikatzen hasten da, eta dena sikatzen de-

nean, arbolak ez du batere balio, usteldu eta haizeak botatzen du». Kexu da Inazio, kanpotik ekarri beharrean aurkitzen omen dira eta. «Turkiatik etabaina Espainiak ez du harremanik Turkiarekin, eta drogak bezala ekarri behar izaten dugu egurra, kontrabanduan, kontrabandua egin behar egurra izateko!».

Ez dirudi panorama onik duenik eskupetagintzak, baina Eibarko eskupetagintzak aurrera egingo duela errepikatzen digu Inazio Zubillagak, ez dela desagertuko. «Etorkizuna badago, gaitza prestatuak ere badaude... eta makinaria egokia eta egur ona badugu...».

I.MURUA

Legenda zahar batek dionez, artzainak martxoari far egin ziolako zigorra dira...

«Zozomikoteak»: egun txarren sasoia

Artzaintza, Euskal Herriaren historia zahar zaharreko orrialdeetan azaltzen da, bere erroetan, gizaldiz gizaldi gutaraino heldu diren hainbat ohituraz jantzia. «Zozomikoteak»ena lekuko. 'Gainean ditugu «Zozomikoteak»' diote artzain zaharrenek oraindik ere. Inork gutxi dakit hala ere zertan den ipuin edo hainbat kulturatan barreiatu azalzen den mito hau. Entzun, entzun...

«Artzaiak ba du bere bizitzan zenbait etsai: Martxoa, aien artean, Martxoko illa, bere «Zozomikoteak», kazkabar eta elurteakin» dio Manuel Lekuonak euskal etnografia gaitzat hartuta bildutako idazki batzuetan. «Zozomikoteak» edo «Zozomikatuak» izenaz apirileko estraineko egunak izendatzen dira, legendak dioenez, eguraldi txarra profitatzen dutenak. Baina zertan da ipuin, mito edo delako hori?

Artzainak beti martxoari beldur

Halaxe hasten da zaharrenek ezagutzen duten hariari jarraikiz ipuina: Urte askoren poderioz artzaina eta Martxoa akordio batera iritsi omen ziren. Artzainak, ondo portatuz gero artaldeko ardirik ederrena emango ziola aitatu zion martxoari, eta martxoa eguraldi onez hasi zen, eta artzaina kontent, baina amaitzeko ordua iritsi zenean, burlaz erantzun omen zion: «Ai, martxo, martxo, ardirik ahulenak ere zioz errekarri salto». Pundu honetara iritsita, hainbat esamolde diferente baina esanahi berekoak aurkitu ditu Juan Garmendia Larrañaga antropologoak batean eta beste ipuin bera entzunda: «Ai martxo!, martxo!, nere bildotsik txarrenak egin dizkik 4 salto», edo «ai martxo!, martxo!, 30.000 demonio eraman dituk baina beste 30.000 demonio ez dituk era-

mango», eta antzekoak... ba, artzainak martxoari agindutakoa bete ez zuelakoan, hori entzunik haxe erantzun omen zion: «*nik egun t'ardi edo bi jarriko dizkiat eta nere lagun apirilari beste egun t'ardi edo bi eskatuko zizkiot eta hala ikusiko duk!*», eta halaxe, euria etengabe hasi eta artalde guztia eraman zion, ahari bakar bat uzteraino, zeina bizkarrean hartu zuen artzainak, ordea harek mugimendu oker bat egin da adarraz begia atera omen zion. Mendekua bete zen.

Ordudandik nonbait «Zozomikoteak». «Orain dira "Zozomikoteak"»... zalekeriaz eta esker gaiztoz jokatu zuen artzain hura gogoratuz. Negua igarotzeaz zela eta udaberriaren lilurak galduta. Segidako hau Amezketa gertatu omen zen: Udaletxean ospatu zen bilera batean artzain gazte bat joan omen zen, eta

hurrengo egunean, aita ikusi zuenean, haxe galdetu omen zion: «Atzo zer erabaki hartu zenuten Udaletxeko bilera hartan?», eta semeak erantzun:

**“Orain aurrera
begira esan ahal da
mendietara elurra
etorriko dela da,
apirilaren 15etik 20ra
bitartean. Gero bero
izugarria egingo
du”**

«Martxo kentzea». «Martxo kentzen? Nahiko egin duzue hori egin baduzue, ze gure artaldeko arkume ahulenak horretxek garbitzen dizkik eta...».

Oso zabalduko ohitura genuen beraz, garai batean aspaldi, «Zozomikoteak» deiturikoa. Hau honela, herri batetik bestera aurki daitezke aldaketak nonahi, lehen Juan Garmendia Larrañagak aipatu digun legez. Are gehiago, Euskal Herrian bertan, eta erdal gueneak kontsidera ditzakegun Nafarroako zenbait herri eta berdin Arabako beste zenbaitetan, egun diferentzaz 'noztu' ohi zituzten «*beren usadioari fidelki eutsiz*», «Zozomikoteak», Otsaila bukatu eta Martxo hasieran hain zuzen: «*Ay febrero!, jay febrero!, ya no te tiene miedo mi cordero*», «*Febrero, febrerete, no te tiene miedo mi corderete*»... entzun omen zion Juan Garmendiak, Nafarroako Legarda herriko artzain bati kasu, otsaila bukatzea zihoala.

Elurra mendietara apirilaren erdian

Oraingo artzainak noski, ez dira lehengoak bezala bizi, kalekoekin harreman gehiago dute, beren kotxeak dituzte, eta askotan, mendian artaldea utzita kalera etortzen dira. Ez dira gauzak lehen bezala. Gero eta gutxiago dira goiko mendietarako bidea hartzen dutenak bestalde, bakartasunaren magalean hilabeteak eta hilabeteak artaldeari so pasatzen dutenak, eta Juan Garmendia Larrañagak esango lukeen bezala «*ipuin hau asko galdu da, asko...*».

Baina gaurkoari helduz, eta gainean dugun apirila eta «Zozomikoteak» zertan diren aztertuz, horra hor «*Apirila biribila zerria urdandegin hotzak hila*» dioen beste esaera hori, aurten etor daitekeen eguraldiaren adierazgarriak esanguratsuenak. Gorbeako artzainaren erantziz behintzat, «*orain aurrera begira esan ahal dudana mendietara elurra etorriko dela da, apirilaren 15etik 20ra bitartean*. Gero bero izugarria egingo du eta bitartean euri zaparrada batzuk, baina euri askorik gabe». Luzera begira, artzainak ez du eguraldi segurua oraindik behintzat. Apirilaren bata eta bira hala ere, «Zozomikoteak», sargori pasa ditugu, hodeiak izan dira aldakor, eta zaparrada isolatuak han hemenka.

«Bizitza berez doan bezala, berrikuntza horiek denek gizarte egiturak sokonki aldatuko dituzte, laborantza eta artzaintza ahazten joango dira, baina hazkuntza, milaka urterentzat, euskaldun popularen funtsezko bizipidea izanen da», esan zuen behin Txomin Peillenek, euskaltzaindi oso izendatu dutenak.

LOREN ARISTI

Tx. Peillenek Baionan Lartzabalen lekua hartu

Apirilaren lehen egunean burutu zen Baionako Udaletxean Txomin Peillenen Euskaltzaindiarako sarre-
ra, Juan Mari Lekuona eta Alfontso Irigoienek eskutik, Piarres Lartzabalek iaz utzitako aulkiraino.

Gezurra badirudi ere, Baionako alkate eta Pirineo Atlantikoetako Kontseilu Nagusiko buru den Henri Grenet-ek zabaldu zuen ekitaldia, «Frantziako parte honetan euskarak leku bat izan dezan eta jendeak euskaraz ikasteko posibilitatea izan dezan ahaleginak egingo ditut» hitz tentelak esanaz.

Txomin Peillen bere aldetik, hitzaldiaren parterik nagusia Jon Miranderen inguruan jorratu zuen, gertuenik ezagutu zuena bera, haren pentsakerari buruzko zenbait apunte eskaini zituela, ezezagunak ziren gutun batzuen irakurketarekin batera. Mintzaldian barrena ez zuen ahaztu nahi izan ez eta ere Lartzabal zendua.

PNV ETA EE-K LAGUNTZA ORO UKATU,
ETA EA ORAINDIK ZEHARO DEFINITU EZ

Alderdi politikoen 'paktoa' Korrika-6 trabatzeko asmoz

Astebete barru emango zaio hasiera Iruñean AEKk apailatutako Korrika-ren seigarren edizioari. Iragan den astean aurkeztu zen Bilbon, eta dagoeneko zenbait alderdi politikok lagunduko ez duela aditzera eman du.

Apirilaren 14ean Iruñeatik irtiten, eta Euskal Herriatik barrerako 2.100 kilometroren ondoren hamar egunen buruan amaituko den Korrika-ren seigarren edizioa martxoaren azken egunean aurkeztu zuen AEKk, unibertsital, kirol eta kultur munduko pertsona ezagunen presentziaz, besteak beste argazkian ikus ditzakezun Iribar, Arrieta, Lazkano, Lizaso, Mintegi, Sorozabal, Etxeberria tartean zirela.

Baina Korrika-ren aldeko bozen aldamenean honez gero zenbait alderdi politikoen kontrakoak ere jakitera eman dira. Aurkezpenaren bezperan PNV eta EE alderdi politikoei AEK eskaturiko dirulaguntzen aurkako posizioa aditzera eman zuten elkarrekin sinatu-

tako agiri baten bitartez, helduen euskalduntze eta alfabetatzearen erregulazioa eta araudia Baskongadetako Erki-
de Autonomoari soilik dago-
kiola azpimarratuz, eta halako ekitaldietarako diru publikoaren erabilera ez dela zilegi. «Korrika-k, euskaraz gain, beste helburu batzu ditu» erantsi zuten gainera alderdiok.

EAk bere aldetik arestian aipatu agiria sinatu ez baldin badu ere, ezaguna da egunotan bere alderdikide hautetsiei nola barne-karguei ekimena ez bultzatzeko gomendioa luzatu diela. Eta bienbitartean, Iparraldeko Euskal Batasuna, Eusko Alkartasuna eta Ezkerreko Mugimendu Abertzalea alderdiei Korrika-ri beren babsa eskainiko diotela iragarri dute.

Txomin Agirreri omenaldia Ondarroan

Txomin Agirre idazlea jaio zela 125. urteurrena betetzen da aurten, eta «Añamendiko Lorea», «Kresala» eta «Garoa» nobelen egile ezagunari omenaldia eskaini asmoz batzorde bat sortu berri da Ondarroan, maiatzetik aurrera urtearen amaiera bitartean haren ohorezko hainbat ekitaldiren antolatze-
litzeko asmoz.

Lehenagotik ere ospakizun berezia apailatu izan zen Txomin Agirre gogoan, 1964. urtean eta Agustín Zubikarai bilakatu zela bultzagile nagusi. Hogeitabost urte ondoren bigarren oroigarri bat atonduko da berriro, hitzaldiak, mahai-inguruak, lehiaketak eta bestelako ekitaldi eta ikusgarri desberdinak moldatuko direla jakitera eman denez.

1920. urtean hil zen Agirre, eta orduan «Ni eta ni» izeneko nobela idazten ari zela, oinaztar eta ganboatarren arteko gerrate ospetsuen ingurukoa. Zenbait kapitulu argitaratuak izan ziren «Euskal Esnaleak»en.

Aste honetan

Iparraldeko egungo antzerkiaren egoerari errepasoa
(46. orrialdea)

Nafarroako Bertsolari Txapelketa hasi berri
(48. orrialdea)

J. Kruz Igerabide poesia liburuaz mintzo
(49. orrialdea)

Alberto Uribarri Aizul-ko komikigilea
(50. orrialdea)

«Suaz Blai» taldeak rock klasikoa oinarri
(51. orrialdea)

IRIGOYEN, LANDART, LARRALDE ETA HEGUY MINTZO DIRA
GALARROTSAK, EATB ETA ANTZERKIAREN PREMIA NAGUSIEZ

Iparraldean, amateurren maisutasuna gorderik azpiegitura eta dirulaguntza premien azpian

Egungo antzerkigintzari errebaso egin asmoz aurreko asteotan eskaini dizkizugun bi inkestei segida emateko, Iparraldeko antzerkiaren egoeraz galdezka aritu gara. Honekin amaitutzat joko dugu antzerki talde eta aktoreen eritzien bilketa.

Dozena erdi bat antzerki talde badira gaur egun Iparraldean, urtero guttienik obra bat eskaintzen duela gainera bakoitzak. Gogoan edukitzekoak ditugu «Maribisos», «Xirixiti Mirixiti», Koldo Amestoy, «Bordaxuri», «Hiruak Bat» eta «Oztibarreko Antzerkia» taldeak, eta bai eta Donapaleuko antzerki talde berria ere. Ipar Euskal Herrian antzerkiak bizi duen egoeraren berri gertutik ezagutzeko honoko itaunak luzatu ditugu:

1.— Aurten ez da Galarrotsak topaketarik izanen. Zeintzu dira arrazoi eta eragozpenerak? Azken urteotan Galarrotsen antolatze arazoak ukaitza zeren adierazle dela pentsatzen duzu?

2.— Euskal Antzerki Taldeen Biltzarrearen inguruan bilduak zarete antzerki talde amateurrrak. Zertan da egun EATB?

3.— Zein uste dituzu direla Iparraldeko antzerkigintzak dituen behar eta premia nagusiak?

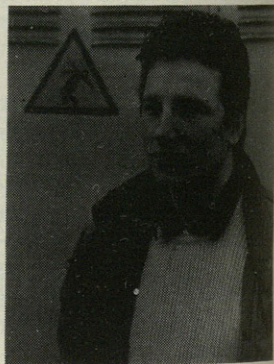
Gillaume Irigoyen, «Hiruak bat» taldekoa

● Ziur ez dakit baina susmatzen ditut arazoak. Lehenik diru arazoak dudarik gabe. Guttitan baizik ez dituzte Galarrotsak lortu laguntza serioak eta egokiak. Jada iragan urtean arrisku handiak zeuden, baina lau antzerki berri agertzen zirela ere. Aurten hiru taldek plazaratzen dituzte beren obrak, eta berdin, molde sinple batean egiten ahal ziren ene ustez Heleta herria. Baina noiz? Hor ere prolemak badira asteburu interesant guztiak edo Kantu Txapelketak edo Herri Urratsak edo Nafarroako Bertsolari Txapelketak hartu dituzte. Eta hor da hunkitzen arazo nagusia. Euskal antzerkiak, Galarrotsak ez dute erdietsi oraino bertsulariek, kantuak lortu duten tokia euskal kulturari, ez publikoagana ez eta ere kreatzaileengan.

● EATB antzerki taldeak bizi direno biziko da. EATBk azken sei-zazpi urte hauetan lan egin du jokolaritzaren inguruan, ikastaldi batzu antolatuz. Baina hor zebilen giroak jokoa eta jokolaria zuen lehen ezartzen eta antzerki obra bigarren. Kasirik erran zitekeen, kanpotik so egin eta, gaiak ez zuela garrantziarik. Horrek esplikatzeko du beharbada egin izan diren idazlan sariek arrakasta ttipia izan dutela luzera. Iparraldean idazten da, guttiagi ordea euskararen egoeragatik, baina idazten denaren arauera antzerkiak du tokirik ttipiena. Zertako? Beharbada antzerkiak bere buruaz ematen duen itxuragatik. Gero, egia da ere, antzerki taldeek ez dutela asko

segitzen EATB, baina erran behar da, taldeek ere beren obren burutzen lanez gaindika dutela, eta hortako ere botere publikoek ekartzen dieten laguntza eskasaz bestalde, EATBk indar gutti dauka.

● Oraingo antzerkietako partaideek behar dute jokolari, dendaria, zurgin, arotz, elektrikario eta beste asko izan obra baten bururaino emateko. Gehiegi da, jakinez antzerkiko maila guztietan kalitatea eskatua zaiola. Hor, dudarik gabe, azpiegitura finko batzuek asko lagun lezakete. Baina dirurik ez da, jenderik ez da.

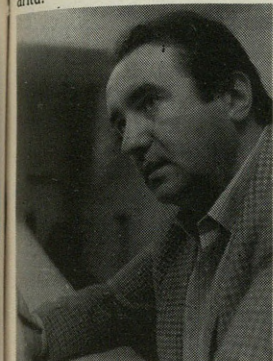

Gillaume Irigoyen.

Bestalde, beste aktore berri bat sartu da berrikitan, hau da, taula zuzendaria, askotan kanpotik heldua. Taula zuzendaria jakitate berezi batekin etortzen da, eta ordaindu behar da, azkar, azkarregi, ikusiz taldeen posibilitateak. Horrek arazoak sortzen ditu taldeen artean.

Ene ustez ordea, taldeen prolemarik handiena duk nor-tasunik ez izaitea. Eman izan diren azken obrak gehienak itzul lanak izan dira, eta hor aipatu kontuak Euskal Herriitik urruntzen ziren. Uste dut obra gehiago behar direla herriko

biziari lotuak. Lartzabalen obrek izugarriko lotura zuten publikoaren aurrean, eta Oztibarreko Antzerkiak eta Xirixiti Mirixtik horretan dihardute gaur egun. Nahi bada berriro lekua zuzpertsu antzerkiak behar luke euskaraz eta herriaz aritu.

Daniel Landart.

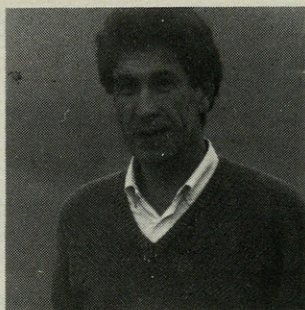
Daniel Landart, «Xirixiti Mirixti»

● 84ean Galarrotsak egin ziren frantses kultur ministeritzak laguntza bat ekarri zuela. Gero 85 eta 86an ere laguntza batzu izan ziren, baina 87an boikota egin zitzaion Baionako Kultur Etxeari eta beraz diru hori ez zen onartua izan. Orduan gertatu zen gauzak murriztu egin zirela, diru aldetik zuloa egite-
raino. Horrek gauzak ilundu zituen. 88an duda-mudan ibili ziren Galarrotsak egingo zirenentz; Lartzabal hil zela eta, pena handia izango zela deus ez egitea eta Heletan omenaldi gisan Gallarrokak, ez Galarrotsak, muntatu egin ziren. Aurretan nekadura somatzen dut, eta diru falta. Erakunde baten laguntzarik gabe arrisku handia da holako topaketa bat egitea.

● Antzerkilarien Biltzarra 1967 sortu zen Baigorri eta hamar urte geroago EATB Hegoaldekoekin Urnietan. Orduanik lan handia egin da mugaz bi aldetan, harremanak eta talde trukatzak izaiteko. Baina zoritxarrez Hegoaldean utziz gero, halako hil zorian dagoela esan liteke, ez dagoela lehenagoko bizitasuna bederen.

● Gehienik eskas ditugunak talde zuzendariak ditugu. Indar handi bat egin behar genuke. Eta baita idazleei dagokienez. Horrez gainera, zirkuito batzuren antolatze inor ez da ausartzen eta taldeek berek behar dute lan egin. Institutzioren

batek hartu beharko luke horren ardura nere eritziz. Kezagarri kausitzen dut gero, motibazio eskasa sentitzen dudala jokalarien aldetik ere.

Eñaut Larralde.

Eñaut Larralde, «Oztibarreko Antzerkia»

● Ene iduriko bi arrazoi larri badaude. Lehena: Galarrotsak bezalako baten muntatzeak dirulaguntza guttien bat eskatzen du eta diru hau inork —erran nahi dut, botere politiko batek, adibidez, Kontseilu Orokorrak— ez duela eman nahi, aitzakia bakarria izan euskal kultura ez duela lagundu nahi. Garai honetan dirulaguntza iturri guztiak agortuta edo moztuta daude.

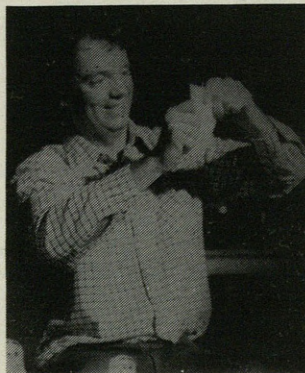
Bigarrena: orain arte Galarrotsak apailatu zituztenak oso nekatuta geratu dira eta senti da holako giro neke batetansartuak daudela azken bi urte hauetan. Ondorioz antzerki talde batzuk desegin litezke, antzerki lana ahuldu liteke.

● EATB ttipitu dela denbora berean iduritzen zait. Hala ere bizirik dago eta bizitzeko esperantzaz, ezen sentitzen bait dut gaztediarik badela antzerkian hasteko gutizia eta gogoia, euskal antzerkiak beti bere arrakasta atxikitzen du. Azken hamar urteotan antzerkia askoz aurreratu da, berezi antolamenduetan eta antzerkia emateko moduetan. Ikasketa batzuk egin izan dira, eta jakina, ondorio onak ekarri dituzte. Orain bizi dugun garai epel hau iraganen dela uste dut, eta hemendik bi edo hiru urteren buruan beste arrapizte bat gerta litekeela. Baina arrapizte hau izan liteke bakarrik beste antolamendu edo politika bat atontzen badugu. Guhaurek kultur mailan ohar batzu egin behar ditugu eta botere politikoari gure eskaerak berri finkatu.

● Aitor dezagun euskal an-

tzerkia ez dela hainbat aberatsa eta Iparraldean ditugun obra, abotsak, bizi dugun garai honetan ezin ditugula publikoaren aitzinean diren bezala presentatu. Hauek berriz moldatzen baditeke lan handia egiteko. Telesforo Monzonen antzerkia bestalde, oso antzerki gutti eman liteke berriz landu gabe. Antzerkigile gutti dago euskal herrian eta hauek ezin dituzte ipar antzerki taldeak hornitu.

Antzerkiak behar du formakuntza, bai zuzentzeko bai joakoaren egiteko. Horiek guztiak izango ditugu euskalkultur politika egiazko bat izanen dugunean.

Txomin Heguy.

Txomin Heguy, «Bordaxuri» taldekoa

● Lau arrazoi nagusi ikusten ditut afera honetan. Lehena, Hazparneko Eihartzea kultur etxeak ez duela bere lan parte aurretan antolaketan, oso ateka txarrean bait dago. Ondorioz oso zaila zen Galarrotsak antolatzea, azken hiru urte hauetan bezala.

Orain arteko Galarrotsen antolatzaile ziren laupabost pertsonak erabaki dute ez osoki beren gain hartzea antolaketa hori, arrazoi pertsonalak eta beren antzerki taldeetan ikusgarriak prestatzen ari direlako. Beharbada nekadura piska bat somatzen dut.

Hirugarren arrazoi bezala, dirulaguntza eskasa aipa nezake. Dirulaguntzak oso ttipiak dira, eta kopuru zabalago batek kuraia gehiago eragingo lukeela uste dut antolaketarako. Azken hiru urte hauetan diru prolemekin baina beti Galarrotsak izan dira.

Azkenik, funtsezko arrazoi bezala esan erran nezake, ez dugula senditu holako elkar ateratze baten egiteko gogo

bat euskal teatro munduan ibiltzen direnengan, Galarrotsen irautarazteko. Inor ez da arduratu ez eta protestarik egin ere antolamenduen kontu ezin egin dugula aditzera eman dugulako. Hau delarik arrazoi nagusia, beste guztiak ere esplikatzeko dira.

● Hegoaldearekin ez da ezer gertatzen mementuan. Eta Iparraldeari dagokionez, biltzen gara noiz behinka, bi hilabete-
tarik aldi batean edo, bi puntu edo aztertze. Baina nerretzat EATBk ez du funtsezko politikarik batere antzerkiari buruz. Mementuko puntu batzu aipatzen ditugu, hala nola, orain agertuko den Lartzabal saria edo horrela, osteria ez dago bi urterik buruz ez dago politikarik ikusten.

● Antzerkira dedikatu nahi duen jendeak absolutuki lehen-tasuna behar du eman hautu horretan, eta ez antzerkia hartu denbora librean eta osatze-
ko. Lehen-tasun artistikorik ez dagoen heinean, uste dut mailak iraungo duela, baina ezin aurreratzeko ahal aktore, idazle, zuzendari edo dekoratu egile bezala.

Bestetik, formakuntza mailan egin ziren saio batzu bi bat urtez edo. Horiek gelditu dira eta ez da lan hori segitzen. Egitura arin bat beharko litzateke, ez da ezinbestekoa antzerki eskola bat. Hala ere posibilitatea behar da segitu nahi duen jende-
deari formakuntza egonaldi batzu egitea.

Hirugarrenik, aipatuko nuke, haur eta gaztediari buruz ezer gutti dugula egiten, batez ere 18-25 urte bitarteko gizaldi hori buruz. Euskal antzerkira ez heldu. «Bordaxuri» taldean saiatuko gara aurretan gazte bat hartzea.

Laugarren puntu batean, gure betiko miseria eta diru eskasia ezin ahanztziko dugu. Ez milioiak ez milioiak, baina bai oinarritzko kopuru finko bat urte guziko.

Eta azkenik, pentsatzen dut ikusentzuteko medioetan in-
dientzia handiagoa erdietsi beharko genukeela, eta telebista eta bideoa eta horrelakoekin lan egin.

GORKA ARRESE

NAFARROAKO BERTSOLARI TXAPELKETA BAXENAFARROAN HASI

Landibarren lekzioa eman zuen J. Pierre Mendiburu heletarrak

Joan den igandean ekin zitzaion Nafarroako Bertsolari Txapelketari Landibarren, Iparraldeko bertsolarien saioa bilakatu zela. Iazko txapelduna bostgarren lekuan geratu zen, eta Mendiburu nagusitu. Hurrengo kanporaketa, igandean Leitzan.

Iriederren gidaritzapean bederatzi bertsularik frogatu zituzten heuren indarrak Laka, Mixel Xalbador, Ezponda, Mendiburu, Arzalluz, Olazilegi, Alkat, Mihura, eta Errexil. Epai mahaian: Epaltza, Etxaguen, Itzaina, Larre, Urroz, eta Bujanda.

Eguraldi euritsu eta zital batetan jendetza bikaina bildu zen Landibarreko trinkean paratu zuten txiringitorra. Bazkal ostean bazen bertso saiorik motorrak berotuz.

Txalogarria Olazilegi bezalako berezko bertsolari agorre-zina.

Honelako festa giroan eman zitzaion hasiera txapelketari. Ofizioka zortziko nagusian ekin zioten lanari. Mixel Xalbador mendizalea zen, nekez eta izerditan mendi gailurrera iritsi zena, eta Laka aldiz, kotxez. Mendiburu ohoina edo lapurraren paperean jarri zuten, dirua lortu nahiz, labana jarri zion Ezponda, eskaleari. Arzalluz

mutilaren paperean jarri zuten, eta diru piska bat egin arte ez zuen ezkondu nahi, aldiz, Olazilegi neska zen, lehen bait lehen ezkondu nahi zuena. Ondoren hirukote bat, hirurak anaiak ziren, baina eritzi desberdina zuten heuren baratzarekin. Alkatek baratzean jarraitu nahi zuen, Mihurak, saldu, diru piska bat lortzeko, eta Errezilek ostatu bat eraiki nahi zuen, etxe-koek lan eginez bizi ahal izateko.

Xalbador eta Mendiburu aurrez aurre

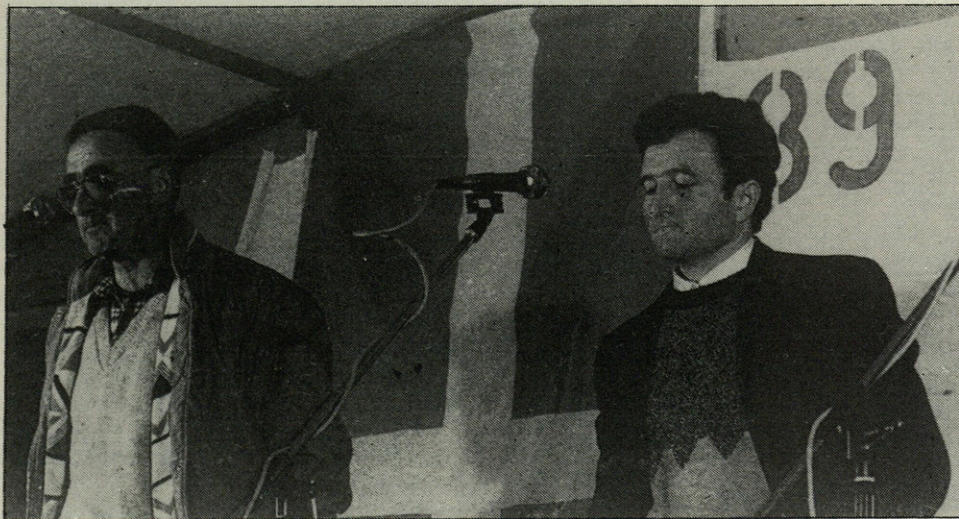
Zortziko txikian hirukote batekin ekin zioten: Mixel Xalbador, Mendiburu, eta Olazilegi. Hirurak lagunak ziren eta maitemindurik aurkitzen ziren, baina tamalez kontatzen ari direnean konaturatzen dira, neska berarekin maiteminduta aurkitzen

direla... Hurrena bikote bat Alkat eta Laka. Biak boseatzten ari ziren elkarri sekulako jipoia emaiten. Ezponda saski bat sisa bitu eta Mihura konbidatzen du, baina Mihura ez da fiatzen perretxiko horietaz. Arzalluz arrantza ona egin zuen arrantzalea zen, eta etxeratzean, hor nun ikusten duen, Errexil, beste arrantza bat, arrandegitik ateratzen...

Ondoren bina bertso paratu behar izan zituzten. Bata puntua jarritz, eta bestea laioinak emanez. Azkenik kartzelako lana: lau bertso osatu behar zituzten. Bat bukaera eman eta zortziko nagusian osatu. Honela zioen: «Etsipena zen leku orotan/ argi berri bat piztu da». Eta hiru bertso nahi zuten neurri eta doinu paratzeko: «Zer da gehienik beldurtzen zaituena?».

Aipagarriak izan ziren Mendibururen hiru bertsoak, zeinak zazpi puntukotan paratu bait zituen Egañaren doinu horretan. Hala ere Arzalluzen lehen bertsoak merezi zuen bertso onenaren kopa. Grazirik gehiena egin zuen bertsolariari beste kopa bat eman zioten. Hau Olazilegientzat izan zen. Ongi merezia egun horretan zehar egin zuen lanarengatik.

Puntuazioari dagokionez Mendiburu nabarmendu zen 537 punturekin. Bigarren Ezponda 526,5; Alkat 524,5; Arzalluz 524; M. Xalbador 515; ondoren Mihura zeinak saio bikaina egin bait zuen, Laka, Errexil eta Olazilegi.

Iazko txapelduna Mixel Xalbador eta Jean Pierre Mendiburu kanporaketako garailea.

ZALDUBI

«BIZITZAREKIN SOLASEAN», BIGARREN POESIA LIBURUA ARGITARA

Juan Kruz Igerabide: «Azken aldiko poesiagintzan ez dut aurrerapauso estetiko nabarmenik somatzen»

Lehendik ere ezagutzen genion poesia liburua Igerabideri, eta berriki bigarrenaren argitalpena burutua du, Elkar etxearen eskutik hau ere: «Bizitzarekin solasean». Adunatik Donostiara zetorrela lotu ginen berarekin poesiaren inguruan solastatzeko.

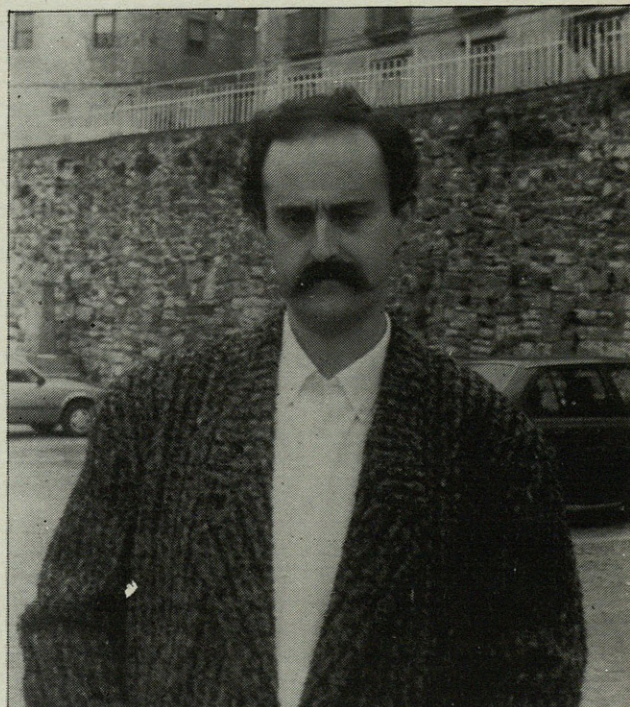
Duela bost bat urte izkiriatu «Notre Dameko oihartzunak» haren ondorenean bigarren poesia liburua eskaintzen digu Igerabidek, «Bizitzarekin solasean», orain bi urte burutu bazuen ere, orduanik argitalpena bitartean hainbat errepauso landua, bost atalarekin egituraturik. «Lehenen istorio bat dago azpian, neska batek amantea gerra anonimo batetan galdu eta maisu zahar baten ikuspuntutik haren sentipen eta bizikizunen prozesua isladatzen da, 'zu' batetik ikusita. Maisu zaharrak alde batetik ebokazioko joera dakarkigu eta bestetik maitaleen arteko erotismoaren urruntzia».

Erromantzeetako imajinariaren erreferentziez abaiatzaren dira lehen pasarteak. «Sujerentzia lehen pintzeladaz erromantzeetako mundu horretatik sinbolismo mundu batera eramaten zaituela. Hainbat imajina berez dira sentimendu konkretuen ispi-lu. Lehen hau ingurunea erruralean kokatzen da: pikondoa, sagar erre, goldea, lastoa, asuna». Bigarreneko pasarteek ordea, itsasorantza

hartzen dute norabidea. «Bakardadea bilakatzen da orduan gai inguru. Eta horrekin batera mundu irreal baten erreferentziak». «Itsasora begira arima galdu bat» irakurtzen diogu, «hiru lamia, hiru izar zuri, hiru ahizpa gori. Bakardadea, tristura eta sufrimentua agerian dira, ausentziak eraginak. Mundu emozionala eta uraren arteko loturak».

Mundu onirikoan barneratuko da aurrerago, desio, fantasia eta pasioen zurrumbiloan, «Amets tren amaigabearen wagoi / Mamuen kristaletan». «Tunel batetan sartzea bezala da, bizitzaren eboluzio ezintasunez edo. Maldan gora eta maldan gora eta iritsi ezinean». Liburuari izen ematen dion atala da laugarrena: «Bizitzarekin solasean». «Amodioaren bizikizunak, ez zuzenki adierazi, baina bizi izan ditudan bultzadarekin idatzi nahi izan ditut, barrendik».

Amodio sentipenen agerpen ziklikoa antzeman ahal liteke aipatutako pasarteotan erreparatzerakoan, «itxaltzetik berpizterakoa agian. Espiralitatearen zentzua ageri da

hor, bostgarren eta azken atalak biltzen dela. Barne hazkuntza hori nolabait espiralean garatzen da nerretzat».

«Etiopia» erreferentzia estetiko gisan

Atxagaren «Etiopia» erreferentzia garrantzitsutzat aipatzen zigan Igerabidek. «Poesian azken aldi honetan erreferentzia estetiko bezala hartzeko gauza gutxi dago, eta «Etiopia»k zirratzen nau eskaintzen duen giro horrek. Han dauden zenbait bizikizun ikasi nahi izan ditut nerregan. Azken aldiko poesian gauza interesgarriak egiten ari dituk, baina estetikoki aurrerapausurik edo ez dut somatzen. Hala ere, ez dakit,

Patxi Perurena bati eta Juaristi bati eta oso guztora irakurri diet».

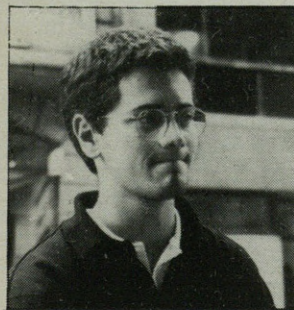
Aitortu zigun halaber poetekin eta idazleekin orohar harreman gutxi duela. «Aitzakia politik gertatzen dituk batekin edo bestearekin literaturaz aritzeko liburu aurkezpenak edo mahai inguruak. Aproposak izango lirake noizean behin halako errezital batzu egitea. Egia esan, tratu gutxiegi dut beste idazleekin. Oraindik atzera samar nagoela somatzen dut eta baliagarria izaten da informazio aldetik, elkar trukaketa aldetik. Asko ikasten da komentarioak eta eginaz».

DABID ZUAZALDE

AIZU! ALDIZKARIKO KOMIKIGILEAK SARI SONATUAK ESKURATU

Alberto Uribarri: «Zuribeltza, mezua eta estilo desberdinetatik ikastea dut xede»

Aizu!-ko azken zenbakiarekin amaitu den «Begien Indarra» komikaren marrazkilari gaztea dugu Alberto Uribarri gernikarra. Zerbait esango duen komika gustatzen zaio; interesatzen zaion teknika eta estilo desberdinetatik ikastea.

Ez da denbora asko, Basauriko eta Portugaleteko komik lehiaketak eskuratu dituela. Berak dioskunez «lehiaketak gustatzen zaizkit, beraietatik bizi naitekeen neurrian. Baina promozio bide gisa ez zaizkit oso zuzenak iruditzen». Baina badirudi ezagutza emateko bide bakarrenetarikoa dela, «Lehiaketarik ere ez balego, etxean egongo ginateke komikak egin eta zakarrontzira botatz».

Zerbait argitaratzeko aukerak ez daude sobran komikilarientzat. «Maila bat baduzu ez da zaila fanzine mailan zerbait egitea. Baina maila altuago batetan, adibidez hemendik kanpo oso oso zaila da; bertara jo eta ate joka ibili behar zara behin eta berri-

ro kasu egin arte». Euskadin lau bat argitaletxe ofizial daude eta hortik kanpo ez da batere erreza ganorazko saiorik egitea profesional errekonozitu izan gabe.

Kultur Txou, komikia nagusi

Komik euskalduna, bereizgarriarik duen hemengo komikirik badirudi egon badagoela, «baina zaila da esatea; nik, bai, desberdin ikusten dut. Arazoa da desberdintzearen historia historio honetan, musikan bezelaxe, badagoela joera gehiegi desberdindu nahi izateko». Hemen oso jende ona dago antza, kaltetzea dextentea da; desberdintasunak ikusten dira, baina ez gehiegi ere. «Gertatzen dena da, hau Valentziatik desberdina dela, ondorioz nahi eta nahi ez besberdintasunak hor daude».

Euskal Herriko beste hainbat txokotan bezala, Gernikan ere bada lagun elkarte bat, bertako kultur egoera zertxobait astintzeko orain hiru urte inguru sortu zena, nahiz eta «orain askoz jende gutxiago gara eta funtsean

Autorretratua.

egiten duguna komik ihardunaldiak dira». Aurtengoan, Euskal komikilari desberdinen lanak izango dira ikusgai antolojia itxurako erakusketa batetan. «Lehen urtean, nahiz apenas esperientziarik ez izan, oso gustora geratu ginen. Ikuslegoak oso harrera ona erakutsi zuen».

Zuri beltzaren abantailak

Albertoren hitzetan, «estilo konkretu batetatik abiatzen saiatzen naiz eta niri ongi datozkidan estiloak hartzen saiatu gero». Ez zaio komik mota bakarra gustatzen; «gustatzen ez zaidana ezer esaten ez duen komikia da. Izugarritzko lan bat egin eta finean ez baduzu ezer esaten... Niri beti zerbait kontatzea interesatzen zait». Orain arte gidoia eta marrazkiak berak egin ditu, «haseran historia nahiko pertsonalak, al kantze handirik gabe. Orain arte egin dudana saiorik serioena 'Aizukomik'eko 'Begien Indarra' da, Edorta Jimenez dela gidoilari». Ohizkoa den moduan komik desberdinetan hasi zen lanak argitaratzen eta era horretan estilo bat sortzen.

Txuri beltzean aritzen da, hasera batetan errazago ziztziolako, kolorearen erabiltzea zailago bait da. Bestalde merkatuak orokorrean ere hala eskatzen du, argitaratzeko teknikoki merkeago delako. «Uste dut zuri beltzak, koloreak ematen dezakeen haina posibilitate ematen dituela».

Bere orain arteko komik luzeena, Aizul-ko azken ale honetan amaitu da eta «beno, Edortarekin jarraituko dut beste istorioren bat egiten, iraillean. Urte batez aritu gara eta orain hile batzu deskantsatzeko hartuko ditugu».

LOREA AGIRRE

LEHEN DISKOA APIRILAREN AMAIERAN «SUICIDAS» EGIN

Suaz Blai: «Atsegin zaiguna egiten dugu, gehien bat rock klasikoan oinarrituta»

Urte bete baino ez duen taldea den arren, hilaren bukaerarako plazaratuko du «Suaz Blai»ek bere lehen diskoa Discos Suicidas etxearen eskutik. Sei abesti pop eta rockerok osatzen dute «Zer pasatzen da» izenburua duen estraineko lan hau.

Musikaren munduan urteak daramatzate, baina bide nahiko desberdinak jorratu dituzte orainarte. «Ramon eta biok talde 'heavy' batean jotzen genuen», hasi zaigu Gonzalo, «eta Efren eta Joserrak pop musika egiten zuten. Hura utzi genuenean, iragarki bat jarri genuen batera baten eske, eta Joserrak deitu zigun, hamabost egun beranduago Efrenekin etorri zitzagularik». Lau kide hauek osatu zuten, beraz, talde bizkaitarra orain urtebete: Ramon abeslaria eta kitarrajolea, Efren baxujolea, Joserra batera eta Gonzalo kitarrajolea.

Itoiz eta beste

Bide hain desberdinetatik datozen musikariak talde batean biltzeak badu eraginik «Suaz Blai»ek egiten duen musikaren estiloan, izan ere, eurek aitortzen duten legez, estilo bakar eta definiturik ez bait du taldeak. «Gutxi gora-behera atsegin zaiguna egiten dugu, ez dugu estilo berezi bat hartzen. Gehien bat rock klasikoan oinarritzen gara, batzutan soinu gogorra

eta bestetan biguinagoa eginez».

Bere abestietan erreferentzi desberdinak hartzen dituztela diote, eragin musikal diferenteak onartzen dituztela alegia. «Bakoitzak bere gustoa ditu nahiz eta batzuetan ados gauden: Itoiz denori gustatzen zaigu adibidez. Orain grabatu dugun diskoko abesti bakoitzak talde berezi baten eragina du». Izan ere, diskoari izena ematen dion «Zer pasatzen da» abestiak Hertzainak taldearena du nabarmen, besteetan Itoiz, Errobi eta Triana bezalakoena.

Taldearen izenaren zen-

tzuz ere galdetu diegu, ea hor ere Itoizekin zerikusirik duen... «Tira, beharbada bai, izango du zerikusirik Itoizen 'Musikaz Blai' diskoaren izenburuarekin. Izen motza nahi genuen, eta Efren eta biori gau pasa batean bururatu zitzaigun», azaltzen digu Joserrak.

Letra radikalik ez

Kanta guztiak euskaraz abesten dituzte, «hemengoak garelako, eta guk egiten dugun musikari hobeto dago kiolako euskaraz abestea». Halarik ere, euskararen abantaila eta desabantailak ohartzen dira: «batetik mugatu egiten zaitu hizkuntza bera ez duelako jende guztiak ulertzen, baina bestetik merkatu bat ematen dizu. Grabatzeko momentuan ere bidea errazten dizu».

Letrak denen artean egiten dituzte, eta abestiek mezua baduten arren, ez da hori gehien zaintzen duten arloa.

«Letrei bere garrantzia ematen diegu baina garrantzi-

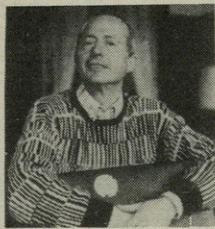
tsuena jendeak eta guk ondo pasatzea da. Gure alimoen arabera irteten dira letrak, eta lau garenez, denok ados jartzen gaituen letrak egiten ditugu. Ez dakigu joerarik badagoen, baina esan dezakeguna da behintzat zer ez dugun egingo, letra politikoak, radikalak, adibidez».

Ez da ohizkoa urtebete baino ez duen taldeak diskoa hain arin plazaratzea, batez ere orainarte zuzenean behin bakarrik jo dutela kontutan hartzen badugu. «Maketa bat grabatzeko asmoz joan ginen estudioa, bestelako preten-siorik gabe, lehiaketaren batera aurkezteko edo. Eta badiudi interesatu egin zitzaie-la eta minielepe bat grabatzea proposatu zigun estudio-ko Iñaki Bilbaok. Merezi zuela ikusi zuen, gurekin asozia-tu zen eta 'Discos Suicidas' etxera bideratu gintuen. Oso gustora geratu gara grabazioarekin, soinua oso ondo dago».

PERU UNTZUETA

Paperetan idatziak

**MIRANDEREN
PENTSAKERAZ**

Euskadi folklore

museum haundi bat bezala ikusten zuen eta irtenbide baten bila 47an burruka armatua proposatzen hasi zen erakutsiko ditudan gutun horietan. Inork, noski, ez zion jarraitu eta etsiturik, burruka politikoa utzi eta kultur burrukara bakarrik dedikatu zela jakinerazi zidan. (...) Nik 24 urte nituenan egin zen Euskal Mundu Biltzarrea Parisen eta nik euskara hutsean hitzegin nuen euskal kulturaz. Nire jesto hori nahiko gogorra izan zen garai hartan eta Mirandek, berriz, nahiago izan zuen ez agertu, bilera hori 'demokraten' biltzarre bat zela esaten baitzuen eta hitzeginez ez zela ezer konpontzen.

Txomin Peillen, («Egin», 89-3-31).

HERRI IRRATIAN EUSKARA HEZURRETAN

Azken urteotan hezurretan geratu da Loiola-ko Herri irratiko euskal programazioa. Goizean goiz pizten baduzue aparailu hori, Madriletik datozen ahotsak entzungo dituzue. Goizeko ordurik onenak Ferrerrek eramaten ditu. Donostian egiten den eguerdiko albistegia ez da euskara oparogatik nabaritzen. Bilbon egiten den «Euskadin Gaur» ere euskara urri, ia ezer ez. (...) Azken datuek horixe adierazten dute: entzulego dextente ari dela galtzen, alegia. Bestela esanda, erdararen eremuan ez bide du aurrerapenik egiten eta euskarazkoan atzeraka doa.

Joxe Aranzabal, («Arrasate Press», 14. zenbakia).

MUSIKA EUSKAL IRRATIETAN

Irratien funtsezko oinarrietariko bat musikaren mundua da. Euskadi Irratiak eguneko denboraren %26,40a eskeintzen dio; Loiola Irratiak %13,75a; Arrate Irratiak %22,79a eta Bilboko Herri Irratiak %42,22a. (...) Baina kultura musikaren jatorria aztertzen badugu, euskal irratien helburua ez dugu argi ikusten, zeren eta Arrate Irratia izan ezik, (honek musika ekitaldiaren %70,18a euskal musikari eskeintzen dionez gero) beste irratietan ingeles (EEBB) kantua da gaina hartzen duena, zalantza izpirik gabe. Euskadi Irratiak %17,35a eskeintzen dio; Loiola Irratiak euskaldunari %18,93a eta ingelesari %57,19a; Herri Irratiak euskal musikari %26,68a eta ingelesari %56,37a. Arrate irratia kontrako bidea darama: euskal kantuari %70,18a eta ingelesari %3,28a.

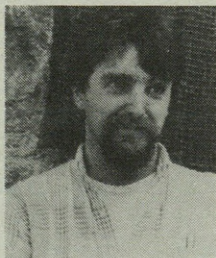
Julen eta Ana Urkiza, («Karmel», 188. zenbakia).

**POESIA
ETA FILOSOFIA**

Barruan dudak guztia hitzeginez espresatuko banu, ez niake idatzi beharrik izango, baina frustrazio horri aurre emateko hasi ohi naiz idazten. Horregatik behar bada hitzak beldurra ematen zidak eta gaur egun gizartean hitza duk nagusi, hitza edo informazioa nere-kiko inperialismo moeta bat duk eta. (...) Periodismoa higuin-garri egiten zaidan bezala, narrazioa irakurtzerakoan ere, periodismo lanak irakurtzen ari ote naizen iruditzen zaidak askotan eta filosofiarekin nolabait poesiarekin bezala neure baitan sartzen laguntzen zidatek.

Patziku Perurena, («Hemen», 89-3-31).

M. Zalakainek puntua jarrita

Usoa Urbieta-ri

(Zinemako script-a)

— «Ke arteko egunak» filmea errodatzen ari zarete, eta script lanean zu. Adituek diotenez estatu espainolean egiten zen zinemagintzako script preziatuenetarikoa zara. Nola hasi zinen lan horretan eta ze funtzio betetzen duzu errodaian zehar?

SCRIPT lanean «Ehun Metro», «Zergatik panpox?» eta «Hama seigarrenean» hiru nobela haien pelikuletan hasi nintzen, eta ondoren, besteren artean, «Gran Sol», «Kareletik», «Malaventura» eta laster estreinatuko den «El mar es azul» filmeetan parte hartu dut, eta orain «Ke arteko egunak» honetan.

Errordaiaren jarraipenaren arduraduna da script-a. Ezaguna da filme bat ez dela errodatzen gero pantailan ikusten den orden kronologikoan, eta horrexegatik ezinbestekoa gertatzen da horren segimendu zehatza zaintzea. Jarraipena edo *raccorda* —gut deitzen diogun bezala— ez da gauza bakar batera bakarrik mugatzen. Normalki ezagutzen dena zera bait da: script-ak kontrolatu behar duela nola geratu diren objektuak errodatutako azken planoan: ea aktoreak alkondararen bigarren botoia lotuta daraman, aterkia irekita ala itxita daraman.

Areago doa zeregin hau. Baina bi hitzetan, sekuentzia batean plano aldaketa gertatzen denean plano bakoitza hurrengoarekin lotu dadin gauza guztiak berdin egon daitezen arduratu behar du script-ak, hau da, argi intentsitateak, jantzien nolakoa, makilak, dekoratuak, aktoreen kokalekuak eta keinuak, dialogoaren tonoa eta abar luzea. Momentuan momentuko plano guztiak goitik behara kontrola daitezen eskatzen du azken batean script-aren lanak.

Puntako argitalpenak

Donostiako «Bilintx» liburudendak emandako datuak.

Literatur liburuak:

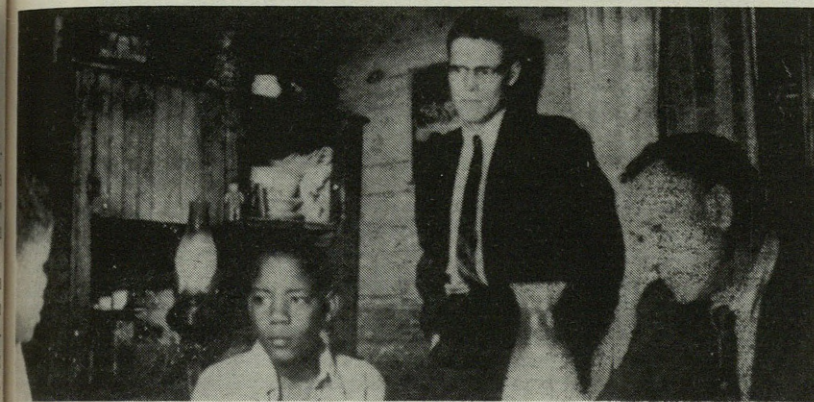
- 1.— «Garretatik erauzitakoak», Aingeru Epaltza. Elkar.
- 2.— «Katxarina Blumen ohore galdua», Boll / P. Zabaleta. Elkar.
- 3.— «Ehun Metro», Ramon Saizarbitoria. Erein.
- 4.— «Obabakoak», Bernardo Atxaga. Erein.
- 5.— «Arbola zaharraren kimuak», Azpiroz. Auspua.

Orotarikoak:

- 1.— «Bapatean 89», Bertsolarien Elkartea. Elkar.
- 2.— «Esistentzialismoa humanismoa da», Sartre / J. Atxaga. Kriselu.
- 3.— «Euskal Herriko zuhaitzak», García Bona. Kriselu.
- 4.— «Euskal Herriko algak», talde lanean. Kriselu.
- 5.— «Asterix», Goscinny / Uderzo. Elkar.

Alan Parker-ek kopeta beltz «Mississippi Burning» filmagatik

‘Birdy’, ‘Angel Heart’, ‘The Wall’... eta beste film mordoska baten zuzendaria ez dabil oso gustora ‘Mississippi Burning’ bere azken filmak izandako harrera dela eta. Zuzendari britaniarrak arrazakeriaren aurkako film sinple eta ulerkoia egin nahi izan du amerikarrentzat. Hona bere eritziak.

William Dafoe eta Gene Hackman, FBIko bi inspektore beltzen artean galdeketan.

— Film pedagogikoa egin nahi izan al duzu?

— Bai. Eta hortxe duzu frogia. Lehen aipatu didazun irakasleak haurrak filma ikustera eraman baldin bazituen beren historia ezagutarazteko helburua zuen, ze egia esan oso jende gutxi ezagutzen du. Estatu Batuetako hiritarren eskubideen historia gutxiasko eza-gutzen bada ere kapitulu hau ez da bategi ezaguna. New York-eko auzo beltz batean ikusi nuen filma eta jendea altxa egiten zen besarkatzera. Zinema amerikarra darabilt. Historia bat kontatzeko erakargarri eta maila eta kultura guztietako jendeekin komunikatzeko den zinema amerikarra darabilt.

— Zer esan nahi duzu zehatz mehatz?

— Jendeak emozionalki izan dezala. Eta 60tako arrazakeriaz hitzegin gaurkoaz iharduteko. Eta ez bakarrik EEB-Betakoaz, gutako bakoitean dagoen arrazakeriaz baizik.

— Beraz, uste duzu gauzak sinpleki kontatu behar zaizkiola publiko amerikarrari...

— Jende kopuru handiago bati zuzentzen gatzazkionean, ez dugu zailtasunik bilatu behar. Baina filma ez da amerikarrentzat bakarrik. Berlin-en egin didaten elkarrizketa batean kazetariak esan dit haien herrian ez dutela arrazakeria arazorik. Izugarria aleman-

darrek hori esatea... ultra-eskuina gora doan heinean bereziki.

— “Mississippi Burning” dela eta leporatu dizuten okerrean da ez dagoela pertsonaia beltz funtsezkorik.

— Irudipena daukat egin ez dudan film bati buruzko erasoak egin dituela jendeak egin dudan filma ikusi beharrean. Ez da hiritarren eskubide historikoei eta Martin Luther King-i buruzko filma. Hiru militanteren istorioa da: bi zuri eta beltz bat.

— Zerbait gehiago esperoko zuen jendeak...

— Agian, baina nire egoera ez da bategi erraza. Alde batetik *Roger Rabbit*en aurka egin behar dut borroka eta bestetik film politikoen aldean lerratu behar naiz. Biak elkartu nahi izatea txispak ateratzeko modukoa da. Beraz, hau ez da sekula izango aski politikoa genero honetako obra tzarrekin erkatuz gero, eta ez du sekula aski ekintza izango *Rambo* ikusten ohituta dagoenarentzat. Baina EEBBetan eman den polemika hau bera bada berez arrakasta. Elkarrizketa bat kenduta uko egin diot TBn ateratzeari. Ez dut filma erasotuko duen Beltz baten ondoan atera nahi: ezin dut konbentzitu eta ezin dezaket bere aurka egin, bere alde bait nago.

J.M. HERITZ

Zipriztinak

Semiotika Kongresua Bartzelona eta Perpiñan-en

Amaitu martxoaren 30ean hasi zen Bartzelona eta Perpiñanen Nazioarteko Semiotika Elkartearen IV. kongresua, A.J. Greimas eta G. Deladelle espezialisten zuzendaritzapean. Gai orokorra: «Gizona eta zinuak». Umberto Eco-ek egin zuen sarrera hitzaldia, ondoren Joseph Margolis, eta Francis Jacques aritu zirelarik. Izen handiko gizonak Kataluniaren milagarren urteurrena eta Charles S. Peirce-ren jaiotzaren 150.ena ospatzeko.

Rushdie afera dela eta 89ko Nobel-a zalantzan

Sekula ez bezalako iskanbila piztu da Literatura Nobel Saria erabakitzen duen akademia suediarren. Akademia horretako partaide diren Kerstin Ekman eta Lars Gyllensten nobelagileek ofizialki iragarri dute beren dimisioa, akademiak Rushdie-ren aurkako heriotz mehatxua ez dueka salatu salatzeke. Hau dela eta zalantzan geratzen da aurtengo sariaren erabakiak, akademiko partaideak bizi guztirako hautatzen bait dira, eta beren erabakia aho batez hartu behar izaten bait da.

Wadih Al Safi libandarra, arabiar aberatsen kantari

Berrogeita hamar urte daramatza kantari eta bost mila kanta baino gehiago omen ditu. Libanoko mendialdeko herriska batean jaioa Cairen hartu zuen fama kantari bezala. Duela hamaika urte Parisen bizi da bere herriko gerratik urrun, kabaret garestietan eta ezkontza arabiar aberatsen kantari. Ameriketan ere nahiko lan omen du. Bere ondorengo kantari libandarrak gerrari kantatzen omen diote.

Italiako arte ondareak lapurreta asko

82.928 arte lan lapurtu dituzte Italian 1981. urtetik lehengo urte bukaera bitartean, lehengo asteen argitaratutako zifra ofizialen arabera. Epe horretantxa bertantxe 37.194 berreskuratu ahal izan dituzte karabinieriek. Elizatan (20.150), etxe partikularretan (52.076) eta museotan (10.072) lapurtu dira arte obra hauek. Gehien gehiena eliz-arte lanak izan dira lapurtutakoak.

ELHUYAR

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

Martxoko alea

Jadanik zure kioskoan

"Elhuyar. Zientzia eta Teknika" aldizkaria jaso nahi dut. Urte honen hamaika ale jasoko ditut gainera doan "Elhuyar" aldizkariaren bi ale.

Izena

Helbidea Lanbidea

Hiria Telefonoa

Ordainketa:

Errenboltsoz

Kontu korrontea zenbakia: Bankua

☐ 1989.erako 4.500 pta. Euskal Herria eta Frantzia

☐ Bi urterako 8.500 pta.

☐ 1989.erako 5.000 pta. beste herrietan

Harpidetza-txarleta: ELHUYAR Kultur Elkarte, P.K. 361. DONOSTIA

Irakurleak mintzo sailari

Ene ustez, 'Irakurleak mintzo' sail horretan ARGIAkook zenbait gauza xehatu beharko zenukete:

— Aldizkariak heltzen zaizkion gutunak oro argitaratzen dituen, edo aitzitik, berorren eskubidea goitatzten duen. Lehenena izanez geroz kasua, *aldizkaria ez da bat etortzen argitaratzen dituen gutunen egileen eritziekin* ipintek nahaste eta susmo (noren? askoren) ekidinen luke.

— Ber gutunok, argitaratze-rakoan, moldatzen dituen aldizkariak, eta baiezkotan, zertan moldaketaori.

Ezen deus ez bada adierazten, ba dirudi: gutun guztiak argitaratzen direla; eta moldatzeke dela. Eta ez bata ez bestea ematen da. 'Irakurleak mintzo'.

Hoba nahiz, agur. 1989.go Martxoak 24.

F. PINZOLAS B.

Tertuliakide bila

Ba omen da jenderik hitz egiteko gogoz. Eta itxuraz solaskideak falta. Edo beharbada entzulegoa. Behintzat, kontua da aspaldi honetan gauzak esateko premia larrian dirudie-la personalak: pentsatzen dituenak esan eta eztabaidatzeko, baina batez ere konbentzitzeko. Beti tertuliaren plazerra aitzakiatzat hartuta, noski... konbentzigarri izan litekeen kuadrila bila. Badakizu, elkarren artean inpresioak trukatzeko, eta guzti hori.

Aipatu izan didate Londonen badela plaza bat, non igande eguerdiz hizlari mordo bat biltzen den bakoitzak bota

nahi dituenak esateko libre; kaxa baten gainean jartzen omen dira berriketan, edozein oinezkoren belarri inuzentearen esperoan. Ohitura bitxia, pentsatzen du batek.

Hemen, berriz, bestelako formula bat daukagu aspaldidanik: afaria. Hizketan egiteko (inpresioak trukatzeko) zein aitzakia aproposagoa afari bat antolatzea baino?! Ostera, ohizko kuadrila afariez gain, batzu xeblebre samarraoak burutzen omen dira. Esate baterako, *Bilboko Euskaldunen Afariak*, Xabier Gereño eta enparauek apailatzen zituzenak. (Uste dut haiek finikito egin zutela).

Gaur gutun bat jaso dut: beste afari 'misterioso' batetarako gonbitea. Zazpi pertsonen izenpetua: Ion Arzallus (itzultzailea), J.M. Amigo (irakaslea), Urko (abeslaria), J.A. Arrieta (kazetaria), Ovidio Campello (CCOOk idazkaria), Felipe Juaristi (Olerkaria) eta Pako Aristi (idazlea). Euskara eta gaztelerez izkiriatuak berau. Hona gazteleraazkoaren zenbait pasarte. «*Ante la próxima celebración de 14 de Abril*» (Errepublikak espainolaren urteurrena, uste dut), «*les invitamos a una cena alegre y joven, de expresión y debate. La República siempre ha estado unida a la alegría. (...) Este año más entrañable por el recuerdo de Machado. (...) La República no es de nadie y es de todos los demócratas. (...) El próximo día 14 de Abril, viernes a las 8'30h de la noche en el restaurante Zurriola. (...) El precio del menú será 1700 pts. Se ruega contestación.*»

Eta erantzuna eman nahi nien antolatzaile eta gonbidatzaileoi: espainolismo demokratik ez dit ezer esaten (edo bai?). Eta zuekin hitz asper-tuan aritzeko motibazio gutxi aurkitzen diot afariari (postre bezala zer dagoen ere ez du-zue argitzen). Dexente asper-tuta zaudetela ematen du. Umore gutxi, eta batez ere zahar planta lastimosoa. Nahiago dut tertuliarako arratsaldero

Zaharren Egoitza batetara jo. «*Alegre eta joven*» tankera gehiago hartzen diet. Ez dit ba asko konbentzitzen, aizu!

M.L.

Euskal Nazioaz

Hego Euskal Herriaren Lurralde-Batasun eta Autodeterminazioaren alde gaudenok apostu eskerga daukagu gaur egun gure aberkide zaharrek. Militantzi lana izan behar da hauek konbentzitzea autodeterminazio-eskubidea euskaldunontzat ukaezina dela jabe daitezten. Argi dago euskotar eta euskaldun frankok, euren buruzagi politikoei jaramon egindakoan, oraindik ez dutela eritzi finkorik arazo honi buruz. Estatu espainiarrean monarkia ezarri eta gero, lehengo abertzale asko, euskal senari uko eginez eta diruari gogor eutsiz, Madrilek eta Parisek egindako eskakizunek menperatuak izan dira. Erasoak asko izan dira azken urteotan. Eraso hauek, ostera, guretzat gogorra izan diren dirateke bertoko agintariek eginez gero. Azken eraso, niretzat behintzat, autodeterminazio eta negoziazio kontzeptuekin burutu da.

Abagune ezin hobea da egun daukaguna euskaltzale guztiok geure erreindikape-nak aldarrikatzeko eta konstituzioa edo direnak direlakoak aldatzeko. Euskaldunok ez dugu erreprezio gehiagorik nahi, ezta GAL, epaile antidemokratiko, tortura eta faxistarik ere. Eraso eta basakeria aski izan dira unibertsitatean, tortura gehiegi espetxe eta kaleetan... Alabaina, jakin dezaten hemen Euskal Herrian elkartasuna gero eta handiagoa dela, gero eta pertsona gehiago hurreratzten ari direla ENAMera (Askapen Nazionalerako Euskal Mugimendura). Nazio izateko nahi eta gogo aski dago. Behintzat guztiok ditugu gogoan nazio bihurtzea ahalgarri egingen duten faktoreak:

1.— Hizkuntza baten beharra. Euskara eguneroko hizkuntza bihurtzeko ahalbide bakarra euskal nazioa eraikitzea da.

2.— Monarkia, diktadura eta kapitalismotik aparte, sozialismo propio eta solidari bat sortu nahi dugulako.

3.— Lurralde historikoetan erroak botatzeko komunitate bat (eta ez bi edo hiru) osatzen dugulako, hots, lurralde-nahi handia daukagulako.

Hiru faktore hauez gain badaude beste bi aurrekoetan sartu ahal direnak. Lehenbizi, bistakoa da hemen *formazio psikikoak* sorturiko komunitate bat osatzen dugula. Baliteke 20 edo 40 urte barru horrela ez izatea, baina oraingoz abantaila hau geure alde daukagu. Baliteke ehun urte barru Euskal Herriaren mapan hiru herrialde bakarrik ikustea (zurt! hasiak bait gara berauek ikusten arlo nazionalistetan). Baina, egun, hau espainolistek bakarrik promozionatzen dute. Ez da beharrezkoa esatea abertzaletasuna aldakorra dela, bizitzaren baldintzekin aldatuz doala. Horregatik, HBk egindako kanpaina argigarria izan da alderdiek autodeterminazioaz zer uste duten jakiteko.

Bigarren faktorea, eta nire ustez garrantzitsuen dena ondokoa da: amankomuneko bizitza ekonomikoaren beharra. Puntu honetan, tamalez, euskaldunok ez gara ados ipintzen, eta batzuk, beren interesei uko ez egitearren eredu kapitalista klaru baten alde egiten dute nahiz eta honek Euskal Herriaren burujabetzari kalte egiten dion.

Denbora asko pasa behar izan da komunista iraultzaile asko konturatzeko euskal subiranotasunaren alde egitea apostu taktiko positiboa dela. Estatu espainiarreko beste indar politikok ere autodeterminazio-eskubide honen alde egiten dute. Marxisten artean gero eta nabariagoa da iraultzaile eta 'geldikorren' arteko aldea, hots, solidari direnen eta berenkoien artekoa.

Anartean, autodeterminazioaren alde gaudenok geureari atxekitzen gatzakizkio, euskal lurrei, giza-berdintasunari, euskarari, askatasunari, eta abarri.

GORKA PALAZIO

Lehenagoko adixkidea

1

Arras ustegabeen joan den egunean,
aspaldiko lagun bat jin zerautanean,
lehenik senditu dut poz bihotz barnean,
gero aldiz beltzuri, gure aintzinean
bere haurrer erderaz mintzatu denean.

2

Ene bixtan hartzeko frantsesez horrela
uste dut harek nitaz guti dakiela;
haur gaixoer erderaz ari zitzailela,
jakinez ni sofritzen egonen nintzela,
iduri zait euskaraz mintzatuko zela.

3

Ene mutil lagunak euskaraz bakarrik
zeren dakien eta guti erderarik,
emaztea halaber nik dakidalarik;
ez erabiltzekotan gure hizkuntzarik,
kunplimendu urrisko dukete nitarik.

4

Adixkide baginen, zerbaitetako zen:
hurrean kantuari ginelakotz lotzen;
kantatu ukan dugu hanbat aldiz ozen,
euskaldunen bihotzak gintuen berotzen,
nolaz demontre da gaur hoin apal erortzen?

5

Lagun haren gaizkia gaur dut ezagutzen;
euskaraz mintzatzeko orduan mututzen;
adixkidetasunak ahal balu laguntzen
Euskadiko famili zonbait euskalduntzen!
Frantsimentkeri horrek baigaitu iluntzen.

6

Euskara baztertzaile, ahalge gabea,
zutaz aski ohartzen ote da jendea?
agian aldatuko zait adixkidea!
zer egin behar dugun da nere galdea
erdalduntzen bazauku gur'iparraldea.

7

Haurraren dretxoetan da sakratuena
arbasoen mintzaira, eta ez bertzena;
beraz eginbidea da bakotxarena,
hanbat gaxto egi hau entzun ez duena,
tontoagoa baita beharri motz dena.

8

Euskaldun adixkideez beti gira gose
nahiz gohainditurik gertatu oraintxe;
gaur ere norat haize eta harat aise,
oihukatu dezagun goraki berriz'e
Euskal Herri maitea ez dela Parise.

JEAN LOUIS LAKA

BIDAIAK

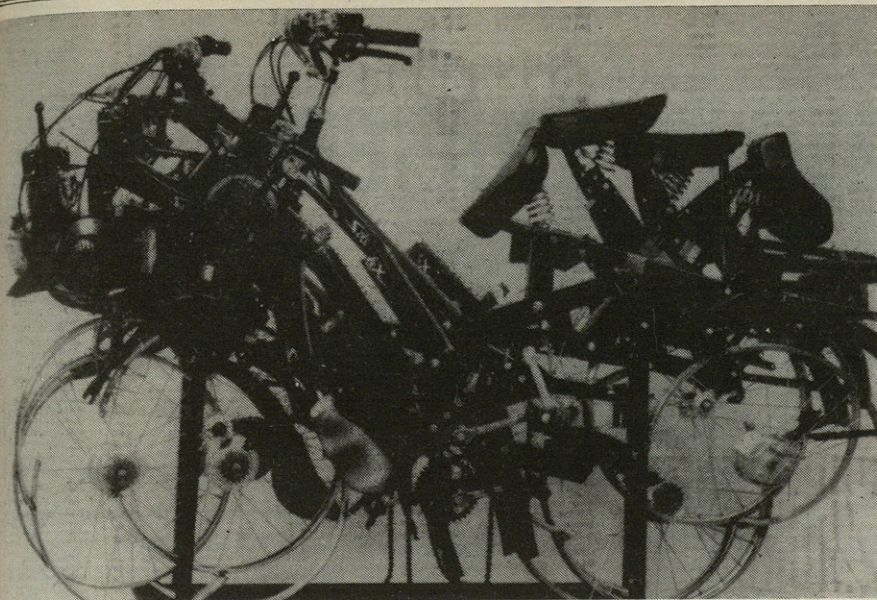

THINDUKI, S.A.

GAT 1.025

**BIDAI ATSEGINAK
ZURE NEGOZIOTARAKO**

a ze flasha!

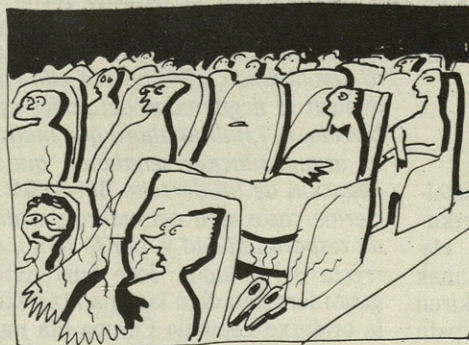
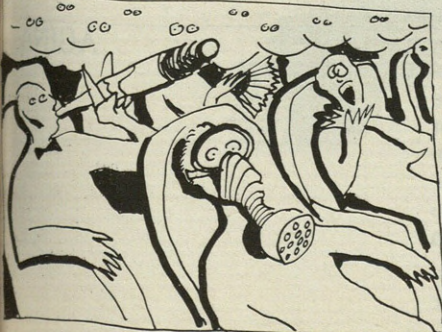
Txirindulari Itzulian estreinatu.— Zientziaren esparruko aurrerapenek egundoko abantailak ekarri dizkio azken urteotan ziklismoari ere. Eskalo nolako fibrazko bizikletak, gurpil lentikularrak, txapel konikoak... betiere kirolariaren potentzia ahalik eta erarik aproposenean profitatzeko asmoz. Hain zuzen, astelehenean Zestoan hasiera eman zitzaion 29. Euskal Herriko Txirindulari Itzulian estreinatu zen argazkian ikus dezakezun ziklo moderno berria: Ekialdeko Alemanian diseinatu eta Itsuen Taldeko (ONCE) J. Weltz-ek darabilena (32 zenbakiaz). Sekulako erreboluzioa ez ezik, kristolako enbiriak somatu dira dagoeneko 136 gizonen osatutako tropelean. Baina dena den, Gorospe, Roche, Lejarreta, Hampsten eta Murgialdaiek aditzera eman dituzte beren kexuak behin eta berriro, antza denez Weltz delakoak ez bait du oraindik tramankulu supersonikoa espero bezain trebeki menderatzea lortu eta istripu larrialdi bat baino gehiago eragin du honez gero. *«Itsututa dabil zeharo hartzen duen malda beherako abiadurarekin!»*

MARTIN ARANA

VESPASIANO ETA TITO

Historiako maisuak Aste Santuko oporretarako emandako etxekolanei buruz galdezka:

- Denok eman diozue orduan errepassoa nik agindutakoari?
- Baaaaaaai!
- Tira, nork esango dit orduan Tito nor zen?
- Vespasianoren semeaaaaaa! —denek batera.
- Eta Vespasiano?
- Titoren aitaaaaaaa!

SAGARRAK

— Apaiz jauna, sagar batzu lapurtu ditut. Nahi al duzu bateonbat?

— Ez txiki, ez. Ez dut nahi. Baina lapurretak ez daudela ongi. Beren jabeari bueltatu beharko zenizkioke...

— Eta jabeak nahi ez baditu?

— Orduan bai, orduan zeuretzat har ditzakezu.

— Ez da aholku txarra. Halaxe egingo dut. A, portzierto, oso polita daukazu sakristia ondoko ortua apaiz jauna.

OSASUNAREN ARDURAZ

**«Listeria»,
zientzilarien
etsai berria**

LISTERIAGATIKO elikadura infekzioak oso aipatuak izan dira azkenaldi honetan Amerikako Estatu Batuetan eta Britainia Handian. Jakina den bezalala, *listeria monocitogenes* bakteriat bat da, elikadura prozesuan esnea, barazkiak edo haragiaren bitartez sartzen dena. Bere garapenerako tenperatura 0° eta 45°C artekoak dira —5-10°C bitartean aproposenak— eta gatz kopuru handiek ez dute bakteriat hori akabatzen.

Orain arte isladatu diren listeria tipo guztiak ez dira patogeno edo kaltegarriak gizakiarentzat, baina batzuk (4b serotipoa, adibidez) presente daude beti toxikapen handietan, eta horixe izan da 1987. urtean 274 toxikapen kasuren erantzule bezala kontsideratua.

Ipar Amerikako osasunerakundeak borrokan daude listeriosiarene aurka, eta beraien ustez bakteriat hauhobekiago ezagutzen ez dugun bitartean politika sanitario posible bakarra zera da: edozein jaki prestatu susmagarri baztertu eta errefusatzera. Horrela, azken urteotan Suitzako gazta biguna, arrainak eta izozkiak merkatutik erretiratuak izan dira zenbait alditan, lote jakin batzuetan listeria delakoa detektatzeagatik. Bakteria honek meningitisak, abortu edo haurgaltzeak, septizemia, pneumonia, larruazaleko eritasunak eta haurrengan adimen atzerapenak sor ditzake. Horregatik Britainia Handian informazio kanpaina bat jarri dute martxan, eta haurdunei Camembert, Brie eta bestelako gazta urdinak ez jatea gomendatzen zaie umegaltzeen posibilitatea ebakitzeko.

XABIER AGIRRE

Treguarik ez dute ematen españolistek

JAVIER Corcueraren pasarte bat duzu, «Cuadernos de Alzate»ren 10. zenbakitik hartua: «El problema que queda en pie no es, a mi entender el derecho de autodeterminación sino el de la integración (llámesele nacional o como se quiera) española. (...) No se trata de ver si el derecho de autodeterminación es o no un derecho, sino de ver por qué parece que seguimos continuamente poniendo en duda los vínculos que nos unen a los españoles...». Tregua garaietan plazaratu da aldizkaria, osorik autodeterminazio eskubideari lotuta. Eta zera bururatzen zaio bati berehala: distentsioan daudekeen bakarrak —eta ez erabat, galdetu bestela lran-tzu Mugetari— txapelokerrak direla. Gainerakoan, abertzaleok euskal nazio berria eraikitzeke egiten ditugun eginahalen kontrako eraso guztiek betiko moduan segitzen dute, koordinatuta, sosez ongi hornituta eta helburua ongi zehazturik.

EDOZER da erabilgarri euskaldunoi autodeterminazio eskubidea ukatzeko orduan, eta «Cuadernos de Alzate» irakur dezanak beti aurkituko du arrazoin egokiren bat, bere neurrian fabrikatua, aipatu eskubidea ez dagokigula argudiatzeko. Edo eta autodeterminazio eskubidea ez da esistitzen funtsezko dretxo lege, edo eta esistitzen bada ez dagokigu euskaldunoi, edo guri aplikatzeko modukoa baldin bada euskaldunoi ez

zaigu komeni espainoletatik —frantsek ez dituzte izendatu ere egiten gure bontzo espainoltzaleek— bereiztea, eta komenigarritasuna eztabaidatzekotan euskaldunok aspalditik ari omen gara autodeterminatzen, hauteskunde hauteskunde. Aspaldi batean Joxe Azurmendik PSOEek abertzaleei buruz zuen jarreraz plazaratu zuen liburua irakurri duena ez dute artikulo horiek «off side» harrapatuko. Hala ere, seguru Joxek berak ez zuela espero bere liburu hura 2000.eko atarian aktualitatez hain beterik egongo zenik.

GASTEIZKO Gobernuaren bozeramaileetako bat den Jose Ramon Recalderen zati pare bat ezin aipatu gabe utzi: «Que el Estado no conceda el derecho pleno de autodeterminación puede suponer una imperfección en su funcionamiento democrático, pero no por ello cabe deducir la ilegitimidad del poder establecido. (...) Habría ahora que matizar la argumentación señalando que la negación de tal derecho puede ser en ciertos casos una actitud con sentido de responsabilidad y, por lo tanto, correcta del Estado». Jose Luis Avilak gogoraerazten digu lastima litzatekeela oraintxe Espainia Europa eta munduan bere lekua aurkitzen ari denean «que partidos nacionalistas periféricos persistiesen en la idea de no incorporarse al proyecto común de modernización y avance». Ez dagokigu eskubidea, edo penagarria izango litzateke, eskubideak eskubide, euskaldunok espainoletatik berezi nahi izatea. Jose Antonio Maturanak argituko du, inor engaina ez dadin, euskaldunok zatituta gaudela, euskara hizkuntza marjinalizatu bat dela eta beste zenbait deskubrimentu. Palestindarrei buruzko eztabaida batean, Espainiako telebistan, Montalvez izeneko irakasle batek zioen lege: «Beti zatiketak eta kon-

traesanak palestindarrei egozten zaizkie, israeldarrak kontraesanetatik aske baleude bezala». Lurralde okupatuetako ideologia.

IKONOKLASTA piurak eginaz euskal nazionalismoaren desmitifikazioa egiten hasi ziren espainoltzaleek produzio teorikoari dagokionez beren onenak eman zituztela dirudi azkenaldiko «Cuadernos de Alzate»ak irakurrita, sozialista espainolen ideiak arropa loretsuz jaztera mugatzen direla, alegia. Baina erreferentzia nahitaezkoa dira atzerritik bezala gure artean ere nazionalismoa eta Euskadi askatu bat lortzeko ahaleginak mespretxatuz «normalizazio» itxurak egiten dituztenentzako. Horra, azkenean, sinbolo izan nahiko lukeen koadrila, argazki batean bilduta. PSOEko politikariak batetik: Eguiagaray, Maturana, Recalde, Joan Lerna. PSOEren ideologoak gero: Manu Escudero, Corcuera, Fusi. Horien inguruko profesional, intelektual eta unibertsitariak ondotik: García de Cortazar, Gerra Garrido, Juaristi, Savater, Unzueta, Aizpeolea, Aranzadi, Arpal. Hauetatik oso gertu EEkoak: Amigo, Erreka, Andu Lertxundi. Noizbait Xabier Letek Altzateko jaunari kantatzen zion lege: «Urrezko dukat eta diruak/ ez dira engainu txarrak/ bazter batera apartatzeko/ lehengo sinismen zaharrak».

AGINA

190
Sukurtsal

164
Kooperatiba
Elkartu

20.000
Lanpostua

230.000
Milioiko Aurrezkia

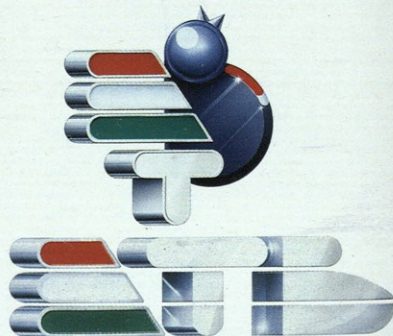
**Euskadiko
Kutxa**

ETEN GABE EUSKERAREN ALDE

Euskara Sortu zen enbor beretik jaio zen Euskal Telebistak, gogor dihardu egunero euskara bera arnas-berritu eta zabaltzen.

Euskarari telebista-hizkuntza berriaren lehioak irekiz, komunikazio-mundurako baliabide egokia sortuz, beste hizkuntza modernoekin orpoz-orpo jokatzuz... Horrexegatik da E.T.B.

EUSKAL TELEBISTA